

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ.

Τιμάται γρ. άογ. 2.

Τιμάται γρ. άογ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 15 Μαρτίου 1892.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτική 'Επιθεωρήσις.—'Υποραχίμ-Μπέν-Μεχδὴ ὁ διά-
σχυμος 'Αραβ' αἰοῦδος (κατὰ τὸν Σ. Μπλοντέλ).—Προλήψεις καὶ
παραδόσεις τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ (Διάλεξις Εὐγενίου Ζαλοκώ-
στα ἐν τῷ 'Ελλ. Φιλ. Συλλόγῳ).—Ποικίλα.—'Ο βίος ἐν Φρεδεν-
δόβωγ.—Τὸ νέον ἔργον τοῦ Ρενάν.—Οἱ ἀδάμαντες.—'Η Δευτέρα
Μήτηρ (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τὸ σπουδαιότερον πολιτικὸν γεγονός τῆς ἐβδομάδος ταύτης εἶναι ἀναμφισπύτως ἡ ἐν Γερμανίᾳ ἐπελθοῦσα ὑπουργικὴ κρίσις, ἡ φέρουσα μὲν κυρίως ἐσωτερικὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ καὶ μεγάλως ἐπιδρῶσα ἐπὶ τῆς γενικῆς ἐν Εὐρώπῃ πολιτικῆς ἔνεκα τῆς τε ἐπιρροῆς, ἣν ἡ τῶν Χοχεντζόλερν αὐτοκρατορία ἐνασκει ἐπὶ τῆς ὀλομελείας τῶν τῆς Δύσεως κρατῶν, καὶ τῆς θέσεως, ἣν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων κατέχει. Ὅτε τῇ 5]17 μαρτίου τοῦ 1890 τὴν ἀρχὴν παρῆρτεῖτο ὁ πρῶτος τῆς μεγάλης γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀρχιγραμματεὺς, ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ, καὶ ἐκαλεῖτο διάδοχος αὐτοῦ ὁ τέως ἐν ἀσημύτῃ σχεδὸν τὸν πολιτικὸν βίωσας βίον στρατηγὸς Καπρίβις, ὁ τῇ 25]β δεκεμβρίου τοῦ 1891 εἰς κόμητα προαχθεὶς ἐπὶ τῇ ἐπιψηφίσει τῆς ἐμπορικῆς συνθήκης Αὐστρίας καὶ Γερμανίας ἐν τῷ γερμανικῷ κοινοβουλίῳ, οὐδεὶς ἐπίστευεν ὅτι τοσοῦτο ταχέως ἤθελε μεταμεληθῆ ὁ γερμανὸς μονάρχης, ὅς, τὴν παρὰ τῆσιν τοῦ ἐπὶ τέταρτον αἰῶνος τὴν πατρίδα κυβερνήσαντος ἀποδεξάμενος ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ἐπιβαλεῖν τὴν ἰδίαν θέλησιν, διεκύβενσε τὸ κράτος τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ καὶ ὑπέσκαψε τὰ θεμέλια τῆς δυνάμεως, τῆς προσγενομένης ἐκείνῃ διὰ τῶν μεγάλων ὑπηρεσιῶν τοῦ πρίγκηπος Βίσμαρκ καὶ παγιωθείσης διὰ τῆς ἀδιασείστου προσκολληθείσης τοῦ συμβούλου τούτου εἰς τὸν πάππον καὶ εἰς τὸν πατέρα τοῦ νῦν αὐτοκράτορος. Ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ πρίγκηπος Βίσμαρκ οὐδεὶς τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἀντιπολιτευομένων ἀπετόλμα νὰ καταπολεμήσῃ ἀναφανδὸν τὰ κυβερνητικὰ σχέδια καὶ μόνον ἢ σκέψῃς ὅτι ταῦτα ἐπίγαζον ἐκ τῆς πρωτοβουλίας ἀνδρός, εἰς ὃν ἡ γερμανικὴ πατρίς τὸ σημερινὸν αὐτῆς

ὀφείλει μεγαλεῖον, καίπερ ἀνιδροθὲν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἐτέρου πεπτωκὸτος μεγαλείου, ἐξήρκει εἰς τὸ νὰ πείσῃ πάντας ὅτι πάντα τὰ τοῦ μεγάλου ἀνδρός σχέδια ἀποορέουσιν ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ ἀναδείξαι τὴν πατρίδα καὶ παγιῶσαι τὸ διὰ τοσοῦτων μόχθων καὶ τῆλικούτων θυσιῶν κατακτηθὲν κράτος αὐτῆς· ἀλλ' ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ ἐν Φριδριχσρούε τὴν ὑγείαν αὐτοῦ περιποιουμένου νῦν ἀνδρός τὰ πράγματα μετέβαλλον ὄψιν καὶ οἱ ἐπὶ τὰ ἔχνη τοῦ Σταίν καὶ τῶν λοιπῶν μεγάλων ἀνδρῶν, τῶν παρασκευασάντων τὴν ἐν Γερμανίᾳ ἐπελθοῦσαν μεταβολὴν ἀπὸ τοῦ 1806 μέχρι τοῦ 1813, ἀπὸ τῆς Ἰένας μέχρι τῆς Λειψίας, βαδίσαντες δεινὴν ἔπασαν πτώσιν, μέλλουσαν νὰ καταλάβῃ σπουδαίαν σελίδα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς νεωτέρας Γερμανίας. Ὡς ἀθείαν τὸ ἐπικρατοῦν νῦν φιλολεύθερον πνεῦμα χαρακτηρίσαντες ἠδυνήθησαν νὰ παραπέσωσι τὸν αὐτοκράτορα ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ περὶ σχολῶν νομοσχεδίου, οὗ τὴν σημασίαν ὑπεδείξαμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ, καὶ νὰ εἰσηγηθῶσι τὴν ἀντὶ πάσης θυσίας ἐπιψηφίσειν αὐτοῦ παρὰ τὰς πολλαχόθεν διατυπωθείσας διαμαρτυρίας καὶ τὴν σφοδρὸτάτην κατακραυγὴν τοῦ ἀνωτέρου ἐπιστημονικοῦ τε καὶ φιλολογικοῦ κόσμου. Καὶ μέχρι μὲν τινος τὸ ζήτημα ἐφαίνετο οὐχὶ τοσοῦτο σημαντικόν· ἀλλ' ὅτε τὰ πανεπιστήμια αὐτῆς ταύτης τῆς πρωτενοῦσης καὶ τῆς πόλεως, ἔνθα στέφονται οἱ τῆς Πρωσίας βασιλεῖς, δι' ἀναφορᾶς πρὸς αὐτὴν ταύτην τὴν γερούσιαν ἠξίωσαν τὴν ἀπόρριψιν τοῦ νομοσχεδίου καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν οὕτω τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ὀνύχων ἰδία τοῦ καθολικισμοῦ, ἔντρομος σχεδὸν ὁ αὐτοκράτωρ συνεκάλεσεν ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ, συμβουλευόντων τῆς Α. Μ. τῆς τε μητρὸς, τῆς χήρας δηλονότι τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου, καὶ τοῦ μεγάλου δουκὸς τῆς Βάδης, μέγα ὑπουργικὸν συμβούλιον, ὅπερ κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν συνῆλθε τὴν ἐπετηρίδα τῆς ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἀποχωρήσεως τοῦ πρίγκηπος Βίσμαρκ, καὶ, λεπτομερῶς ἐξετάσας τὸ ζήτημα, οὐ μόνον τοῦ τε κόμητος Καπρίβη καὶ τοῦ συντάξαντος τὸ νομοσχέδιον ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως κ. Ζέδλις ἠλεγξεν ἀπερισκεψίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπέταξε τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ νομοσχεδίου, καίπερ οὐπω ἐξεληθὸς ἔτι ἐκ τοῦ κόλπου τῆς πρὸς ἐξέτασιν αὐτοῦ συστάσεως εἰδικῆς κοινοβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ ἐπιταγὴ τοῦ αὐτοκράτορος δεινῶς ἀντίηχσεν εἰς τὰ ὄτα τῶν κυριτέρων εἰσηγητῶν τοῦ νομοσχεδίου, οἵτινες ἐκ τῶν προτέρων ὀφείλον νὰ σταθμίσωσι καλῶς τὰ πράγματα καὶ

να μὴ ἐξωθήσῃ αὐτὰ εἰς τὸ ἔπακρον μετὰ τὴν ἀπ' ἀρχῆς ἐτι τοῦ ζητήματος ἀνέλιξεν ἐν τε τῷ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ, ὅπου μεγάλην ἐπῆλθε διαφωνία μεταξύ τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ μελῶν, καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ ἐπιτροπῇ, ὅπου μόλις πλειονοψηφία τριῶν ψήφων ἐκ 31 ψηφοφωρούντων κατέτεινεν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ νομοσχεδίου. Καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργός, ὁ ἀναλαβὼν τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦτο τῇ 11 μαρτίῳ 1891, ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ ὁ δὲ κόμης Καπρίνης, κηρύξας ἑαυτὸν ἀλληλέγγυον μετὰ τοῦ κ. Ζέδλιτς, ἠγήσατο καλὸν νὰ παραιτηθῇ τὰ καθήκοντα προέδρου τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου τῆς Πρωσίας καὶ νὰ διατηρήσῃ, κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον γραφόμενα τῶν βερολινείων ἐφημερίδων, μόνον τὰ καθήκοντα τοῦ ἀρχιγραμματέως.

Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι ἐκ τῶν ὅλως ἀσημάντων καὶ συνδουζόμενον μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν Γερμανίᾳ ἐσωτερικῶν πληγῶν, ὧν αἱ σημαντικώτεραι εἶναι ἡ τῆς Βαυαρίας πολιτεία ἐν τῷ ζητήματι τῆς στρατιωτικῆς δικονομίας καὶ ἡ κατὰ τοῦ μεγαλείου τῆς Πρωσίας ὑπόκωφος πάλιν τῶν λοιπῶν ὁμοσπόνδων κρατῶν, ὑπεμφαίνει ὅτι ἡ τῶν Χοεχεντσόλερν αὐτοκρατορία δὲν διατελεῖ ἐν κρείσσονι θέσει τῶν λοιπῶν ἐν Εὐρώπῃ κρατῶν, ἅπερ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς προσκρούουσι κατὰ πολλῶν κινδύνων καὶ προσκομμάτων, καὶ ὅτι ὁ πρῶν ἀρχιγραμματεὺς εἶδει νὰ μείνῃ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ὅπως ἐπανορθώσῃ πολλὰ τῶν κακῶς κειμένων ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ ὑπὸ ἐσωτερικὴν ἐποψὴν, ὃν τρόπον ἐργασθεὶς ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πολιτικῇ περιέβαλε τὴν Γερμανίαν διὰ τοῦ σημερινοῦ αὐτῆς μεγαλείου καὶ ἀνέδειξε τὴν μικρὰν Πρωσίαν δέσποιναν τῶν τυχῶν τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τέταρτον αἰῶνος καὶ ἐπέκεινα. Καὶ ἀληθῶς ἡ νῦν ἐν Βερολίῳ κρατοῦσα κατάστασις μεγάλως ἐπιδρᾷ ἐντε τῇ ἐσωτερικῇ πολιτικῇ καὶ ἐν τῇ ἐξωτερικῇ καὶ μεγάλην ἐπομένως ἐπιβάλλει σύνεσιν τοῖς συμβούλοις τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου παρὰ πᾶσαν ἐν τῷ μέλλοντι ἐνέργειαν. Ὑπὸ τὴν πρῶτην ἐποψὴν δημιουργεῖται προηγουμένον, ὅπερ ἐπωφεληθήσεται πιθανῶς ὁ γερμανικὸς λαὸς ἐν ἡ περιπτώσει οἱ τὰ τῆς αὐτοκρατορίας ἰθύνοντες ἀποπειραθῶσι νὰ ἐπιβάλωσιν αὐτῷ νομοσχέδια, ἀπάδοντα πρὸς τὰς πεποιθήσεις καὶ τὰς παράδοσεις αὐτοῦ, ἢ καὶ ἀντιφάσκοντα πρὸς τὰ συμφέροντα αὐτοῦ, δυσχερὲς δὲ πλέον ἔσται τῷ αὐτοκράτορι Γουλιέλμῳ νὰ μετέρχηται ἢν ἄχρι τοῦδε μετῆλθε γλῶσσαν καὶ νὰ κηρύττῃ ὅτι ὑπέρτατος νόμος τυγχάνει ἡ θέλησις αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς οὐχὶ ὀλίγη ἐπιγίνεται βλάβη εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου συνεπεία τοῦ ὅτι ἀπεκαλύφθη τοιαύτη πραγματῶν κατάστασις ἐν Γερμανίᾳ, οἷα ἡ ἐν Ἰταλίᾳ, ἡ πολλὰκις εἰς ἐνδοσιαμοὺς ἐμβαλοῦσα τοὺς περὶ τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον ἐν τῷ ζητήματι τοῦ τελεσφόρου τῆς συμπράξεως τοῦ ἰταλικοῦ βασιλείου εἰς τὰ σχέδια τῆς βερολινείας διπλωματίας, καὶ οἷα ἡ ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ, ἡ ἐκφοβίσασα πολλὰκις τὸν τε πρῶν ἀρχιγραμμ. πρίγκιπα Βίσμαρκ καὶ τὸν διάδοχον αὐτοῦ κόμητα Καπρίνην περὶ τοῦ λυσιστελοῦς τῆς συμμαχίας κράτους, ἀποτελουμένου ἐκ στοιχείων διαφόρων καταπολεμούντων τὴν πολιτικὴν τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως. Αὐτὴ ἡ χαρὰ τῶν κυριωτέρων ὀργάνων τοῦ τύπου τῶν συμμάχων τῇ Γερμανίᾳ κρατῶν ἐπὶ τῇ παρατάσει τῆς ἐν τῇ ἐξουσίᾳ διαμονῆς τοῦ κόμης Καπρίνη ὑποδεικνύει ὅτι ἀρκούντως ἐκλονήσθη ἢ ἐπὶ τὴν Γερμανίαν πεποιθήσις τῶν συμμάχων δυνά-

μεων καὶ ὅτι δὲν φαίνεται ὅλως ἀπίθανος ἡ ἰδέα ὅπως ἑκάτερα αὐτῶν σκεφθῇ ὀριμώτερον περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ ἀπόσχη τοῦ δεσμεῦσαι στενῶς τὴν τύχην αὐτῆς μετὰ κράτους, ὅπερ ἐσωτερικῶς δὲν φέρει τὰ στοιχεῖα τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ δυνάμεως. Τοῦλάχιστον τὰ λοιπὰ ἐν Εὐρώπῃ κράτη, ὧν τὴν σύμπραξιν τοσοῦτον ἐπεζήτησεν ὁ περιηγητῆς μονάρχης διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐπισκέψεων εἰς τὰς πρωτεύουσας αὐτῶν λίαν συννετισθῆσονται ἐκ τῶν ἐν Βερολίῳ ἐξελισσομένων γεγονότων καὶ μεγάλως σκεφθήσονται πρὶν ἢ ριθῶσιν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Γερμανίας, ἐὰν καὶ αὐτῆς ἀπόπειρα καταβληθῶσι πρὸς ρυμούλκισιν καὶ προσέλκυσιν αὐτῶν εἰς τὸ ἄρμα τῆς συμμαχίας τῶν τῆς μέσης Εὐρώπης δυνάμεων.

Γενικὴν ὡσαύτως σπουδαιότητα πρὸς τῇ ἐν Γερμανίᾳ κρίσει κέκτηται καὶ τὸ ζήτημα τῶν στρατιωτικῶν ἐξοπλισμῶν, τὸ ἀπασχολοῦν ἀπάσας σχεδὸν τὰς ἐν Εὐρώπῃ δυνάμεις, μεγάλας τε καὶ μικράς. Καὶ ἡ μὲν Ρωσία πρὸς ταῖς διηνεκῶς διεξαγομέναις μεταθέσεις σπουδαίων στρατιωτικῶν σωμάτων πρὸς τὰ δυτικὰ μεθόρια καὶ πρὸς τοὺς σχεδιαζομένους μεγάλους στρατιωτικοὺς γυμνασίους ἀγωνίζεται νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ σιδηροδρομικὸν αὐτοῖς σύμπλεγμα, τὸ ὄντως μεγίστην ἔχον σημασίαν ἐν τῇ ἀχανεῖ τῶν τσάρων αὐτοκρατορίᾳ, ὅπου αἱ ἀποστάσεις ἐλλείψων ἐπαρκῶν μέσων συγκοινωνίας λίαν βαρύνουσιν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν κινήσεων καὶ ἐπὶ τῆς συγκεντρώσεως ἐπαρκῶς στρατοῦ εἰς τὸ ἀπειλοῦμενον σημεῖον. Τὴν πείραν τούτων ἔλαβεν ἡ ἐν Ρωσίᾳ διεύθυνσις τῶν στρατιωτικῶν κατὰ τὸ 1877, ὅτε δεινῶς ἐδοκιμάσθη ὁ ρωσικὸς στρατὸς ἐλλείψει ἐπαρκῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἐν τῇ νοτίῳ Ρωσίᾳ καὶ πασιφανῶς πλέον κατεδείχθη ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναπληρώσεως τῆς φοβεραῆς ταύτης ἐλλείψεως, τῆς ἐπιδρώσεως μεγάλως ἐπὶ τῆς τύχης τῶν νεωτέρων πολέμων, οὓς ἀποφασίζουσιν οἱ μεγάλοι ὄγκοι καὶ ἡ ἐγκαιρὸς ἐπὶ τόπου κατάφθασις τῶν ἀναγκαίων στρατιωτικῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἐπιτηδείων. Ὁ νῦν αὐτοκράτωρ, καλῶς τὰ πράγματα σταθμίσας καὶ ἐπισταμένως μελετήσας τὴν κατάστασιν, ἔγνω πρὸς ταῖς λοιπαῖς διοικητικαῖς μεταρρυθμίσεσι νὰ μεριμνήσῃ δεόντως καὶ περὶ τῶν στρατιωτικῶν, ἐφ' ᾧ καὶ καλὸν ἠγήσατο νὰ διορίσῃ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν συγκοινωνιῶν τὸν μέγαν δοῦκα Σέργιον, ὃς φημιζέται ἐπὶ μεγάλην δραστηριότητι. Ὁ διορισμὸς τῆς Α. Υ., τὰ μέγιστα εὐαρεστήσας πᾶσι τοῖς ἐν Πετρούπολει καὶ Μόσχᾳ κύκλοις, προσαγορεύεται ὡς ἀφετηρία σπουδαίων ἐργασιῶν ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν σιδηροδρόμων καὶ τοῦ ἐν γένει ἔργου τῶν συγκοινωνιῶν καὶ θεωρεῖται ὡς τέμνων νέαν ὁδὸν ἐν τῇ σπουδαιοτάτῃ ταύτῃ μεταρρυθμίσει, τῇ ἀναπληροῦσῃ μέγα κενὸν ἐν τῇ στρατιωτικῇ δυνάμει τῆς Ρωσίας, ἧς οἱ ἀπειροπληθεῖς στρατοὶ ἄχρηστοι σχεδὸν καθίστανται ἐλλείψει ἐπαρκῶν μέσων πρὸς μεταφορὰν αὐτῶν. Ταύτοχρόνως οἱ περὶ τοῦ αὐτοκράτορα Ἀλεξάνδρου καὶ εἰς ἄλλα προβαίνουσι πρὸς πλήρη καὶ ἀκέραιον καταρτισμὸν τῶν μεγάλων ὄγκων τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ μέτρα, ὧν οὐ τὴν τελευταίαν κατέχουσιν τάξιν τὰ σχεδιαζόμενα παρὰ τὰ δυτικὰ τῆς αὐτοκρατορίας μεθόρια στρατιωτικὰ γυμνάσια. Τούτων θὰ μετάσχη στρατὸς, οἷος οὐδέποτε ὑπὸ τὰ ὅπλα ἐκλήθη ἐν Εὐρώπῃ χάριν τοιοῦτου σκοποῦ, καὶ ἐντεῦθεν ἡ μεμετρομένη πῶς γλῶσσα τοῦ βερολινείου καὶ βιενναίου τύπου ἐν τῷ ζητήματι τῆς παρουσίας τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου ἐν τοῖς σπουδαιοτάτοις τούτοις γυμνασίοις καὶ ἡ ἀποφυγὴ παντὸς σχεδὸν σχολίου περὶ τῶν προθέ-

σεων του τσάρου, σκοποῦντος μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν γυμνασίων τούτων νὰ προβῆ εἰς περιοδείαν ἀνά τὴν ἀλλοδαπὴν.

Ἀλλὰ τῆς περὶ τὰ στρατιωτικὰ μερίμνης τῶν ἐν Πετροπόλει, ὅπου πᾶσαι αἱ λαμβανόμεναι ἀποφάσεις σταθμίζονται ἐν ἐκτάκτοις στρατιωτικοῖς συμβουλίοις ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ αὐτοκράτορος ἡκιστα ὑπολείπονται οἷ τε ἐν Βερολίῳ οἷ τε ἐν Ρώμῃ καὶ οἷ ἐν Παρισίοις. Ἐν πάσαις ταύταις ταῖς πρωτενοῦσαις ἀένναον καταβάλλουσιν ἐργασίαι οἱ ἀνώτεροι στρατιωτικοὶ κύκλοι, οἱ συσκεπτόμενοι ἐν μὲν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ νὰ προσκετῆνωσι τὰς σιδηροδρομικὰς γραμμὰς καθ' ἀπάσας σχεδὸν τὰς διευθύνσεις, ἐν δὲ Γαλλίᾳ νὰ ἐνισχύσωσι τὰς πρὸς τὰ Βόσγια φρουρὰς ἐπὶ τῇ παρατηρουμένῃ δραστηριότητι τῶν ἐν Ἀλσατία καὶ Λοθαρηγγίᾳ στρατιωτικῶν ἀρχῶν καὶ ἐπὶ τῇ καταβαλλομένῃ προσπάθειᾳ αὐτῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν περὶ τὸ Μὲτς ἀμυντικῶν ἔργων. Καὶ αἱ μικρότεραι δὲ τῆς Εὐρώπης δυνάμεις ἐμπράκτως μιμοῦνται τὰς μεγάλας ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ καὶ ἐντεῦθεν αἱ ἀκούμεναι διαμαρτυρίαι ἐν τε Ὁλλανδίᾳ ἐπὶ ἐνόχῳ ἀκηδία περὶ τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων στρατιωτικῶν ἔργων, ἄπερ ἀναγκαιότατα κρίνονται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς τοῦ κράτους ἀμύνης, ὡς καὶ ἐν Βελγίῳ ἐπὶ τῇ παρατηρουμένῃ βραδύτητι περὶ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὄχυρωμάτων τῶν Βρυξελλῶν. Ἡ τοιαύτη περὶ τὰ στρατιωτικὰ μέριμνα προὔκαλεσεν ὡσαύτως καὶ τὸν ζήλον τοῦ λαβεῖν ἀντίγραφα τῶν στρατιωτικῶν σχεδίων, τῶν ἀναγομένων εἰς τὸ σύστημα τῆς ἐπιστρατείας καὶ εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς ἐφεδρείας ἐν εὐθέτῳ καὶ ἐπειγούσῃ ὥρᾳ. Ἰδίᾳ τὰ ἐν Ρωσίᾳ σχέδια προὔκαλεσαν τὴν προπροσοχὴν τῶν συμμάχων κρατῶν, καὶ ἐντεῦθεν αἱ κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἐπελθοῦσαι συλλήψεις διαφόρων ἐν τοῖς ρωσικοῖς μεθορίοις προσώπων, κατηγορουμένων ἐπὶ ἀποπειρὰ δωροδοκίας τῶν ἀρμοδίων ὑπαλλήλων καὶ ἀποσπάσεως ἀπ' αὐτῶν διαφόρων ἀντιγράφων τῶν ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἐπιτελείου σπουδαιωτάτων στρατιωτικῶν σχεδίων.

ὑπὸ τὴν ἐποψὴν δὲ τῶν ἐσωτερικῶν ζητημάτων ἡ Ἰταλία τὴν πρώτῃν ἔχειθέσιν συνεπείᾳ τῶν ἐν τῇ βουλῇ διεξαχθεισῶν συζητήσεων περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἰδίας πολιτικῆς. Οἱ τῆς κυβερνήσεως τοῦ μαρκησίου Ρουδίνη πολέμιοι, ἐπιτείνοντες τὴν κατ' αὐτῆς μῆνιν καὶ ἀγανάκτησιν, ἐπειράθησαν νὰ παραστήσωσι δι' ἀριθμῶν τὴν οἰκονομικὴν τοῦ βασιλείου κατάστασιν καὶ νὰ χαρακτηρίσωσι ταύτην ὡς οἰκτρὰν, ὡς χρύζουσαν ῥιζικωτάτων μέτρων καὶ συντονωτάτης ἐνεργείας πρὸς βελτίωσιν τῆς ὑφισταμένης νῦν δεινῆς κρίσεως. Ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους τοῦ βασιλείου ἀρξάμενοι, ἐζήτησαν νὰ τεκμηριώσωσιν ὅτι τὸ νεαρὸν ἰταλικὸν βασίλειον ὀφείλει πεντεκαίδεκα δισεκατομμύρια φράγκων, ὅτι ὁ προὔπολογισμὸς τοῦ κράτους ἀνέρχεται εἰς 1,800,000,000 καὶ ὅτι ὁ λαὸς, στένων ὑπὸ τὸ βάρος ὑπερόγκων καὶ ἐπαχθεστάτων φόρων, ἀδυνατεῖ νὰ ὑποδῶθῃ εἰς νέους. Αἱ τῶν πολεμίων παρατηρήσεις δὲν εἶναι ἄδικοι καὶ εὐλόγως ἐνιοὶ τῶν κυβερνητικῶν φίλων ὑπέδειξαν τὴν εἰσαγωγὴν διαφόρων οἰκονομικῶν, ἰδίᾳ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν πληρονομένων μισθῶν εἰς προσωπικόν, οὗ οὐκ ὀλίγα μέρη παντελῶς ἄχρηστα καὶ περιττὰ τυγχάνουσιν· ἀτυχῶς αἱ ἐλπίδες αὗται φρουδαὶ ἐλέγχονται μετὰ τὴν ἀπόδυσιν μάλιστα τῆς Ἰταλίας εἰς νέας δαπάνας εἴτε πρὸς ἐπέκτασιν τῶν στρατιωτικῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν εἴτε πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ στρατοῦ, ὡς τοῦτο ἐξάγεται ἐκ

τῆς τελευταίας δηλώσεως τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὅστις, ἀπαντῶν εἰς τὸν φοβερὸν αὐτοῦ πολέμον, τὸν κ. Ἰμβριάνη, ἐπερωτήσαντα ὅποια τὰ ληφθσόμενα μέτρα πρὸς βελτίωσιν τῆς οἰκτρᾶς τῶν πραγμάτων καταστάσεως, ἐκήρυξεν ἀφ' ἐνός μὲν ὅτι ἡ κατάστασις, καίπερ δυσάρεστος, οὐδὲν τὸ ἐπίφοβον ἔχει, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἡ Ἰταλία μεθ' ὅλην τὴν εἰρηνικὴν πολιτικὴν αὐτῆς περὶ πλείστου ποιεῖται καὶ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ στρατιωτικοῦ αὐτῆς ἔργου, ἄτε τοῦ στρατοῦ μόνου δυναμένου νὰ ἐξασφαλίσῃ τῷ βασιλείῳ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ.

Οἱ ἐν Γαλλίᾳ ἐστραμμένῃν ἔχουσι τὴν προσοχὴν εἰς τὸ ζήτημα τοῦ προὔπολογισμοῦ, ὅστις, ὑποδῶνθεις ἤδη εἰς τὰς βουλὰς, τίθεται μετ' οὐ πολὺ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει. Ταῦτοχρόνως μετὰ σπουδαίου παρακολουθοῦσιν ἐνδιαφέροντος καὶ τὸ ζήτημα τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα δυστυχήματα συλληφθέντων ἄγγλων ἀδελφῶν, οὔτινος ἐπιληφθήσεται ὁ ἀναλαβὼν ἤδη τὰ καθήκοντα αὐτοῦ νέος ἄγγλος πρεσβευτῆς λόρδος Δούφφερν, ὁ ἀποπειραθεὶς μὲν νὰ προσποιηθῇ μεγάλην συμπάθειαν ὑπὲρ τῆς γείτονος δημοκρατίας, ὡς εἰκάζεται ἐκ τῶν ἀμειψθέντων λόγων κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν διαπιστευτηρίων αὐτοῦ εἰς τὸν πρόεδρον κ. Καρνῶ, ἀλλὰ καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἐν Γαλλίᾳ ἐπικρατοῦσαν κατ' αὐτοῦ δυσμένειαν ἐπὶ τε τῇ σφοδρᾷ αὐτοῦ κατὰ τοῦ γαλλικοῦ στοιχείου πάλῃ ἐν Καναδᾷ, ὅτε γενικὸς αὐτοῦ διετέλεσε διοικητής, καὶ ἐπὶ τῷ περὶ Αἰγύπτου ὑπομνήματι αὐτοῦ τῷ 1888, τῷ λίαν τῶν Γάλλων καθαπτομένῳ.

Τὰ ἐν Αὐστρίᾳ ἐσωτερικὰ ἀφορῶσιν εἰς τὰς ἐν ταῖς οὐγγρικαῖς βουλαῖς συζητήσεις περὶ τῆς εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον ἀπαντήσεως, καθ' ἃς σφοδραὶ ἀντιπλάγησαν μετὰξὺ διαφόρων μελῶν ὕβρεις, ἀπολήξασαι εἰς μονομαχίας καὶ εἰς διαπληκτισμούς. Ταῦτοχρόνως ἐν τοῖς διαφόροις κομματικοῖς ὀμίλοις τῆς Πέστης διάφοροι ἐκφράζονται εὐχαί, κατατείνουσαι εἰς τὴν ἐκφρασίαν τῆς εὐγνώμοσύνης τοῦ οὐγγρικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Φραγκίσκον ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς στέψεως αὐτοῦ ὡς βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας.

Ἐκ τῶν τοῦ Αἴμου κρατῶν τὴν σπουδαιότεραν καὶ αὐτῆς ὄψιν παρουσιάζει ἡ Ἑλλάς, ἥς ὁ βασιλεὺς δύναται ἀναμνηρίστως ν' ἀντιποιηθῇ τὸν τίτλον σωτῆρος τῆς χώρας αὐτοῦ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν· ἐν τῇ διακρινούσῃ αὐτὸν ἐχεφροσύνῃ καὶ βαθυτάτῃ συνέσει ἔγνω ἀφ' ἐνός μὲν νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς τῶν οἰκονομικῶν καταστάσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ποιήσῃται ἐκκλῆσιν ἐπὶ τὴν ψῆφον τοῦ λαοῦ διὰ τῆς διαλύσεως τῆς νῦν ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας. Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς καλεῖται οὕτως εἰς τὴν μεγαλειέταν τῶν θυσιῶν, εἰς ἣν δύναται νὰ προβῆ ἐν τῷ βωμῷ τῆς ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτοῦ μερίμνης τοῦ ἡγέτου τῆς δυναστείας, οὐδεμία δ' ἀμφιβολία ὅτι ἡ ψῆφος αὐτοῦ θὰ ἦναι σύμφωνος πρὸς τὰ φρονήματα τοῦ διὰ τῆς ἀπὸ 17 φεβρουαρίου ἀποφάσεως αὐτοῦ περισώσαντος τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ βαράθρου καὶ ὅτι ἡκιστα θὰ πραγματοποιηθῶσιν αἱ ἀπαίσιτοι προρρήσεις ἐνίων ὀργάνων τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου, καθ' ἃς ἐκ τῆς ψήφου τοῦ λαοῦ σπουδαιότατα δυναστικά ἐξήρτηνται συμφέροντα.

ΙΜΠΡΑΧΗΜ-ΜΠΕΝ-ΜΕΧΔΗ

Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΑΡΑΨ ΔΟΙΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ Σ. ΜΠΛΟΝΤΕΛ.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Ἐτερον ἀνέκδοτον τοιοῦτον, ὑπὸ τοῦ Ἰσφαχανῆ ἀποθησαυρισθέν, εἶναι τὸ ἐξῆς. Ὁ ἀστρονόμος Μωχαμέτ, υἱὸς τοῦ Μουδᾶ, ἀνὴρ βαθῆς ἐπιστήμων καὶ εἰδήμων τῆς μουσικῆς ἐραστὴς, διὰ τῶν ἐπομένων ἐκφράσεων παρίστη τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Ἰμπραχίμ ὡς ἀοιδοῦ: « Ἦμν, ἔλεγεν, ὁ πρῶτος ἐν ταῖς οἰκογενειακαῖς συναναστροφαῖς τοῦ Μαμούν καὶ Μου'τασέμ, ἰδοὺ δὲ τί πολλακίς παρέσθη μοι νὰ παρατηρήσω. Ἄμα ὡς ἡ φωνὴ τοῦ Ἰμπραχίμ ἠκούετο, πᾶν ὅτι ἐκ τῶν κατωτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων ὑπῆρχεν ἐν τοῖς ἀνακτόροις, ὑπηρεταί, δοῦλοι, ἐργάται, τεχνίται, πάντες μέχρι τοῦ ἐσχάτου κατέλειπον τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἀσθμαίνοντες ἐπλησίαζον τεταμένον ἔχοντες τὸ οὖς, ἵνα μὴδὲ τὸν ἐλάχιστον ἦχον τοῦ ἤσματος ἀπολέσωσι. Τοῦτου παύοντος καὶ ἄλλου ἀοιδοῦ καταλαμβάνοντος τὴν θέσιν αὐτοῦ, ἅπας ὁ ὄχλος ἐκείνος ἐπανεστρέφεν εἰς τὸ ἔργον, οὐδόλως περαιτέρω περὶ τοῦ ἤσματος μερμυγῶν. Δὲν δύναμαι νὰ παρασχω, προστίθεται ὁ Μωχαμέτ, παράδειγμα χαρακτηριστικώτερον τῆς δεινότητος αὐτοῦ ἢ τὸ ἐπὶ ἀμορφῶτων καὶ ἀξέστων ἀνθρώπων ἀσκούμενον θέλητρον τοῦτο»¹.

Τοῦτο μόνον ὑπελείπετο πλεόν τῷ ἄραβι καλλιτέχνῃ, παρατηρεῖ πρὸς ταῦτα ὁ κ. Μπλοντέλ, ν' ἀγωνισθῆ πρὸς τὸν Ὁρφέα καὶ νὰ συγκινή ὡς ἐκεῖνος τὰ θηρία. Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μανδούρ, θαυμαστῆς ἀφωσιωμένος, ἂν μὴ εἰλικρινῆς, ἔσπευσε νὰ πληρώσῃ τὸ κενὸν τοῦτο. Πράγματι διηγείται, εἰ καὶ μετὰ τίνος δισταγμοῦ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ λέοντες καὶ αἱ τίγρεις ὑψίσταντο τὴν ἐπιτροχὴν τῆς μελωδίας αὐτοῦ. « Ἡμέραν τινά, λέγει, ὁ ἀδελφός μου Ἰμπραχίμ, εὐρισκόμενος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Μωχαμέτ-ἔλ-Ἐμίν, παρέμεινε πίνων ἀταράχως παρ' αὐτῶ, εἰς οὐδὲν λογιζόμενος τὰς ἐπανελημμένας προσκλήσεις τοῦ χαλίφου. Τῇ ἐπαύριον, ὀλίγον ἀνίσχυος περὶ τῶν ἐπακολούθων τῆς ἀμελείας αὐτοῦ, παρεκάλεσέ με νὰ συνοδεύσω αὐτῶ εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἀφικόμενοι μαθάνομεν ὅτι ὁ χαλίφης ὑπὸ τὴν ἐπιτροχὴν ἐτι τῶν τῆς προτεραίας εἶχε μεταβῆ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ θηριοτροφείου αὐτοῦ. Ὁδεύομεν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, κατὰ τὴν διάβασιν δὲ ἡμῶν δι' αἰθούσης, ἐν ἣ ἦσαν τὰ μουσικὰ ὄργανα, ὁ ἀδελφός μου μὲ παρακαλεῖ νὰ λάβω μανδολίνον τι καὶ κρῦψω αὐτὸ ἐν τῇ χειρὶδι τῆς ἐσθῆτός μου. Ὑπακούω αὐτῶ καὶ φθάνομεν παρὰ τῶ Ἐμίν, ὅς, ἠρεισμένος ἐπὶ τοῦ κυκλιδώματος τῶν λέοντων, εἶχεν ἐστραμμένα πρὸς ἡμᾶς τὰ νῶτα. Ὁ Ἰμπραχίμ λαμβάνει τὸ ὄργανον αὐτοῦ καὶ ἄρχεται ἄδων:

« Πῖνω τὸ πρῶτον ποτήριον εἰς τέρψιν μου, τὸ δεύτερον δὲ πρὸς διόρθωσιν τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ πρώτου... »

» Πρὸς τὸν ἦχον τῆς γνωστῆς ταύτης φωνῆς ὁ Ἐμίν στρέφεται μειδιῶν: « Εὖγε, θεῖέ μου, τῶ λέγει μοι ἀπέδωκας τὴν φαιδρότητα» καὶ διατάξας τὴν παραγωγὴν ποτηρίου οἴνου, ἐπιεν ἀμυστί, ἀκούων αὐτοῦ ἄδοντος. Ἐκεῖνο, ὅπερ μοι προὔξενδεν ἐντύπωσιν, ἦν ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ ἀδελφός μου ἔμεινε σταθερῶς ἐν τῶ ἀνώτερῳ ὀκταχρόνῳ τῆς κιθάρας, οὐδαμῶς ἀλλοιώσας τὸ ἤσμα, οὐδὲ σπμείον καμάτου παρασχόν. Ἐπὶ πλεόν τοιαύτας στροφὰς ἐξετέλεσεν, ὥστε δὲν τολμῶ ν' ἀναμνησθῶ αὐτῶν, φοβούμενος μὴ ὑποληθῶ ψευδόμενος· ἀλλ' ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅτι ἅμα ὡς ἤρξατο ἄδων, τὰ θηρία προβάλλοντα τὸν τράχηλον πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ, ἐπλησίασαν κατὰ μικρὸν καὶ ἐπὶ τέλους ἐστῆσαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἐπὶ τῶν κυκλιδῶν τοῦ κλωβοῦ, τοῦ ἤσματος δὲ περατωθέντος, ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ βάθος. Τῶ χαλίφῃ προὔξενδεν ἐντύπωσιν τὸ θέαμα τοῦτο, οὕτω δὲ οὐ μόνον δὲν διελογίσθη νὰ ἐπιτιμηθῇ τὸν ἀδελφόν μου ἐπὶ τῇ ἀπειθείᾳ τῆς

προτεραίας, ἀλλὰ καὶ δῶρον ἡμῖν προσένευκε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν»¹.

Κατὰ μέρος τιθέμενοι τὸ ἀπὸ τῆς προεκτεθείσης ἱστορίας ἀποπνέον θαυματουργικὸν πνεῦμα, δὲν δύναμεθα νὰ μὴ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ὁ τοῦ Μεχδῆ υἱὸς ἦν ἐξόχως ὑπὸ τῆς φύσεως πεπρωκισμένος. « Ἡ φύσις, λέγει ὁ Μπαρμπιέ Μεῦνάρ, δὲν ἐμέτρησεν αὐτῶ φειδωλῶς τὰ δῶρα αὐτῆς· τῇ ἀπαραμίλλῳ ἐκείνῃ φωνῇ προσέθηκε μουσικὴν μνήμην, ἥς οἱ ἄθλοι θὰ ἦσαν ἀπίστευτοι, ἂν μὴ ἐγινώσκομεν μέχρι τίνος ἐκτείνεται ἡ δύναμις αὐτῆ παρὰ τοῖς Ἀνατολίταις. Ἐκ τῶν οἰκογενειακῶν ἀναμνήσεων, τῶν διὰ τῶν υἱῶν καὶ ἐγγόνων μεταβιβάσθεισων τῶ ἐρανιστῆ τῆς Βίβλου τῶν ἄσμάτων, ἐκλέγομεν δύο χαρακτηριστικὰ ἀνέκδοτα. Τὸ πρῶτον τοῦτων διηγείται ὡς ἐξῆς αὐτὸς ὁ Ἰμπραχίμ: « Ἐσπέραν τινά ἐξηρχόμην ἐκ Σαμμαζιάχ, ὅτε, διερχόμενος πρὸ τῆς κατοικίας » τοῦ Μοσούλν, ἦκουσα αὐτοῦ ἄδοντος ἤσμα ὑπ' αὐτοῦ μεμλοποιούμενον· ἐπανελάμβανε τὰ δύσκολα μέρη, τὰς ἡδυσφονίας κλπ., τῶν μαθητῶν αὐτοῦ μεταξὺ σημαινόμενων τῶν ρυθμῶν. Ἀπεσύρθη ὑπὸ τὸ στέγασμα τοῦ ἐξόστου καὶ παρέμεινα μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ μαθήματος. Δὲν ἔπαυον ἐπαναλαμβάνων χαμπλοφῶνως τὸν ἦχον, ὅς τάχιστα ἐνεχαράχθη ἐν τῇ μνήμῃ μου. Τῇ ἐπαύριον ὑπῆρχε μουσικὴ συμφωνία παρὰ τῶ χαλίφῃ, τὸ πρῶτον δὲ ὑπὸ τοῦ Μοσούλν ἐκτελεσθὲν ἤσμα ἦτο ἀκριβῶς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος· ὁ Ρεσῆτ κατεβέβηθη καὶ ἐξέφραζεν αὐτῶ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ, ὅτε ἐγὼ ἠγέρθη ἰσχυρῶν: Μεγαλειότατε, ὁ Μοσούλν εἶναι παραχαράκτης· τὸ ἤσμα τοῦτο, ὅπερ παρέχει ὡς τελευταίαν αὐτοῦ μελοποίησιν, εἶναι παλαιόν, ἀπόδειξις δὲ τοῦτου ὅτι δύναμαι νὰ ἄδω αὐτὸ τόσον καλῶς ὅσον καὶ ἐκεῖνος. Καὶ προσκλήθεις νὰ πράξω τοῦτο, ἦσα. » τὸ ἤσμα, οὐδὲ ἐν φθογόσῃον παραλίπῶν. Ἀναλογισθῆτω πᾶς τὴν κατὰπλήξιν τοῦ μουσικοῦ καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν ἐπιτιμήσεις τοῦ χαλίφου. Ὑπὸ τὰς ἐντυπώσεις τοῦ ἐπεισοδίου τοῦτου ἐχωρισθήμεν, ἀλλὰ μετὰ τὴν προσευχὴν τοῦ ἁγίου ἐπανεστρέψα μόνος παρὰ τῶ ἠγεμόνι καὶ διηγίθη αὐτῶ πῶς ἡ τύχη μοι παρέδωκε τὸ ἐν λόγῳ ἤσμα. Τερφῆεις ἐκ τῆς διηγίσεώς μου, μετεκαλέσατο τὸν Μοσούλν, ἀπέδωκεν αὐτῶ τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ, τὴν συγγνώμην δ' ἐπεσῆραγίσε διὰ δῶρου 5,000 δηναρῶν»².

« Ἡ Μουτεγιάμ, ὠραία χρυσόχορος δούλη καὶ μουσικὴ λίαν ἐκτιμωμένη ὑπὸ τοῦ Μου'τασέμ, ἐγένετο θῦμα παρομοίας ἐκπλήξως. Ἐπιμόνος εἶχεν ἀρνῆθῆ τῶ Ἰμπραχίμ τὴν ἀνακοίνωσιν προσφιλοῦς τίνος ἤσματος, ἐστιχουργημένου μὲν ὑπὸ τοῦ Νομείρῃ, μεμελοποιημένου δὲ ὑπὸ τοῦ Μα'μπέδ· ἐπειδὴ δὲ ὁ χαλίφης ἐνεθάρρυνεν αὐτὴν ἐν τῇ ἀρνύσει αὐτῆς, ὁ ἠγεμονίδης δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐπιμείνῃ. Ἐσπέραν τινά ὅμως, ἐξερχόμενος τῶ ἀνακτόρων καὶ οἴκαδε ἐπιστρέφων, διήλθε τῆς πλατείας, παρ' ἣ κατῶκει ἡ καλλιτέχνης αὐτῆ ἐκάθητο ὀπισθεν τοῦ δικτυωτοῦ ἐξόστου, τοῦ βλεπόντος πρὸς τὴν πλατείαν, ἐσήμην κατὰ τὴν ὄραν ἐκείνην, καὶ ἐδίδασκε τὰς μαθητριάς αὐτῆς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰμπραχίμ ποθοῦμενον μέλος. Οὗτος πλησιάζει μετὰ προφυλάξεως, συσπειροῦται ὑπὸ τὸν ἐξόστιν, ἀκροᾶται τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἤσματος, ὅτε δὲ αὐτὴ ἐπερατώθη καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ ἀπεθησαύρισε καὶ τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας, πλῆττει τὴν θύραν διὰ τοῦ ῥόπλου καὶ φωνεῖ πρὸς τὴν ἐκπληκτον ἀοιδόν: « Εὐχαριστῶ, ὠραία μου· ἰδοὺ ὅτι δωρεὰν ἔμαθον τὸ ἤσμα σου»³.

Ἄλλα καὶ Ἰσῆκ ὁ υἱὸς τοῦ Μοσούλν παρὰ πᾶσαν τὴν μεγάλην φήμην αὐτοῦ δὲν διέφυγε τὰς τοιαύτας μνημονικὰς κλειψιτυπίας. « Εἶχεν ἄσει ἀρτίως πρὸ τοῦ Ἐμίν, παρόντος τοῦ Ἰμπραχίμ, μέλος τι, ἐνθουσιασθέντα ἐπικροτηθὲν ὑπὸ τῶν παρεστώτων. Κατὰ τι διάλειμμα τῆς μουσικῆς συμφωνίας ὁ ἠγεμονίδης πλησιάζει αὐτὸν καὶ παρακαλεῖ νὰ ἐπαναλάβῃ χαμπλοφῶνως τὸ ἤσμα δις ἢ τρίς. Ὁ Ἰσῆκ διστάζει καὶ ζητεῖ προφάσεις, ἀλλὰ δῶρον λαμβράς τίνος ἐσθῆτος καὶ μεταξίνου ἐπενδύτου πείθει αὐτὸν εἰς ἐπανάληψιν τοῦ μέλους αὐτοῦ. Μεταξὺ ὁ Χαλίφης ἐπανερχε-

1) Agani, τ. IX, σ. 56.

2) Τὸ δηνᾶριον ἦν χρυσοῦν νόμισμα, ὑπολογιζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ Κῶντ (Joseph Conde) εἰς 10 φράγκα. Ὁ Ρενῶ (Reinaut) υπολογίζει αὐτὸ μικρὸν ὑπὲρ τὰ 20 φράγκα.

3) Agani, τ. V, σ. 40 καὶ τ. VII, σ. 33, ἔσθα εἰδικῶς περὶ τῆς ἐν λόγῳ ἀοιδου.

ται καὶ ἡ ἔορτὴ ἐπαναλαμβάνεται. Ὁ Ἰμπραχίμ λαμβάνει κithάραν καὶ ἴδει διὰ τῆς λαμπρᾶς φωνῆς αὐτοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀντιζήλου του μεμελοποιοῦμένον ἄσμα, μὴ παραλιπὼν νὰ προσθέσῃ τοὺς κόσμους ἐκείνους, ὧν τὸ μυστήριον αὐτὸς κατεῖχεν. Ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ ἦν πλήρης, παραχοῆμα δ' ἔλαβεν εἰς ἀμοιβὴν ἕξ βαλάντια (60,000 διρχέμ), ἅτινα διανεμήθη μετὰ τοῦ συνθέτου. Ὁ Ἰσῆακ, διηγούμενος βραδύτερον πρὸς φίλον τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, προσετίθετο: «Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἔλαβον τῆ ἡμέρα ἐκείνη μετρητὰ » τριακοντακισχίλια ἀργυρᾶ διρχέμ, ὅπερ τὴν ἀξίαν τοῦ δώρου » τούτου ἀνεβίβαζεν εἰς ἑκατοντακισχίλια διρχέμ (70,000 φρ.).»

Ὡς πρὸς τὴν μουσικὴν τέχνην τοῦ Ἰμπραχίμ, αὕτη οὐδένα διεγείρει σοβαρὸν δισταγμὸν. «Αἱ φυσικαὶ διαθέσεις αὐτοῦ, ἐξακολουθεῖ ὁ Μπαρμπιέ Μαυνάρ, εἶχον ἀναπτυχθῆ διὰ τῆς μελέτης οὐδεμίαν τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς τέχνης γνώσεων ἢν ἀγνωστος αὐτῷ, ἰδίᾳ δὲ τῶν περὶ τὴν σηματογραφίαν, τὸ βασανίζον τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ ἀίνιγμα τοῦτο. Παρατηρήθη ἤδη ὅτι ἡ διδασκαλία ἦν καθ' ὁλοκληρίαν ἐμπειρικὴ· ἐπιτυχές τι μέλος ἐπανελαμβάνετο κατὰ κόρον ὑπὸ τοῦ μελοποιῦ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ οὕτω δὲ, ὅσονδύποτε μεγάλη καὶ ἂν ἦτο ἡ δεξιότης αὐτῶν, δὲν κατόρθουν οὗτοι πάντοτε νὰ ἐρμηνεύσιν ἀμέμπτως τὸ μεταδοθὲν αὐτοῖς ἄσμα¹. Ἐννοεῖ τις οὕτω διατὶ ὁ Ἰσῆακ ἦν τῆ Βίβλω τῶν ἰσμάτων ἀναφέρει ὡς μετέχον τοῦ θαυμασίου εἰδός τι σηματογραφίας, ἢν σήμερον διὰ τῆς θαυμαστῆς ἀπλότητος τῆς ἡμετέρας μουσικῆς γραφῆς μαθητὴς τις θὰ ἠδύνατο παίζων νὰ ἐκτελέσῃ: «Ἰσῆακ ὁ υἱὸς τοῦ Μοσούλην εἶχε » συνθέσει ἄρτι καὶ μελοποιήσει ἄσμα, ἀρχόμενον ὡδε:

«Εἰπέ εἰς ἐκείνην, ἥτις μεμφομένη σε ἀπομακρύνεται καὶ » φεύγει μακρὰν σου: Ἐτυχον τοῦ ποθομένου, ὄλον δὲ τοῦτο ἦτο » μία παιδιὰ μόνον».

«Ἐπειδὴ τὸ τεμάχιον τοῦτο εἶχεν εὐδοκιμήσει μεγάλως, ὁ » Ἰμπραχίμ, λαίμαργος πρὸς μουσικούς νεωτερισμούς, ἔγραψε » πρὸς τὸν ἀντιζήλον αὐτοῦ φιλοφρονητικωτάτην ἐπιστολήν, πα- » ρακαλῶν αὐτὸν ν' ἀνακοινώσῃ αὐτῷ τὸ πρόσφατον τοῦτο προῖον » τοῦ οἴστρου αὐτοῦ. Ὁ Ἰσῆακ κατ' ἀκολουθίαν ἐπέστειλεν » αὐτῷ τὰς ἐπομένας ἐνδείξεις: Ποίησιν—ρυθμὸν καὶ μέτρον— » ἔκτασιν τοῦ μέρους καὶ ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄργανου, τομῆν » καὶ διαίρεσιν τῶν μουσικῶν περιόδων—σημειώσιν τῆς προσφ- » διάς (accorpnement) μετὰ τῶν τομῶν—δύναμιν τῶν μελωδιῶν » καὶ τῶν μέτρων. Αἱ πληροφορίαι αὗται παρὰ πάντα τὸν λακω- » νισμόν αὐτῶν ἤρκεσαν τῷ υἱῷ τοῦ Μεχδῆ, ὅπως κατορθώσῃ » ν' ἀποκαταστήσῃ τὸ μέλος καὶ νὰ μελετήσῃ αὐτὸ τοιοῦτον » ὁποῖον ὁ Ἰσῆακ εἶχε συνθέσει αὐτό· ἐπειδὴ δὲ ἡ φωνὴ ἐκείνου » ἦν ὠραιότερα τῆς τοῦ Ἰσῆακ, δὲν ἐδράδυνε νὰ εὐδοκιμήσῃ » πλεῖστον ἢ αὐτὸς ὁ μελοποιήσας»².

Ὁ ἀπαράμειλλος ἀοιδὸς ἦν συγχρόνως καὶ ἐξαιρετος τοῦ ὄργανου χειριστής. Ὁ συγγραφεὺς τῶν Ἀγανῶν (Βίβλου τῶν ἰσμάτων) παρέχει τοῦτου πολλὰ παραδείγματα. «Ὁ Ἰμπραχίμ, λέγει, ἐγένετο εἰς τῶν μάλιστα ἐν τῇ τέχνῃ τῶν ἡχῶν, τῷ χειρισμῷ τῶν ἐγγύροδων ὀργάνων καὶ τῷ ρυθμῷ πεπαιδευμένων ἀνδρῶν. Ἐν τούτοις ἡ καταγωγὴ αὐτοῦ καὶ αἱ προλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐπέβαλλον αὐτῷ ἐπιφύλαξιν τινα ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην»³.

1) Τοῦτου ἕνεκα ἀναγινώσκει τις ἐν τῇ Βίβλω τῶν ἰσμάτων (τ. V, σ. 74), ἐν τῷ βίβλῳ δὲ Ἰσῆακ υἱοῦ τοῦ Μοσούλη, ὅτι ἔξοχοι ἀοιδοί, οἵοι ὁ Μουχαρίκ καὶ ὁ Ἰμπν-Δζαμῆ, ἐξέτέλεσαν πεντηκοντάκις ἄσμα τοῦ Ἰσῆακ, χωρὶς νὰ δυνήθωσι ν' ἀποδώσωσιν αὐτὸ τοιοῦτον, οἷον ἦν συνθεθειμένον.

2) Agani, τ. IX, σ. 54.

3) Agani τ. IX, σ. 48.—Ὁ κ. Μπλοντέλ παρατίθεται ἐναυθὰ τὴν ἐπομένην περικοπήν ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ διδάκτορος Σχάβ (Περὶ οὐδείας εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἀλγερίου): «Ἡ μουσικὴ τῶν Μαύρων εἶναι ἀρμονικώτερα καὶ ἐκτελεῖται τεχνικώτερον παρὰ τὴν τῶν Βεδουίνων. Ἐκεῖνοι ἔχουσι πρὸς τοῦτους μείζονα ποικιλίαν ὀργάνων ἢ οὗτοι. Ἐκτὸς τῶν διαφορῶν εἰδῶν αὐλῶν καὶ μεγαύλων (hautbois) ἔχουσι τὸ ρεμπέμ, δέξερδόν τινα βέρβιτον, ἢν κρούσῃ διὰ τῶρου, τὸ ἀ—οὐδ, δέξερδον βαθύφωνον κιθάραν, μεγαλειτέραν τῆς ἡμετέρας βερβίτου, ἢν δ' ὡσαύτως διὰ τῶρου κρούσῃ, καὶ τέλος κιθάρας διαφορῶν διαστάσεων. Ἐκάστην ἔχουσιν κλίμακα ὑψηλοτέραν τῆς ἄλλης. Πρὸς τοῦτοις ἐτελειοποίησαν τὸ τὰ ρ τῶν Βεδουίνων, προσαρμόσαντες κατὰ τὰ χεῖλη διὰ χαλκίου σύρακος μικύλας καὶ κοίλας πλάκας χαλκοῦ, αἵτινες, πλήττουσαι ἀλλήλας κατὰ τὴν ἰσχυροτέραν ἢ ἐλαφροτέραν κίνησιν τοῦ ὄργανου, παράγουσιν ἡχοὺς ἰκανῶς μελωδικούς καὶ πληροῦσι

Προκειμένου οὕτως ἐκτάκτως πετροκισμένον μουσικοῦ, ἀπὸ τῆς σοφῆς ἐρμηνείας μέχρι τῆς συνθέσεως ἐλαχίστη μεσολαβεῖ ἀπόστασις, οὕτω δὲ παρέστη ἤδη ἡμῖν νὰ λαλήσωμεν ὁδοῦ πάρεργον περὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ. «Οὐδεὶς, λέγει μετ' ἀξιεπαίνου εἰλικρινεῖας Χαμάδ ὁ υἱὸς τοῦ καλλιτέχνου Ἰσῆακ, κατεῖχето ὑπὸ θερμιότερου πάθους πρὸς τὸ ἄσμα, οὐδὲ διέπρεπεν ἐν αὐτῷ τόσον, ὅσον ὁ Ἰμπραχίμ. Εἶχε τὴν ἐμπνευσιν ἄφθονον· ἐν τούτοις ὁσάκις ἐμελοποιεῖ τι, ἔδρημοσίενεν αὐτὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σαρουᾶ ἢ τοῦ Ραῖκ (δοῦλων αὐτοῦ), ἵνα οὕτω διαφύγῃ τὰς αὐστηρὰς ἐπικρίσεις. Οὕτως ἐξηγεῖται πῶς τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὕτω πολλὰ ὄντα, ἀπέβησαν σπάνια. Πρὸς τοὺς μεμφομένους αὐτὸν περὶ τούτου ἀπεκρίνετο: «Μελοποιῶ πρὸς ἰδίαν μου τέρψιν, οὐχὶ δ' ἐκ » συμφέροντος ἴδω χάριν ἐμαυτοῦ, οὐδαμῶς δὲ χάριν τῶν ἄλλων· ἄλλως τε ἐν πᾶσι τούτοις μόνον τῇ θελήσει μου συμβου- » λεύομαι».

Τοῦτο εἶναι οὕτως ἀληθές, ὥστε ὁ Ἰμπραχίμ καθ' ὄλον τὸν βίον αὐτοῦ λίαν ζηλοτύπως εἶχετο τῆς ἰδιοκτησίας τῶν μουσικῶν ἔργων αὐτοῦ. Οὐδ' αὐτὸς ὁ διάσημος μαθητὴς τοῦ Μοσούλην, ὁ Μουχαρίκ-μπέν-Γιαχγιά, ὃς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἐλ-Ἐμίν ἔδωκε μαθήματά τινα τῷ υἱῷ τοῦ Μεχδῆ, ἠδυνήθη νὰ καταβάλῃ τὴν ἀντίστασιν αὐτοῦ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ. Περὶ τούτου ταιαυτὰ διηγείται ὁ Ἰσῆακ ἠν τῇ Βίβλω τῶν ἰσμάτων: «Ὅτε ὁ Μαμουίν, καταλείπων τὸ Χορασάν, ἐπανήλθεν εἰς Βαγδάτην, οὐδὲν ἄοιδῷ ἐπέτρεψε νὰ ἐμφανισθῆ πρὸ αὐτοῦ. Ἐπὶ τέσσαρα ἔτη, ἦτοι μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν κατέβαλε τὸν Ἰμπραχίμ, οὐδεὶς ἐκτίθετο τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ. Μετὰ τὴν ἀπονομὴν τῆς ἀμνηστίας συνεκάλεσε τοὺς κυριώτερους καλλιτέχνους τῆς ἐποχῆς, ἐν αὐτοῖς δὲ καὶ τὸν προγεγραμμένον Ἰμπραχίμ. Οὗτος εἰσῆλθε ράκη ἠμφισμῆνος καὶ ἐν ταπεινοτάτῳ ἦθει! «Τέλος, εἶπεν ὁ χαλίφης, βλέπω ὅτι ὁ θεὸς ἡμῶν ἀπέθετο τῶν ὤμων αὐτοῦ τὸν μανδύαν τῆς ἀλαζονείας!» Δίεταξε τὴν διὰ λαμπρᾶς στολῆς περιβολὴν αὐτοῦ καὶ προσεκάλεσεν αὐτὸν ὁμοτρόπεζον. Μεταξὺ ὁ Μουχαρίκ ἦδε τὸ δημῶδες μέλος:

«Εἰς πόσους ἠλλοιωμένους συντρόφους ἐκέρασα τὸν οἶνον τοῦτον τῆς Βαβέλ, τὸ θέλγητρον τοῦτο τοῦ πότου».

Ὁ Ἰμπραχίμ εἶχεν ἤδη λησμονήσει τὰς ταλαιπωρίας τῆς μακρᾶς αὐτοῦ ἐξορίας· ἀψυπνίζετο ἀκούων τοῦ ἄσματος τούτου. «Ἄθλιον, ἔλεεινόν! ἀνέκραξεν· ὁ Μουχαρίκ ἄς ἐπαναλάβῃ αὐτό». Μετὰ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ μέλους προσέθετο: «Εἶχε νῦν καλλίτερον, ἀλλ' οὕτω ἐπετεύχθη τὸ τέλοςιον.—Λοιπὸν, λέγει αὐτῷ ὁ Μαμουίν, ἴσον σὺ αὐτός, ἵνα χρησιμεύσῃς αὐτῷ εἰς πρότυπον». Ὁ Ἰμπραχίμ ὑπακούει, ὁ ἀοιδὸς δὲ ἀκούει αὐτοῦ ἐν θρησκευτικῇ εὐλαβείᾳ, ἐπαναλαμβάνει τὸ ἄσμα μετ' αὐτὸν καὶ ἐπισύρει τὴν γενικὴν ἐπιδοκιμασίαν. «Μεγαλειότητε, ἐρωτᾷ ὁ Ἰμπραχίμ, εὐρίσκετε νῦν διαφορὰν τινα μεταξὺ τῶν δύο πρώτων ἐκτελέσεων καὶ ταύτης;» Ὁ Μαμουίν συνομολογεῖ, τότε δ' ὁ Ἰμπραχίμ, στρεφόμενος πρὸς τὸν μουσικόν, συγκεχυμένον μικρὸν ἐκ τοῦ δημῶδους τούτου μαθήματος, «Μουχαρίκ, λέγει πρὸς αὐτόν, ὁμοιάσεις πρὸς πολὺ τιμωσ ἔψασμα, ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ εἶχε λησμονηθῆ· ὁ κοινότης ἡμαύρωσε τὰ χρώματα αὐτοῦ, ἀλλ' ἄμα ὡς ἐπιμελὴς χεῖρ ἀποτινάξει αὐτόν, ἀναλαμβάνει τὴν στιλπνότητα αὐτοῦ καὶ λάμπει δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς λαμπρότητος». Τοῦ μαθήματος τούτου ἀναγκάζοντος αὐτὸν ν' ἀποδείξῃ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ, ὁ Ἰμπραχίμ ἐξέλεξε πρὸς τοῦτο ἰδίαν τινα μελοποιήσιν ἐπὶ ποιήσεως τοῦ Χαλέμπ, υἱοῦ τοῦ Μοχατζῖ, μέλος δὲ τῶν προσφιλῶν, ἅτινα μόνον ἐνώπιον τῶν οικείων ἦδεν. Ὁ Μουχαρίκ, παράφορος ὑπὸ θαυμασμοῦ, ἐξεδήλωσε τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ἐκμάθῃ αὐτό. Ὁ Μαμουίν συμπαρακάλεσε πρὸς ἐπίτευξιν τῆς χάριτος ταύτης παρὰ τοῦ Ἰμπραχίμ, ἀλλ' οὗτος ἀπέδειξε δυσαρδέσκειαν, ὅτε δὲ

τὰ κενά, ἅτινα ἄλλως θὰ παρήγοντο ἀναποδράστως κατὰ τὰς μουσικὰς συμφωνίας αὐτῶν. Οὐχ ἦττον ἢ ποικιλία αὕτη τῶν ὀργάνων καὶ ὁ τρόπος τῆς κρούσεως αὐτῶν δὲν παρακωλύουσι τὴν ὑπαρξίν πολλῆς ἀρμονίας ἐν τῇ μουσικῇ συμφωνίᾳ αὐτῶν, ἥς ἄλλως πάντα τὰ μέλη ἐκτελοῦσιν ἀπὸ μνήμης. Τελείως ἀγνωσόντες τὸ φθογγόσημον, μόνον ὁδηγὸν αὐτῶν ἔχουσι τὸ ὄψ· ἐν τούτοις γινώσκουσιν οὕτω καλῶς πάντα τὰ μέλη, ἅτινα παίζουσι, ὥστε ἔχουσα πολλὰκις εἴκοσιν ἢ τριάκοντα προσώπων, παιανίζόντων ὁμοῦ νύκτας ὀλοκληρῶς, μεταβαλλόντων δὲ ἀδιακόπως μέλη ἄνευ λάθους ἢ ἐλαχίστης παραφωνίας».

1) Agani, τ. IX, σ. 52 καὶ 67.

τῆ ἐπαύριον ὁ μουσικός μεταβάς οἶκαδε ἠτύδατο συμπληρωτικὴν τινα ἐπανάληψιν τοῦ ἤσματος, ὁ τεχνοδιδάσκαλος κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν παρενέβαλε ποικίλα, ἅτινα ἄδιδλον σχεδὸν κατέστησαν τὸ μέλος τῆς προτεραίας. Ὁ Μουχαρίκ μὲν κατῴρθον νὰ συγκρίψῃ τὴν δυσαρδέσκεια αὐτοῦ. «Πρίγκιψ, εἶπεν αὐτῷ, ἡμεῖς, τεταγμένοι, ὡς εἶσθε, ἐπὶ τῶν βαθμιδῶν τοῦ θρόνου, υἱός, ἀδελφός, θεῖος χαλιφῶν, ἡμεῖς ὁ δυνάμενος νὰ δώσῃτε θησαυρούς, εἴσθε φιλάργυρος πρὸς ἕν ἀπλοῦν ἤσμα!—Πόσον εἶσαι ἀπλοῦς! ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἡγεμονίδης νομίζεις λοιπὸν ὅτι ὁ Μαμουν, ἐπιτρέψας μοι τὸ ζῆν, ὑπῆκουσε γενναιοψύχως εἰς τὴν φωνὴν τοῦ αἵματος ἢ τὴν τοῦ οἴκου; Ὁχι, ἀλλ' ἐνόησεν ὅτι μετὰ τὰ συμβάντα ἠδύνατο νὰ με καταβιάσῃ εἰς τὴν θέσιν αἰδοῦ καὶ ν' ἀκούῃ φωνῆς, ἥτις εἶναι ἀπαράμιλλος ἐν τῷ κόσμῳ!» Ὅτε ὁ μουσικός ἐξέθηκε τῷ χαλιφῷ τὰ τῆς συντετέξεως ταύτης, οὗτος ταῦτα μόνον ἀπεκρίθη μειδιῶν: «Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ προκαλέσω ἔριδα πρὸς τὸν Ἱμπραχίμ, ἀφοῦ ἀπένευμα αὐτῷ συγγνώμην· ἀφῶμεν αὐτὸν ἐν ἡσυχίᾳ. Φαίνεται ὅτι οὗτος εἶχεν ὁμοίει οὐδὲν πλέον ν' ἀνακοινώσῃ τῷ μουσικῷ, οὐ τὴν μνήμην εὐρίσκειν ὑπερβολικῶς πιστὴν, διότι βραδύτερον ἀντέστη πρὸς πάσας τὰς παρακλήσεις τοῦ χαλιφῶν Μου' τασέμ, ἀρνηθεὶς καὶ νὰ ὑποτονθορῶσιν μόνον παρόντος τοῦ Μουχαρίκ τὸ μέλος, ὅπερ οὕτω ζωηρῶς ἐπόθει οὗτος. Προσθετέον ὅτι τὸ μέλος τοῦτο ἦν τὸ μάλιστα ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ἱμπραχίμ διαφημισθέν. Πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἀσμᾶ, ἐκφράσασαν ἡμέραν τινα τὴν ἐπιθυμίαν ν' ἀκούσῃ αὐτό, εἶπε: «Φιλτάτη ἀδελφί, οὐδὲν δύναμαι νὰ σοὶ ἀρνηθῶ· μάθε ὅμως (καὶ θρηκτοὺς προσέθετεν ὄρκους) ὅτι αὐτὸς ὁ Ἱμπρίκ (ὁ Διάβολος) ἀπεκάλυξέ μοι τὴν μελωδίαν καὶ τὴν συμφωνίαν ταύτην, ὅτι δέ, ὁσάκις ἐπανελάβον αὐτὸ πρὸ αὐτοῦ, περιπτύσσων με εἰς τοὺς βραχίονας αὐτοῦ μοι εἶπεν:—Ἀπὸ τοῦδε ἀνήκει τῇ σχολῇ μου καὶ εἶμαι μετὰ σοῦ». Αἱ τοιαῦται φαντασταὶ ὀπτασίαι ἦσαν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τῆς ἐποχῆς, καὶ ὁ Μοσούλης δὲ ἔσχε τὴν ἑαυτοῦ· ὁ τοῦ Ἱμπραχίμ ἀντιζῆλος δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι ἥττον αὐτοῦ προνομιούχος ἐν τούτῳ. Ἄλλως τε πᾶς διάσημος καλλιτέχνης ἔχει τὴν μυθικὴν αὐτοῦ παράδοσιν· τὸ διαβολικὸν ἐνύπνιον τοῦ Ταρτίν, αἱ ὀπτασίαι, αἱ ἐνοχλοῦσαι τὸν Μοζάρ συνθέτοντα τὸ νεκρώσιμον αὐτοῦ, ἔσχον τὰ προηγούμενα αὐτῶν ἐν τῇ κλαδικῇ χώρᾳ τῶν δαιμονίων καὶ τῆς μαγείας².

(Ἀκολουθεῖ).

ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΛΕΞΙΣ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΤΗ, 27 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ, ΕΝ Τῷ, ΕΛΛ. ΦΙΛ. ΣΥΛΛΟΓῳ,

ΥΠΟ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ.

(Συνέγεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

Ὁ ἐχθρὸς οὗτος τὸν ἐστέρησε πολυφιλήτου ἀδελφοῦ, πατρὸς πολιοῦ, οὗτινος τὸ γῆρας ἐθέρουμαιεν ἡ στοργὴ τῶν τέκνων καὶ τῶν ἐγγόνων αἱ ἀφελεῖς παιδία· πρέπει νὰ ἐξαγορασθῇ τὸ ρεῦσαν αἷμα διὰ τοῦ αἵματος τοῦ φονέως. Ἀγρία ἀληθῶς παράδοσις, ἥτις εὐτυχῶς δὲν ἐπαναλαμβάνεται ὅσον ἄλλοτε συχνάκις, ἀλλ' ἥτις ἐνδεικνύει ὅπόσον παραμένει ἱερὰ καὶ φιλάτη ἡ μνήμη τῶν ἐκλιπόντων. Ὅποσον ἄλυτον πένθος καταλαμβάνει τὸν ἀπλοῖκόν ἑλληνικόν οἶκον, ὅποταν ἀγαπητὸν μέλος προεπέμψῃ εἰς τὸν τάφον. Πάντα τὰ μέλη τοῦ οἴκου, ὅλα τὰ σκεῦα αὐτοῦ

περιβάλλοντα τὸ μελανὸν τῆς ἀπογνώσεως ἔμβλημα. Μετὰ τοῦ θανόντος συνεκλείπει τῆς συζύγου τὸ μείδιμα, τῆς κόρης ἢ παιδικῆ χαρᾶ, τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῶν υἱῶν ἢ θυμηδία, ἢ δὲ κλονισθεῖσα εὐτυχία δὲν ἐπανερχεται εἰμὴ μετὰ πάροδον πολλῶν ἐνιαυτῶν καὶ ἐὰν τελεσθῇ εὐφρόδυνον γεγονός, ἀναπληροῦν διὰ νέου μέλους τὸ ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ πολυφιλήτου νεκροῦ κενόν. Ἄλλ' ὁ νεκρὸς οὗτος μὴ νομίσητε ὅτι ἐκλείπει τέλεον ἀπὸ τῆς γνήμης τῶν ἐπιζώντων. Αἱ ἰδέαι του, αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ, αἱ ἰδιαίτεραι ἔξεις ἀποτελοῦσι τὰς προσφιλεῖς διηγήσεις τῆς μητρὸς ἢ τῆς συζύγου, ὅποταν ἡ κοινὴ τράπεζα συγκαλῆ τοῦ οἴκου τὰ μέλη ἢ ὅτε ἡ πυρὰ τῆς ἐστίας ἐλκύει ταῦτα πρὸς τὴν ζωογόνον θέρμην τῆς. Νοερά τις συγκοινωνία ἐπιτελεῖται μετὰ τοῦ θανόντος καὶ τῶν ζώντων συγγενῶν, καθόσον ἀκράδαντος παραμένει παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ ἡ πεποίθησις ὅτι ὁ ἀπερχόμενος ἐκ τοῦ προσκαίρου βίου δὲν παύει νὰ ἐνδιαφέρεται πρὸς πᾶν ἔτι συνδέει αὐτὸν μετὰ τῆς ζωῆς. Ἡ ψυχὴ τοῦ νεκροῦ περιίπταται περὶ τὸν πατρικὸν αὐτοῦ οἶκον, εἰσέρχεται ἐν αὐτῷ ἵνα νοερῶς ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῶν ἡγαπημένων ὄντων, ἵνα καὶ πάλιν ἴδῃ τὰ ἀνακείμενα τῆς στοργῆς του, ἀπὸ τῶν ὁποίων δὲν ἐννοεῖ νὰ ἀποχωρισθῇ.

Κατὰ τὰς πρώτας ἰδίως ἀπὸ τοῦ θανάτου ἡμέρας ἡ ψυχὴ περιίπταται ἐντὸς τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ἐξέφερε τὴν ὑστάτην πνοήν. Διὰ τοῦτο ἐκεῖ, ἐνθα τὸν κατέλαβεν ἡ ἀγωνία τοῦ θανάτου, ἐνθα προσέβλεψε τὸ ὑστατον τὰ ἀπολοφύρομενα φίλτατα ὄντα καὶ τοῖς ἔθλιψε μετὰ σπαρακτικῆς ἀγάπης τὰς χεῖρας, θ' ἀγρυπνῆ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μικρὰ **κανδήλα** καὶ θὰ παρατίθεται κύπελλον ὕδατος, ἵνα διψήσασα ποτιθῇ ἡ περιπλανωμένη ψυχὴ. Ἀγία καὶ τρυφερὰ πίστις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, συνδέσασα δύο ἀντιθέτους κόσμους, τὴν ὑπαρξιν πρὸς τὴν ἀνυπαρξίαν, καὶ συνταμοῦσα τὸ φοβερὸν χάος, τὸ ὅποῖον μᾶς ἀποχωρίζει ἀπὸ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἀπωλέσαμεν ἀνεπιστρέπτει.

Τῆς προλήψεως ταύτης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀνέγνω ἀφελῆ ἀφήγησιν ἐν ἐνὶ τῶν τελευταίων τευχῶν τοῦ **Παργαδοῦ**. Δυστυχῆς μήτηρ, μὲν ἀποφθάνισθεῖσα μονογενοῦς δεκαεξαετοῦς θυγατρὸς, ἤρχετο καθ' ἐκάστην ἐσπέραν πρὸς τὸν νεκρικὸν θάλαμον, ἠνοιγεν ἠρέμα τὴν θύραν αὐτοῦ καὶ ἰδίᾳ χειρὶ ἦναπτε τὴν ἀγρυπνοῦσαν κανδήλαν. Τί ἔλεγεν ἐκεῖ, τί ἐσκέπτετο ἐκεῖ, τὸ γνωρίζει μόνον πᾶσα μήτηρ, τῆς ὁποίας τὸ φίλτρον ἐπληξεν ἀπληρῶς ὁ θάνατος. Μὰ νυκτὶ, καθ' ἣν ἤρχετο ἵνα ἐπιτελέσῃ τὸ μητρικὸν της καθῆκον, μικρὰ Ψυχὴ, ἐξ ἐκείνων αἵτινες ἀρέσκονται νὰ παίζωσι μετὰ τοῦ φωτός, ἵστατο περὶ τὴν κανδήλαν· περιίπταμένη δὲ ἀπὸ ταύτης περὶ τὴν κλίνην τῆς νεκρᾶς καὶ τὸ κενὸν δωμάτιον, ἔψαισεν ἐν μιᾷ στιγμῇ τῆς μητρὸς τὸ μέτωπον καὶ ἤγγισε τὰ χεῖλᾶ τῆς—ὦ, ἡ ψυχὴ τῆς κόρης μου! ἐφώνησεν ἡ πτωχὴ μήτηρ. Κόρη μου, ψυχὴ μου, ἦλθε νὰ μου ἀνακουφίσῃς τὸν πόνον μου, μείνε, μὴ μου φύγῃς. Ἐλα πάλιν νὰ μου θωπεύσῃς τὸ μέτωπον, ἔλθε πάλιν νὰ δὲ φιλήσω.—Καὶ ἐνόμισεν ἀληθῶς ὅτι ἡ ψυχὴ τῆς κόρης τῆς ἦτο ἐκεῖ, ὅτι ἤρχετο νὰ τὴν ἴδῃ, νὰ τὴν ἀσπασθῇ, νὰ τὴν παραμυθίσῃ.

Οὕτω πάντοτε πιστεύομεν, ὅταν ἀγαπῶμεν καὶ ἀπωλέσαμεν. Εἰς τὴν παρήγορον πίστιν ἡμῶν ἀντίκειται ὁ νοῦς, ἀλλὰ ἡ πίστις ἐκπηγάζει ἐκ τῆς καρδίας. Πιστεύομεν, τοῦλάχιστον ἀρεσκόμεθα νὰ μᾶς βαυκαλιζῇ ἡ γλυκεῖα ἀπάτη, ὅτι δὲν ἀπωλέσαμεν ἐξ ὀλοκλήρου, ἢ δὲ φαντασίᾳ, ἐπενεργοῦσα ζωηρῶς, ἀναπαριστᾷ σχεδὸν αὐτοῦσιον τὸν κόσμον, τὸν ὅποῖον πράγματι ἀπωλέσαμεν, ἀλλ' ὅς τις, ἔστω καὶ ἐν τῇ φρεναπάτῃ ἡμῶν ὑψιστάμενος, εἶνε τοσοῦτο ἀναγκαῖος ἵνα μᾶς ἐνισχύσῃ κατὰ τὰς σκληρὰς τοῦ βίου δοκιμασίας. Ἐνθυμούμαι ὅτι ἐν Ἀθήναις παρεστὴν κατὰ τὴν ἐκφορὰν ὥραια κόρη, τῆς ὁποίας τὸ λευκὸν φέρετρον εἶχον παραλάβει οἱ νεκροθάπται παρὰ τὸν χαινόντα τάφον. Αἰθνης νέος εικοσαετής διασχίζει τὸ πλῆθος, καὶ, πλῆσιάζων τὸ φορεῖον τῆς νεκρᾶς, τῆ ῥίπτει ῥόδον.—Δόσε το εἰς τὴν ἀδελφὴν μου! εἶπε, πάντας δὲ ἡμᾶς συνεκλόνησε βαθύτατα ἡ ἐκφραστικὴ αὕτη ἐκδιήλωσις φιλαδέλφου μερίμνης. Ὁ καλὸς ἀδελφὸς ἀνεκουφίσθη, πιστεύων ὅτι ἡ νεκρά, μεταγομένη εἰς τὸν ἄγνωστον κόσμον, θὰ συναντήσῃ τὴν ἐκλιποῦσαν ἀδελφὴν καὶ θὰ τῇ δώσῃ τὸ δροσερὸν τεκμήριον τῆς τρυφερᾶς τοῦ ἀδελφοῦ μνήμης!

Ἄλλ' ἀφήσωμεν τοὺς νεκροὺς διότι ὁ περὶ τούτων λόγος πάντων ἡμῶν ἴσως ἀναξέει πλῆγᾶς μὲν ἑπορευθεῖσας. Ἡ φύσις εἰς τὴν Ἑλλάδα ἤρχισε νὰ προσμειδῆ καὶ ὑπὸ τὸν διαυγῆ τῆς

1) Ἴδε τὸν VI τόμον τῶν ὑπὸ Μοσούλη Χρυσῶν λειμῶνων.

2) Ἴδε Μπαρμπιέ Μευιάρ, ἐνθα ἄνωτέρω.

Ἀττικῆς οὐρανὸν ἢ γῆ ἀναζίδει τὰ μεθυστικά ἀρώματά της. Ἐξέλθωμεν εἰς τοὺς πρασίνοὺς καὶ χλοεροὺς ἀγρούς, οἵτινες κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους περιβάλλονται τὴν ἐορτάσιμον στολήν των. Μετὰ τῶν πρώτων χελιδόνων, αἵτινες ἐρωτικῶς τερετίζουσιν ἐπὶ τῶν ἐξωφύλλων τῶν παραθύρων ἡμῶν, ἐπανέρχεται τὸ χαροπὸν ἔαρ, ἀνανεοῦν τὴν φύσιν καὶ ἠλεκτριζοῦν τοῦ ἀνθρώπου τὸν νοῦν καὶ τὸ σῶμα. Δὲν ἀπέχει πολὺ τὸ Πάσχα, ὃ δὲ εὐφάνταστος λαὸς τῆς Ἑλλάδος θὰ ἐορτάσῃ μετὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου καὶ τὴν ἀνάστασιν τῆς φύσεως. Πανταχοῦ ἐν ταῖς πλατείαις τῶν χωρίων θὰ τελεσθῶσι πανηγύρεις, ἐν δὲ τῇ ἱστορικῇ τῶν Μεγάρων αἱ χωρικαὶ κόραι, περιβεβλημέναι τὴν κομῆν καὶ χρυσότευκτον στολήν των, θὰ συμπλακῶσιν εἰς γραφικὸν χορὸν, θὰ χορευθῶσι τὴν **Τρόταν**, ἐκίστη κίνησις τῆς ὀπίας θ' ἀναδείξῃ τὴν ἐγμείλιαν καὶ χάριν τοῦ ἐκ κάλλους καὶ ζωῆς δῆριγόντος παρθενικοῦ των σώματος. Πόσοι διαρκοῦντος τοῦ χοροῦ τούτου εὐσταλεῖς χωρικοὶ θ' ἀνταλλάξωσι μετὰ τῶν παρθένων τῆς κωμοπόλεως τὰ πρώτὰ τῆς ἀγάπης βλέμματα, ἅτινα θὰ καθαγιάσῃ κατόπιν τοῦ ἱερέως ἢ εὐλογίας! Ἐν ἄλλῳ γειτονικῷ χωρίῳ ὁμοία ἐορτὴ τελεῖται ἐν τῇ πλατείᾳ. Τὸν χορὸν ἄγει πεντηκοντούτης χωρικός· τὴν ἐλαστικότητα τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ τὴν ζωρότητα τῆς καρδίας του δὲν ἴσχυεν ὁ χρόνος νὰ ἐξασθενήσῃ. Τὰ βιολιὰ παίζουσι, τὸ τραγοῦδι εἶνε εἰς τὴν ἐξαίψιν του, οἱ δὲ ἄνδρες τοῦ χωρίου δροσίζουσι τὸν λάρυγγα καὶ ἀναπαύουσι τὸν ἐκ τοῦ χοροῦ κάματον δι' εὐδόμεον ἀκράτου ρητινίτου.

Ἄλλὰ διατί ἐσίγησε τὸ ἦμα καὶ ἡ μουσικὴ, διατί κατέπαυσεν ἀποτόμως ὁ χορὸς; Τίνα λόγον ἔχει ἡ ταραχὴ, ἥτις διέκοψε τὴν εὐτυχή πανήγυριν; Καλὴ παρθένος τοῦ χωρίου ἐν μιᾷ στροφῇ τοῦ στροφοῦ ἀφῆκε νὰ πῶν τὸ μανδῆλι της, καὶ τὸ ἡγαπιμένον τοῦτο μανδῆλι κύψας καὶ λαβὼν ὁ ἐκλεκτὸς τῆς ψυχῆς της ἐτράπη εἰς ἐνθουσιωδῆ φυγὴν. Ἄλλὰ τί τὸ θέλει τὸ μανδῆλι αὐτό, ἢ διατί λαβὼν δὲν παρέμεινε; Ἐν τῷ χωρίῳ τὸ μανδῆλι τῆς κόρης περιβάλλει ἡ ἱερότης, ἡ ἁγία ἐκείνη αἴγλη ἢ περικαλύπτουσα αὐτὴν τὴν παρθενίαν της. Ὅχι μόνον ἐὰν τῇ λαλήσῃ, ὄχι μόνον ἐὰν τῇ ψαύσῃ τὸ ἄκρον τῶν δακτύλων της, ἀλλὰ καὶ ἐὰν εὐτυχήσῃ νὰ λάβῃ, ἐκ συνεννοήσεως ἢ ὑφαρπαγῆς, τὸ μανδῆλι της, τὸ θωπεύσαν τὰ χεῖρα καὶ τὰς δροσερὰς αὐτῆς παρειάς, δικαιούται νὰ τὴν διεκδικήσῃ ἀπέναντι παντὸς ὡς νόμιμον σύζυγόν του. Ὁ πατὴρ τῆς κόρης, ἐννοήσας ὅτι ἐξεβιάσθη οὕτω ἢ συναίνεσις του, ἐξάγει ἐκ τοῦ σελαχίου τὴν πιστόλαν καὶ πυροβολεῖ, ἀλλ' ἢ σφαῖρα, ἐκφυγοῦσα τοῦ σκοποῦ, διασχίζει τὸ κενὸν συρίζουσα· οἱ ἀδελφοὶ τρέχουσι κατὰ τοῦ ἄρπαγος ἐραστοῦ, ἀλλὰ τούτου τοὺς πόδας ἀναπτεροῖ ὁ ἔρωσ καὶ ἡ ἐπὶ τὴν καρδίαν τῆς ἐκλεκτῆς του ἐπιστοσύνη. Οἱ πρόκριτοι τοῦ χωρίου ἐπεμβαίνουν τότε, ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη τῶν συγγενῶν βαθμυδὸν κάμπεται, ὃ δὲ γάμος τελεῖται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἄγοντος τοῦ χωρίου παντὸς τὴν ἐνθουσιωδεστέραν αὐτοῦ ἐορτήν.

Τοιαύτη ἐπικρατεῖ πρόληψις περὶ τῆς παρθένου ἐν χωρίῳ τῆς Ἀττικῆς, τὸ ὁποῖον δύο μόλις ὥρας ἀπέχει τῶν Ἀθηνῶν, πρόληψις ἥτις πρὸ τετραετίας ἀκόμη, ὅτε διέτριβον ἐν Ἑλλάδι, γενικῶς ἀνεγνωρίζετο. Αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀποτελεῖ ἀγροτικὸν εἰδύλιον, ἀναμνηστικὸν τὴν ἀφελῆ βουκολικὴν ποίησιν, προκαλοῦν οὐχ ἥττον καὶ τινὰ βαθύτεραν ψυχολογικὴν ἐξέτασιν. Βεβαίως προκαλεῖ τὴν θυμυδίαν ἢ ἰδέα ὅτι ἡ παρθενικὴ τιμὴ περιλαμβάνεται ἐν τῷ μανδῆλι τῆς κόρης, ἀλλ' ὅταν παρέλθῃ ἡ πρώτη αὐτῇ ἐντύπωσις διακρίνει τις εὐκρινῶς ὁποῖα ἐννοία ἀποδίδεται εἰς τῆς παρθένου τὴν ἀγνότητα, ἀφοῦ καὶ αὐτὸ τὸ μανδῆλι της παραμένει ἱερὸν καὶ ἀπαράβιαστον, ἀνήκον εἰς ἐκεῖνον μόνον, μεθ' οὗ εἶνε πεπωμένον νὰ ζήσῃ.

Ἐλπίζω ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς διαλέξεώς μου ἐγένετο ἀπ' ἀρχῆς κατάδηλος. Οὐδαμῶς ἐσκόπον νὰ λαλήσω εἰδικῶς περὶ τῶν προλήψεων καὶ παραδόσεων ἡμῶν, περὶ ὧν πολλὰ καὶ ἐκτενεῖς πραγματεῖαι ἐδημοσιεύθησαν, ἀλλὰ νὰ ἐξάρω μᾶλλον τὸ πνεῦμα ἐκείνων ἐκ τῶν συνθηδίων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὅσαι ἀναπαριστῶσι τὸν ἰδιάζοντα τούτῳ τύπον. Εἶδομεν ἀπὸ γενικωτάτης ἀπόψεως ὅτι ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ οἴκου ἐξεπήγασαν τοσαῦτα εὐγενῆ καὶ ἐνάρετα αἰσθήματα, ὅτι δὲ ἡ πιστὴ τήρησις τῶν ἐπικρατησάντων ἰδεῶν ὀφείλεται εἰς τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸ καθεστῶς, τὸ ὁποῖον ἀλόγητον παρέδιδεν ἢ ἐκλείπουσα γενεὰ εἰς τὴν ἐπερχομένην. Τὸ καθεστῶς τοῦτο βεβαίως μεταρροθιζέτο κατὰ τὴν

συντελουμένην πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκογενείας καὶ συμφώνως πρὸς τὴν κοινωνικὴν πρόδοτον, ἣν ἐπετέλει τὸ ὅλον ἔθνος.

Καὶ ἐν τούτοις ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν τούτων συνθηδίων οἱ νεώτεροι ἀπομακρυνόμεθα ἀποτόμως, καὶ ἴσως οὐδὲ μία θὰ παρέλθῃ ἐκατοσταετηρίς, ὅποτε οὐδὲ ἴχνος ἑλληνικῆς παραδόσεως θὰ ἀπομείνῃ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἀπογόνους. Ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ ἐπιδεικνύει τάσεις ἵνα ἀντιγράψῃ τὰ ξενικὰ ἔθιμα, καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἐπιζητεῖ νὰ ἐξαλείψῃ τὰ ἰδιάζοντα εἰς τὸν ἔθνικὸν χαρακτῆρα αὐτῆς στοιχεῖα, ἴσως φοβουμένη μὴ ἐκληθῇ ὡς ὑπολειψθεῖσα ἐν τῇ προόδῳ τοῦ πολιτισμοῦ. Ὅσοι ἔχομεν τὰς εὐκαιρίας νὰ συνασπασθῶμεθα μετὰ ξένων δὲν θὰ δυνθώμεν νὰ μὴ ἀνομολογήσωμεν ὅτι ὁ νεώτερος πολιτισμὸς δὲν ἠδυνάμην **Ἄ** ἐπισκιάσῃ τὸν ἰδιαιτερον αὐτῶν ἔθνικὸν τύπον. Καὶ ὁ Γάλλος, ὁ Γερμανός, ὁ Ἀγγλος, ὁ Ἰταλός προήχθησαν ἐν ταῖς νεωτέροις ἰδέαις, ἀλλ' οὐδεὶς τούτων ἀντιγράφει τὸν ἄλλον, ὅσον ἐργαζόμεθα νὰ τοὺς ἀπομιμώμεθα ἡμεῖς. Καὶ πῶς τοὺς ἀπομιμώμεθα; Ἐπιδεικνύοντες ὀλιγομίαν πρὸς τὰς ἔθνικὰς ἡμῶν παραδόσεις, ἀδιαφορίαν εἰς τὰς θρησκευτικὰς, χαλαροῦντες ὀσπόμεραι τοὺς οἰκογενειακοὺς ἡμῶν δεσμούς, καὶ παραπλανώμεθα καὶ παραπαίωμεν ἐκλαμβάνοντες ὡς ὑπαγόρευσιν νεωτέρων ἰδεῶν τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸν ἴδιον ἡμῶν χαρακτῆρα. Ὅσον καὶ ἂν ζητήσωμεν νὰ γείνωμεν Γάλλοι ἢ Ἀγγλοὶ θὰ μείνωμεν πάντοτε Ἕλληνες, ἢ τὸ πολὺ θὰ μορφώσωμεν τραγελαφικὴν κοινωνίαν ἥτις οὐδεμίαν θὰ ἔχῃ βάσιν, οὐδεμίαν ἐκφανσὶν σαφῆ καὶ ὀρισμένην. Τίς θὰ τολμήσῃ νὰ παρακωλύσῃ ἡμᾶς ὅπως προαχθῶμεν ἐν ταῖς τέχναις καὶ τοῖς γράμμασιν, ἵνα προοδεύσωμεν ἐν τῇ μουσικῇ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ; Ποῖα ὀπισθοδρομικὴ δύναμις θὰ ἰσχύσῃ ὅπως ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ἡμῶν καὶ τῇ κοινωνίᾳ μὴ μεταδοθῶσιν αἱ νεώτεροι ἰδέαι; Ποῖος ἀπλοῦς θὰ τολμήσῃ νὰ ὑποστηρίξῃ ἐλλόγως καὶ ἐπιτυχῶς ὅτι ἡ καλλιέργεια τῆς μουσικῆς καὶ ἡ ἐν ταῖς γλώσσαις καὶ τοῖς γράμμασιν ἐπίδοσις δύνανται ν' ἀποδώσιν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὰ ἦθη; Τούναντιόν ὅλων· ἡ ἀληθὴς κατανόησις καὶ ἡ καλὴ ἐφαρμογὴ τῶν νεωτέρων ἰδεῶν ἐνισχύει τὸν χαρακτῆρα, ἐξαγνίζει τὰ ἄγρια ἡμῶν ἐνδοκτικὰ καὶ καθιστᾷ τρυφερωτέρας τὰς ψυχικὰς τοῦ ἀνθρώπου τάσεις. Ἡ κυριωτάτη διὰ τὸν λόγον τοῦτον μέριμνα πάντων ἡμῶν δέον νὰ περιστραφῇ περὶ τὴν ἀκριβῆ κατανόησιν τῶν νεωτέρων ἰδεῶν καὶ ἐπομένως περὶ τὴν καλὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν. Ἐὰν τοιοῦτό τι ἐπιτευχθῇ δὲν θὰ ζητήσωμεν ν' ἀντιγράψωμεν τοὺς ἄλλους, δὲν θὰ ἐργασθῶμεν μετ' ἀκαίρου σπουδῆς νὰ ἀποκρύψωμεν κατ' ἀρχὰς καὶ νὰ καταπιζώμεν κατόπιν τὸν ἑλληνικὸν ἡμῶν χαρακτῆρα, ἀλλὰ θ' ἀφομοιώσωμεν ἐν ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ σπέρματα τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ πνεύματος τοῦ αἰῶνος, ὅπως γείνωμεν πεπολιτισμένοι ἄνθρωποι, ἀλλὰ μείνωμεν Ἕλληνες γραιφοντες τὸ παρελθὸν καὶ ἀποβλέποντες μετὰ πεποιθίσεως εἰς τὸ μέλλον.

Ἡμεῖς τύχη ἀγαθῆ ἔχομεν τὰς βάσεις ἰδιοῦ πολιτισμοῦ, πολιτισμοῦ ἀπορρεῦσαντος ἐκ τοῦ ἰδιοῦ ἡμῶν χαρακτῆρος καὶ ἀποπνεύσαντος τὸ ἐλευθέριον καὶ ἀγνὸν πνεῦμα τῆς ἑλληνικῆς γῆς. Ἐχομεν τὴν ἀρχοντείαν, τῆς ὁποίας δόξονται ἐτι εὐτυχῶς οἱ τελευταῖοι ἀξιοὶ ἀντιπρόσωποι, ἔχομεν τοὺς ἐκ Φαναρίου ἐπιλύδας, τοὺς διασπαρέντας πανταχοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ. Αἱ δύο αὗται τάξεις τῶν ἑλλήνων προσέφερον περιφανεῖς εἰς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίας, εἰργάσθησαν ὅπως ἐγκαινισθῇ νέα κοινωνικὴ τάξις καὶ διὰ τῆς ἀκανοπονήτου αὐτῶν ἐργασίας ἐθεντο τὰς πρώτας βάσεις τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν οἰκοδομήματος. Εἰς τοὺς ἀληθῶς ἀρχοντικούς τούτους ἑλληνικούς οἴκους ἐβασίλευσε πάντοτε ἡ μεγαλοπρέπεια, ἡ μελιχρότης, ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος, ἡ φιλοξενία ἢ ἕθρα αὐτῶν ἦτο ἀνεκασθεν ἀνοικτὴ πρὸς τὸ ἐκπολιτιστικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐκ Δύσεως ἔπνεε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἡ ἀρχοντεία τῆς Ἑλλάδος κατώρθωσε νὰ συναναμίξῃ μετὰ τῶν ἑλληνικῶν ἰδεῶν καὶ νὰ μετουσιώσῃ αὐτὸ οὕτω, ὥστε νὰ ἀποτελεσθῇ ἀγνὸς ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, οὐδαμῶς ἀναμνηστικὸν ὅτι ἐδόθη αὐτῷ ἐξωθεν ἢ ὄθης. Ἀκόμη ἐνθυμοῦμαι τοὺς ὑπηρετεῖς καὶ μεγαλόφρονες τούτους ἄνδρας ἐν τῷ πατρικῷ μου οἴκῳ ἐν Ἀθήναις. Ἐφερον οἱ πλεῖστοι τὴν λευκὴν, κομψὴν αὐτῶν φουστάνελλαν μετὰ τοσαύτης ἀνδρικῆς καλαισθησίας, ἐλάδων μετὰ τοσαύτης ἀρχοντικῆς πράγματι προσηνείας καὶ τόσῳ πειστικῆς ἐπὶ τὸ μέλλον τοῦ τόπου πεποιθίσεως, ὥστε ἡ εὐφάνταστος τοῦ παιδὸς διάνοια τοὺς εἶχεν ὡς διηνεκὲς πρότυπον καὶ ἠδμηόμεναι

ὁ ἀπλοῦς παῖς ὅτι τὸ μικροσκοπικὸν ἀνάστημά του δὲν ἦτο δυνατόν διαμῆναι ἐν ἀνυψωθῆ μέχρι τοῦ σωματικοῦ καὶ ψυχικοῦ μεταγαλείου των.

Ἡ γενεὰ αὐτῆ τῶν ἀνδρῶν οὐδαμῶς ἦτο ἀπολίτιστος· ἡ εὐγένεια αὐτῶν ἦτο ἀνεπίπλαστος, εὐλακρινὴς, ἐξ ἀληθῶς γενναίας ψυχῆς ἐκπληγάζουσα· ἀνέτρεφον τὰ τέκνα καθ' ὀλοκλήριαν ἐκ συμφῶνους πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ τοῖς ἐνέπνεον τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ιδέας, αἰτίνες ἀπῆρτιζον τὴν ἑλληνικὴν οἰκογένειαν. Ἰδοὺ ὁ γνῶμων τῆς ἀληθοῦς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως ἡμῶν, ἰδοὺ αἱ ὑγιεῖς ἀρχαὶ ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐμόρφωσαν τὸ ἔθνος οἱ δόντες τὴν πρῶτην εἰς αὐτὸ ὄθησιν. Διατί νὰ μὴ ἀκολουθῶμεν τὴν γραμμὴν ταύτην, ἥτις τόσῳ εὐκόλως καὶ τόσῳ ἀσφαλῶς θὰ μᾶς καθοδηγήσῃ πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμὸν; Τοῦ φωτός τοῦ νεωτέρου ἐκπολιτιστικοῦ πνεύματος οὐδεμία δύναμις θὰ ἰσχύσῃ ἵνα μᾶς ἀποστερήσῃ, ἀλλὰ τὸ φῶς δὲν δύναται νὰ δεχθῆ πᾶς ὀφθαλμὸς διὰ μᾶς καὶ διὰ πάσης τῆς ἐντάσεώς του· εἰάν ὁ ὀφθαλμὸς μόλις ἐξῆλθεν ἐκ τῆς σκιάς δὲν δύναται πρὶν διέλθῃ τοῦ λυκόφωτος τὰς ἀσθενεῖς ἀκτῖνας νὰ ἀντικρούσῃ ἀκινδύνως τὴν ἄπλετον καὶ θαμβούσαν λάμψιν τῆς μεσημβρίας. Οὐδεμία παρίσταται ἀνάγκη ἵνα τρέξωμεν πολὺ, ἵνα ἀπομιμώμεθα πολὺ· ἡ οἰκιακὴ μόρφωσις, ἡ πολιτικὴ ἀγωγή καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀνατροφή τότε μόνον ἀποβαίνουσιν ἄρτια, ὅποταν διέλθωσι καλονικῶς πάσης τῆς ἀναπτύξεως τὰς βαθμίδας. Ὁ καλὸς Θεὸς ἐπροίκισε τὴν ἡμετέραν φυλὴν διὰ πολλῶν φυσικῶν χαρισμάτων· ἀγαπῶμεν τὴν πρόοδον καὶ δυνάμεθα νὰ ἐκλέξωμεν τὴν ἀγαθὴν ὁδόν. Τύχη ἀγαθὴ! Διατί νὰ μὴ ἀκολουθῶμεν τὴν ἀσφαλεστέραν πρὸς πλῆρωσιν τοῦ ἡμετέρου ἰδανικοῦ; Τὸ ἰδανικόν τοῦτο πάντες γνωρίζομεν. Εἶνε ὁ κοινὸς πόθος ἵνα ἀποτελέσωμεν ἄρτια ἑλληνικὴν κοινωνίαν, προηγμένην ἰλιγγίως, ἀνεπτυγμένην πνευματικῶς καὶ συνεισφέρουσαν τὴν ἑαυτῆς ἐργασίαν ἐν τῇ ἐκπολιτιστικῇ τοῦ αἰῶνος σταδιοδρομίᾳ.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Τὸ ἐν Οὐασιγκτῶνι ἀστεροσκοπεῖον. — Τὸ μέγα ἀστεροσκοπεῖον, ὅπερ τὰ τελευταῖα πέντε ἢ ἕξ ἔτη ἀνηγείρετο ἐπὶ ὑψώματος ἐν τῷ ΒΑ τμήματι τῆς Οὐασιγκτῶνος, σχεδὸν ἤδη ἀπεπερατώθη. Ἡ δαπάνη αὐτοῦ θ' ἀνέβη εἰς πῶτον ἀνώτερον τῶν 800.000 δολλαρίων, τοῦθ' ὅπερ λέγεται ὅτι εἶναι διπλάσιον τοῦ ποσοῦ, ὅπερ ἐδαπανήθη ποτὲ δι' οἰονόηποτε παραπλήσιον καθίδρυμα τῆς Εὐρώπης. Ἐσχάτως ὑπεβλήθη εἰς τὴν Γερουσίαν νομοσχέδιον, καθ' ὃ τὸ καθίδρυμα τοῦτο θὰ γινώσκῃτε ὡς τὸ «Ἐθνικὸν Ἀστεροσκοπεῖον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν» χωρὶς ὅμως ν' ἀποσπαθῆ ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν. Ὁ πρόεδρος τῶν Ἠνωμ. Πολιτειῶν θὰ διρίσῃ διευθυντήν, ὅστις θὰ ἦναι «πρακτικὸς ἀστρονόμος ὑπερόχου ἰκανότητος καὶ ἐπαγγελματικῆς πείρας». θὰ λαμβάνῃ μισθὸν 5000 δολλαρίων καὶ θὰ ἔχῃ βοηθὸν ἐπίσης ἀστρονόμον μετὰ μισθοῦ 3,600 δολλαρίων, ὅστις θὰ δύναται νὰ ἐνεργῇ ὡς διευθυντὴς κατὰ τὴν διάρκειαν προσωρινῆς κενώσεως τῆς θέσεως ἐν τῷ γραφεῖῳ τοῦ ἀνωτέρου αὐτοῦ.

Ἡ χορὴ τοῦ μικροφώνου. — Κυρία τις περιέπεσεν ἕνεκα σφοδρᾶς νευρικῆς προσβολῆς, εἰς κατάστασιν συγκοπῆς καὶ μετὰ τινα χρόνον ἐφάνη ὡς ἐκπνεύσασα. Ὁ ἐπισκεφθεὶς αὐτὴν ἱατρὸς ἐδήλωσεν ὅτι ὁ θάνατος ἐπέβη ἐκ παραλύσεως τῆς καρδίας. Ἐνεκὰ λόγου δὲ ἀνεξηγήτου ἄλλος ἱατρὸς ὁ διδάκτωρ Λουχμάνωφ ἐζήτησε τὸ σῶμα τῆς ὡς νεκρᾶς νομιζομένης καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ἡ κυρία ἔπαθεν ὑστερισμὸν καὶ καταληψίαν, ἐνόμισε καλὸν νὰ προβῆ εἰς πλήρη νεκροψίαν. Ἀφοῦ δὲ ἐδοκίμασε διάφορα ἄλλα μέσα, ἐπέθηκε καὶ τὸ μικροφῶνον ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς καρδίας καὶ κατάρθρωσε διὰ τοῦ ὄργανου τούτου ν' ἀκούσῃ ἀσθενῆ τῆς καρδίας παλμόν, ἀποδεικνύντα ὅτι ἡ ζωὴ δὲν εἶχεν εἰσεῖτι ἀποσβεσθῆ παρὰ τῆ ὑπὸ ἐξέτασιν διατελούσῃ. Εὐνόητον ὅτι πολλὰ τότε ἐγρησιμποιήθησαν μέσα πρὸς ἀνέγερσιν τῆς παθούσης, ἥτις μετὰ μικρὸν ἀνεκτίσθη τὰς αἰσθήσεις. Τοιαύτη ἡ χρησιμότης τοῦ μικροφώνου.

Κοινωνία. — Ὁ ἐν Λονδίῳ κατὰ τινα νύκτα τοῦ ἰουνίου περιδιαβάζων ξένος βλέπει ὅτι εὐρίσκεται ἐν ὁδῷ μεστῇ ἀποστιλβουσῶν ἀμαζῶν διαρκῆς ρεῦμα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, λεπτῶς ἐνδεδυμένων, κεκοσμημένων δὲ διὰ πολυτίμων λίθων καὶ ἀνθῶν, ρεῖε διὰ μέσου τῶν διὰ ταπήτων ἐπεστρωμένων κλιμάκων εὐρέως μεγάρου· ἤχοι μαγευτικῆς μουσικῆς διαχέονται διὰ μέσου ἀνοικτῶν παραθύρων εἰς τὴν θερμὴν νύκτα· γονίαι δὲ τινες κλιμάκων καὶ ἐξωστῶν, περιλαμβανόντων τὰ λαμπρότερα ἄνθη, ὑποπίπτουσιν ἔστιν ὅτε εἰς τὰ ὄμματα τοῦ περιδιαβάζοντος ξένου. Ὁ πτωχὸς διαβάτης ἀδυνατεῖ νὰ φαντασθῇ πληρέστερον ἔργον ἐκείνου, ὅπερ παρεσκευάσθη τοῖς προνομίχοις τούτοις ἵνα ὑποδέχωνται τοὺς φίλους ἐν τοιαύτῃ θελκτικῇ σκηνῇ· ἀποστρέφον δὲ τὸ πρόσωπον μετ' ἐπιθυμητικοῦ βλέμματος ἀπέρχεται εἰς τὸ μεμονωμένον οἶκημα αὐτοῦ ἵνα ὄνειροπολήσῃ θελκτικὰς σκηνάς, καθ' ὀλοκλήριαν αὐτῷ ἀπροσίτους.

Ἡ λυδικὴ ἀρχὴ τῶν Τυρρηνῶν. — Ὁ κ. Σούχαοτ εἰς τοὺς Ἐτρούσκους ἀποδίδει τὴν ἀρχὴν τῆς λατινικῆς καταλήξεως, δι' ἧς κατηγορήθησαν ἐν τῇ γαλλικῇ τὰ ὀνόματα Ἐριέττα, Ἰουλιέττα κλπ. Ἀφ' ἑτέρου ὁ κ. Σολομῶν Ράινιχ παρετήρησεν ὅτι τὰ εἰς εττα ὀνόματα πόλεως, ὡς Τορκουέττα, Βαρέττα, ἀπαντῶσιν ἐν Λυδίᾳ, τῇ γῶρᾳ, ἡ ἀρχαία παράδοσις τῆς ὁποίας θεώρει αὐτὴν προσελθούσαν ἐκ τῶν Ἐτρούσκων, τοῦτέστι Τυρρηνῶν. Ἡ αὐτὴ κατάληξις φαίνεται ἀνευρισκομένη ἐν πολλοῖς γεωγραφικοῖς ὀνόμασι μερῶν, καταληφθέντων ὑπὸ τῶν Πελασγο-Τυρρηνῶν, ὡς παρὰ τῷ Ὑμηττῷ, Λυκαβητῷ (γαλλ. Hymette, Lycabette) ἐν Ἀττικῇ. Ἡ ποικιλία τῶν μορφῶν, ἄσπερ λαμβάνει ἡ κατάληξις αὐτὴ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς μεταγραφαῖς, προσέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ μεσάζον σύμφωνον δὲν ἀνταπεκρίνετο καθ' ὀλοκλήριαν εἴτε πρὸς τὸ ἑλληνικὸν τ οὔτε πρὸς τὸ ἑλληνικὸν σ ἀλλὰ προσήγγιζε πιθανῶς πρὸς τὸ φοινικικὸν τσαδέ. Τὸ λατινικὸν ὄνομα τοῦ βέλους (sagitta), ἡ ἔτυμολογία τοῦ ὁποίου εἶναι καθ' ὀλοκλήριαν σκοτεινὴ, ἀνήκει πιθανῶς εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν τῶν λέξεων. Ὁ κ. Σολομῶν Ράινιχ συμπεραίνει ἐκ τούτου ὅτι ἡ μελέτη τῶν ὀνομάτων τῶν τόπων ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων, ἣν ἐσφαλμένως οἱ νεώτεροι ἐγκατέλιπον, καὶ καθ' ἣν οἱ Τυρρηνοὶ θεωροῦνται ὡς γονεῖς, οὕτως εἰπεῖν, τῶν Πελασγῶν, τῆς καταγωγῆς αὐτῶν ἀναζητουμένης ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Ὁ χάρτης πρὸ αἰῶνος. — Οἱ πραγματογνώμονες προλέγουσιν ὅτι τὰ σημερινὰ βιβλία θὰ διαλυθῶσιν εἰς τεμάχια πρὸ τῶν μέσων τοῦ ἄλλου αἰῶνος. Ὁ χάρτης τῶν βιβλίων, ὅσα περιεσώθησαν ἐπὶ 2 ἢ 3 αἰῶνας κατεσκευάζετο διὰ τῆς χειρὸς ἐκ γνησίων ρακῶν. Ἄνευ δὲ τῆς χρήσεως δραστηκῶν χημικῶν οὐσιῶν, ἐνῶ τὸ μέλαν κατεσκευάζετο ἐκ κηκίδων. Σήμερον ὅμως πολὺς διὰ βιβλία χάρτης ἐν μέρει τοῦλάχιστον κατασκευάζεται ἐκ πολυτοῦ ξύλου τῇ χρησιμοποίησει ἰσχυρῶν ὀξέων, ἐνῶ τὸ μέλαν εἶναι σήμερον σύνθετον ἐκ διαφόρων οὐσιῶν φύσει πολεμίων πρὸς τὸν ἀσθενῆ χάρτην ἐπὶ τοῦ ὁποίου τίθεται. Ἡ πρὸ δύο αἰῶνων ἐκτύπωσις ἐβελτιώθη διὰ τοῦ χρόνου, φόβος ὅμως ὑπάρχει μήπως ἡ σημερινή, ἐντὸς πεντηκονταετίας διατρήσῃ τὸν χάρτην, ἐφ' οὗ ἐνεργεῖται.

Ἡ ἐν Σικάγῳ ἔκθεσις. — Ἐν τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων χαρακτηριστικῶν τῆς ἐν Σικάγῳ Παγκοσμίου Ἐκθέσεως ἔσται σειρά θρησκευτικῶν συνεδρίων, ἀπὸ τῆς 13]25 αὐγούστου μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου τοῦ 1893. Ὁ πρόεδρος τῆς γενικῆς ἐπιτροπῆς, αἰδ. Τζῶν Ἐρρίκος Μπάρροουζ, τοῦ Σικάγου, συμπάρελαθε μετ' ἐκνοῦ μέλη ἐκαίδεκα διαφόρων θρησκευτικῶν συστημάτων, ἅτινα προσέκαλεσαν τοὺς ἀντιπροσώπους πάντων τῶν ἱστορικῶς διασῆμων θρησκευτικῶν ἀνδρῶν ἵνα δεόντως συσχεθῶσι καὶ καταδείξωσι, ὅποσον φῶς δύναται νὰ διαχύσῃ ἡ θρησκεία ἐπὶ τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Τὸ σχέδιον αὐτῶν ἐπεδοκιμάσθη ὑπὸ τοῦ κ. Γλάδττωνος, τοῦ καρδινάλιου Γκίμπονς, τῶν ποιητῶν Χόλμς καὶ Χούττεαρ, τῶν ἀρχιεπισκόπων Ἀϊρλανδ καὶ Ράϊνκ τοῦ καθηγητοῦ Δροῦμμονδ, τοῦ καθηγητοῦ Γκοδὲ ἐξ Ἑλβετίας, τοῦ ραββίνου Μαϊμμάδουμ ἐκ Βερολίνου, τοῦ δικαστοῦ Ἀμὲρ Ἀλῆ, ἐκ Καλκούτης, τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Βεδεκίῳ Κων/πόλεως Βοβερτείου Γυ-

μασίου, διδάκτορος Γώσμπαρν, του Μπουνιὺν Ναντζί, σοφοῦ βουδδιστοῦ ἐξ Ἰαπωνίας καὶ πλείστων ἄλλων διασήμεων διδασκῶν καὶ σοφῶν ἐν γένει τῆς Ἀμερικῆς καὶ Μεγάλῃς Βρετανίας.

Ἄφ' ἑτέρου ὁ γνωστὸς μέγας ξενодоχὸς ἐν Βερολίῳ Σιππανόβτκχ ἐπέτυχε προνομίου, ἵνα ἐγκαταστήσῃ μέγα ἐστιατόριον ἐν τῇ Παγκοσμίῳ ἐκθέσει τοῦ Σικάγου. Προτίθεται δὲ νὰ ἀνεγείρῃ εὐρὺ οἰκοδόμημα, δυνάμενον νὰ περιλάβῃ 7.000 προσώπων καὶ θὰ τέρπῃ τοὺς δαιτυμόνας διὰ διαφόρων ὀρχηστρῶν, περιλαμβανουσῶν 250 ἢ πλειστέρους μουσικούς διαφόρων ἐθνικοτήτων.

Τουρκικὴ φιλολογία. — Ἡ ἀγγλικὴ « Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ ἐπιθεώρησις » ἐδημοσίευσεν ἄρτι τὰ ἐξῆς περὶ τῆς τουρκικῆς φιλολογίας:

Δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τὰ τουρκικὰ συγγράμματα καὶ οἱ τοῦρκοι συγγραφεῖς ἀνάγονται εἰς νεωτέραν μόνον ἐποχὴν. Οἱ Ὄθωμανοὶ εἶχον φιλολογίαν καὶ διασήμεους συγγραφεῖς καὶ πρὸ τῆς ἀλώσεως ἐπι τῆς Κων/πόλεως, ἀλλ' οἱ ἐν Εὐρώπῃ τὸ τουρκικὸν κράτος ἰδρύσαντες μεγάλως ἐπλούτισαν τὴν ἀρχικὴν αἰτῶν γλῶσσαν. δανεισθέντες χιλιάδας ὅλων λέξεων ἐκ τῆς περσικῆς καὶ ἀραβικῆς, περιπαθῶς ταύτοχρόνως ἀγαπῶντες τὴν φιλολογίαν. Ὁ πορθητὴς Μωάμεθ ὁ Β', μεγάλως ἐπροστάτευε τὰ γράμματα. Αὐτὸς οὗτος ἦν ἐξφκειωμένος μετὰ τῶν ἀνατολικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἐν τοῖς γράμμασιν ἐνασχολουμένους εὐνοίαν δὲν περιώρισε μόνον εἰς τοὺς ὁμοθυνοῦς αὐτοῦ. Τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ ἐπεδειξάτο πρὸς τοὺς ποιητὰς τῆς Ἀραβίας καὶ τῆς Περσίας ὡς καὶ εἰς τοὺς σοφοὺς καὶ καλλιτέχνους τῆς Ἰταλίας. Πρὸς τούτους καὶ αὐτὴ ἡ μουσουλμανικὴ θρησκεία παροτρύνει πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν. Αὐτὸς ὁ Μωάμεθ εἶπε: « Ζητήσατε τὴν μάθηθῃν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Σινικῇ ». Ὁ πορθητὴς ἐν βιβλιοθήκῃ, ὅπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσα, ἐπέγραψε τὸ ἐξῆς ἔμβλημα: « Ἡ σπουδὴ τῶν ἐπιστημῶν εἶναι θεῖον δίδαγμα διὰ πάντας τοὺς ἀληθῶς πιστεύοντας ». Γεγονὸς ἐστὶν ἄλλως ὅτι οἱ Ὄθωμανοὶ εἶχον μεγάλους ἱστορικούς καὶ ποιητὰς πρὸ ἑκατοντάδων ὅλων ἐτῶν, τὰ ἔργα δ' αὐτῶν ἦσαν τόσον σπουδαῖα ὥστε λίαν ἐνδιαφέροντα τανῦν τυγχάνουσιν, ἀλλ' εἶναι ἄγνωστα τοῖς ἐν Εὐρώπῃ. Πολλοὶ τῶν Σουλτάνων οὐ μόνον γενναιοδώρως ἤμειψαν καὶ τίμησαν ἐγγραμμάτους ἄνδρας ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν πολλάκις σπουδαῖοι ποιηταί.

Προϊστορικὴ Ἀφρικανικὴ πόλις. — Μέγα ἐνδιαφέρον αἰσθάνονται οἱ ἀρχαιολογικοὶ κύκλοι ἐπὶ τοῖς ἀποτελέσμασι τῶν ἀνασκαφῶν, αἵτινες διεξάγονται ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ κ. I. T. Μπέντ, ἐν τοῖς θαυμασίοις λευκάνοις τῆς Ζιμπάμπουε, ἐν Μασοναλάνδῃ τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς. Τὰ εἰρήπια τεκμηριοῦσι τὴν ὑπαρξιν καταστάσεως πολιτισμοῦ ἀγνώστου ἐν τῇ ἱστορικῇ Ἀφρικῇ ἔξω τῆς Αἰγύπτου καὶ ἀρχαιότητα, ἣν μόνον ἐξ εἰκασίας δύναται τις νὰ ὀρίσῃ. Τὰ ἐν Ζιμπάμπουε εἰρήπια εὐρηγνται ἐν δύο διακεκριμένοις ἀθροίσμασι, ὧν ἓν εἶναι τὸ φρούριον, ἐπὶ κορυφῆς λόφου καὶ τὸ ἕτερον εὐρὺ κυκλικὸν οἰκοδόμημα ἢ ναὸς, ἐν τοῖς πρόποσιν αὐτοῦ. Τὸ τελευταῖον περιγράφεται ὡς « τέλειον εἶδος φαλλικοῦ ναοῦ ». Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ συμπαγούς, κυκλικοῦ πύργου, πολλὰ φέροντος σύμβολα καὶ ἐξ ἴσου κεκοσμημένου διὰ γλυφῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. Ὁ κυκλικὸς ναὸς τῶν Καβεῖρων ἐν Μελίτη καὶ ὁ ἐν Σαυοθράκῃ τοιοῦτος εἶναι λίαν ὅμοια χτίρια. Φοινικῶν νόμισμα παρίστησιν οἰκοδόμημα, κατ' οὐσίαν συναυτιζόμενον ὡς πρὸς τὸ σχέδιον μετὰ τοῦ ἐν Ζιμπάμπουε ναοῦ. Ὁ τελευταῖος μετὰ τῶν ὑπερμεγέθων μονολίθων τῶν τοίχων αὐτοῦ, τῶν τριῶν εἰσόδων καὶ θαυμασίας ἐσωτερικῆς διασκευῆς, εἶναι λίαν ἐνδιαφέρων. Ὁ κ. Μπέντ παρίστησιν αὐτὸν « ὡς πιθανῶς τὸ λαμπρότατον εἶδος τῶν ἀρχαίων ἀνευ πηλοῦ οἰκοδομῶν ». Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἀρχικῶν αὐτοῦ ἰδιοκτητῶν κατελήφθη, φαίνεται, ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τῶν Κάφρων αυτοκρατόρων, ἢ ὑπὸ τῶν ὁσίων κατοχῆ αὐτοῦ ὡς βασιλικῶν ἀνακτόρου προὔκαλεσε τὴν καταστροφὴν « πάντων σχεδὸν τῶν ἰχνῶν τοῦ παρελθόντος ». Κεκοσμημένοι τινὲς φαλλοὶ καὶ κρατῆρες ἦσαν τὰ μόνον ἀντικείμενα ἅτινα ἀνευρέθησαν ὑπὸ τῶν ἀνασκαφῶν ὡς δειγμάτια τοῦ ἀρχικοῦ θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος τῆς οἰκοδομῆς.

Πολλῶ μείζονα ἀποτελέσματα ἐπετεύχθησαν, τουλάχιστον ὡς πρὸς τὰ νῦν εἰς φῶς προσελθόντα εὐρήματα, ἐν τῇ ἀνασκαφῇ τοῦ λαμπροῦ ὑπερθεῖν τοῦ ναοῦ ἐπὶ τοῦ λόφου φρουρίου. Ἡ πρὸς ταῦτα ἐκ τῆς πεδιά-

δος ὁδὸς ἐχώρει μετὰ ζῦ ἐλικοειδῶν τειχῶν, προφυλασσομένων δι' ἐνεδρῶν καὶ παντὸς μέσου προασπίσεως. Ἡ ὁδὸς αὕτη ἦγεν εἰς τὴν πρόσοψιν κρημονῦ ἐκ γρανίτου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου βαθμίδες ἦσαν ἐγγεγλυμμέναι χάριν τῆς ἀνόδου. Ἡ κορυφὴ καθ' ὀλοκληρίαν κλείεται ὑπὸ τείχους τριωνκαίδεκα ποδῶν πάχους καὶ τριάκοντα ὕψους, ὅπερ διήκει καθ' ὅλον τὸ χεῖλος κρημονοῦ, ὕψους 90 ποδῶν. Τὸ τεῖχος τοῦτο φέρει πύργους, ἐναλλάξ εὐρισκομένους μετὰ μονολίθων. Ἐντὸς αὐτοῦ ὑπάρχει ἄλλο τεῖχος, ἐνισχύον τὴν ἄμυναν. Τὸ ἀνώτερον μέρος τοῦ φρουρίου κοσμεῖται ὑπὸ ὑπερμεγέθων μονολίθων καὶ ὑπὸ ἐστολισμένων δοκῶν σαπωνολίθου, τῶν σχημάτων ὄντων πάντων γεωμετρικοῦ χαρακτῆρος. Ὁ ναὸς τοῦ φρουρίου παρέσχεν εἰς τοὺς ἀνασκαφῆς πολλὰ εὐρήματα ὡς γύψας ἐκ λίθου, κεκοσμημένους διὰ τοῦ φαλλικοῦ συμβόλου, σιδηροῦς κώδωνας, χρησιμοποιομένους πιθανῶς ἐν τῇ τοῦ ναοῦ ὑπηρεσίᾳ, βωμόν, κύπελλα ἐκ σαπωνολίθου κεκοσμημένα δι' εἰκόνων ζώων καὶ θηρευτικῶν σκηνῶν ὡς καὶ χαλκῆν ἄκραν λόγχης. Περὶ τὸν ναὸν τοῦτον διπῆρχε κάμινος πρὸς τῆσιν χρυσοῦ, ἐκ σκληρῆς ἀμμοκονίας, μετ' ἐργαλείων καὶ πολλῶν ἐκ τῆς αὐτῆς καὶ ἡ κάμινος ὕλης ἀγγείων πρὸς τῆσιν. Ἐν τοῖς τελευταίοις ἀνευρέθη καὶ αὐτὴ ἡ τέφρα, κηλιδουμένη ὑπὸ ψηγμάτων χρυσοῦ. Οὐ μακρὰν εὐρίσκετο μέρος ἀφ' οὗ οἱ χρυσοφόροι λίθοι εἶχον ἀποσπασθῆ. Ἀναμφιβόλως, καίπερ μακρὰν χρυσοφωχείων, τὰ λείψανα ταῦτα ἀντεπροσώπευον τὴν πρωτεύουσαν λαοῦ ἐξάγοντος χρυσόν.

Πληθυσμὸς τῶν μεγαλοπόλεων. — Τὴν 1 λήξαντος δεκεμβρίου (ν. ἡμ.) ἐγένετο γενικὴ ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ ἐν Γερμανίᾳ, αἱ δὲ γερμανικαὶ μεγαλοπόλεις παρέσχον τοὺς ἐξῆς ἀριθμούς:

Πόλεις	1885	1890	Ἀύξησις
Βερολίνον	1,315,287	1,574,485	259,198
Ἀμβούργον	471,427	570,000	98,573
Λειψία	291,623	355,485	63,862
Μόναχον	261,981	344,898	82,917
Βρεσλαυία	299,640	334,710	35,070
Κολωνία	239,437	282,537	43,100
Δρέσδη	246,086	276,085	29,999
Μαγδεμβούργον	159,520	201,913	42,393
Φραγκφούρτη ἐ. τ. Μείνου	154,513	179,666	25,153
Ἀνόδερον	139,731	163,100	23,369
Καινιζέβερη	151,151	161,149	9,998
Δυσελδόρφη	115,190	147,000	31,810
Ἀλτώνα	123,352	144,636	21,284
Νουρεμβέρη	114,891	142,404	27,513
Στουτγάρδη	125,909	139,695	13,786
Τσεμνίτζ	110,817	138,855	28,038
Ἐλμπερφελδ	106,499	125,830	19,331
Βρέμη	118,073	124,940	6,867
Στρασβούργον	111,987	123,566	11,579
Δάντζικ	114,805	119,714	4,909
Βάρμεν	103,068	116,192	13,124
Στεττίνον	99,543	116,139	16,596
Κρέφελδ	90,236	105,000	14,764
Ἀκουϊγγρανον	95,725	102,300	6,575
Βρουνσβίχη	85,174	101,227	16,053
Χάλλη	81,982	100,883	18,901

Ο ΒΙΟΣ ΕΝ ΦΡΕΔΕΝΣΒΟΡΓ.

Ἐν μέσῳ τοῦ κύματος τῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «ρωδικὴν συμμαχία» δημοσιεύσεων, αἰτινες ἐφέλκονσι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου, δὲν ὑπάρχει περιοριζόμενον καὶ πᾶλλον ἐνδιαφέρον δημοσίευμα, ἐκεῖνο ὅπερ ἐπεφάνη ἐσχάτως ὑπὸ τὸν τίτλον: «Οἱ ἡμέτεροι φίλοι, οἱ ἡμέτεροι σύμμαχοι», οὗ-

τινος μνεία ἐγένετο ἤδη ἐν τῷ **Νεολόγῳ**. Ὁ συγγραφεὺς, ὅστις ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διέτριψε καὶ ὅστις ἐγγύτατα ἐπιησίασε τοὺς ἡγεμόνας περὶ ὧν λαλεῖ, ἀφηγεῖται ἡμῖν πλεῖστα ὄσα ἀνέκδοτα. Κατὰ τὰς παραμονὰς δὲ τῶν χρυσῶν γάμων τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους τῆς Ρωσίας τὸ κεφάλαιον τοῦτο, τὸ εἰς τὸν οἰκογενειακὸν αὐτοῦ βίον ἀναγόμενον, θὰ διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας ἀγαπᾷ ἰδιαζόντως τὰ ἐξ ἀπροόπτου, οὕτως εἰπεῖν, ἐξοχικὰ γεύματα, ἀνευ ἐπιδείξεως. Ἐσχάτως ἠγόρασεν ἐν τοῖς πέριξ τῆς Φρέδενσδοργ λαμπρὰν ἑταιρίαν, κειμένην ἐν τῇ κλιτύϊ λόφου, ὑπερθεν τῆς μαγευτικῆς μικρᾶς λίμνης τοῦ Βαγκερδάμμεν. Τὸ ἐνδιαίτημα τοῦτο εἶναι κατηρτισμένον κατὰ τρόπον ὅλως στοιχειώδη, μεγίστην δ' αἰσθάνεται Ἀλέξανδρος ὁ Γ' χαρὰν, προσκαλὼν ἐκεῖ τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν ἵνα λάβῃ τὸ τέιον, μακρὰν τῆς ἐπιδείξεως καὶ πολυτελείας, εἰς ἣν ἐν γένει περιορίζεται.

Εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ βασιλεὺς Χριστιανὸς ὁ Θ' καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ πρίγκηψ διάδοχος τῆς Δανίας, συμμερίζονται τοὺς ἀπλοῦς τρόπους τοῦ γαμβροῦ αὐτῶν παρατιθέμεθα τὰς βραχείας ἀνεκδότους ταύτας ἀφηγήσεις, νεοτάτας ὅλως, καταδεικνύσας μεθ' ὁπόσῃ καλοκάγαθου ἀπλότητος συμπεριφέρονται τὰ δύο ταῦτα ἐξοχα πρόσωπα καὶ ἐρμηνευόμενα τὴν μεγάλην δημοτικότητα, ἣς ἀπολαύουσι παρὰ τοῖς ὑπὸ κτύπον αὐτῶν.

Ἐσπέραν τινά, ὁ διάδοχος, περιπατῶν ἀμερίμνως ἐν τῇ περὶ τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον ἐξοχῇ, συνήντησε καθ' ὁδὸν μικρὸν πτωχὸν παῖδα, ἀθλίως ἐνδεδυμένον, ἠλλοιωμένον ἔχοντα τὸ πρόσωπον καὶ ἐπικαλούμενον μετὰ δακρύων τὸ ἔλεος αὐτοῦ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ· ὁ πρίγκηψ, δοὺς αὐτῷ μικρὸν βοήθημα, ἠρώτησεν ἐν τίνι καταστάσει εὐρίσκονται ἡ μήτηρ καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ. — «Θεέ μου! κύριε, ἀπῆντησεν ὁ παῖς, ἡ μήτηρ μου ἀσθενεῖ σοβαρῶς ἐν τῷ οἴκῳ δὲν ἔχομεν χρήματα οὐδὲ τρωγομεν καθ' ἡμέραν. Ὅταν μοὶ δίδωσι σκοῦδα τινὰ ἀπέρχομαι εἰς ἀγορὰν ἄρτου δι' ἐμὲ καὶ τὴν μητέρα μου, πολλὰκις ὁμοῦ συμβαίνει νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκον ἔχων τὰς χεῖρας κενὰς. Ὁ πατήρ μου ἀπέθανεν, οὐδέποτε ἐγνώρισά αὐτόν.

— Καλῶς, ἀπῆντησεν ὁ πρίγκηψ διάδοχος, δεῖξόν μοι ποῦ κατοικεῖς, θὰ φροντίσω περὶ σοῦ, ἂν δὲ ἔχωνται ἀληθείας ὄσα μοὶ ἀφηγήθῃς θὰ προσπαθῶ νὰ σοὶ βοηθήσω προσεχῶς.

Τὴν ἐπιούσαν ἀπροσδοκίτως προσελθὼν εἰς τὴν καλύβην τοῦ πτωχοῦ ἐπαίτου, ἠσθάνθη, ἅμα τῇ εἰσόδῳ εἰς τὸν ὑγρὸν θάλαμον, ὅστις ἀπέτελε ὀλόκληρον τὴν κατοικίαν, τὴν καρδίαν αὐτοῦ συνθλιβομένην ἐκ τῆς ὄψεως τῆς φοβερᾶς ἀθλιότητος, ἣτις ἐκράτει αὐτόθι. Ἐπὶ ἀχύρου, ἐστρωμένου ἐν μιᾷ γωνίᾳ τοῦ θαπέδου, ἐταλαιπώρευτο πτωχὴ γυνὴ, νεαρὰ εἰσέτι ἀλλὰ καθ' ὀλοκληρίαν λειπόδαρκος, λειψαίμος, ὁμοιάζουσα πρὸς πτώμα μάλλον ἢ πρὸς ζῶσαν ὑπαρξίαν. Μόλις ἠδύνατο νὰ ὑπεγείρῃ ἑαυτὴν ἐν τῇ κλίνῃ· ἡ ἀσθενὴς αὐτῆς φωνὴ δὲν ἔφθανεν εἰς τὰ ὄτα τοῦ βασιλικοῦ αὐτῆς ἐπισκέπτου, μόνοι δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς διεσταλμένοι ὑπὸ τῆς ὀδύνης, καθικέτευον, ἀποτελοῦντες θεάμα παραδόξου μεγαλείου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ προσώπου ἐκείνου, ἐν ᾧ ὁ θάνατος εἶχεν ἤδη ἀποτυπώσει τὸ ἴχνος αὐτοῦ.

Διὰ μέσου τῶν παραθύρων, αἱ ἕλαοι τῶν ὀπιοίων ἀπὸ πολλοῦ ἦσαν τεθραυσμένοι, ἐφύσα δριμύς ἀνεμος, ἡ δὲ νεκρόμορφος ἀσθενὴς εἶχεν ὡς μόνον κάλυμμα πρὸς προφύλαξιν αὐτῆς θράκα ρακῶν, λεπτοτάτων καὶ μικροτάτων. Ὁ πρίγκηψ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφῆρῃ ἐπὶ ἐν ἐτι λεπτὸν θεάμα τόσον σικληρὸν· πάραυτα λοιπὸν, ἐξεληθὼν, μετέβη εἰς τὴν εὐπωρότερον τῶν πτωχῶν γειτόνων καὶ ἀπνευστὴ διέταξεν αὐτὴν νὰ παρασκευάσῃ πάραυτα κλίνην, ἐν ἣ νὰ κατακλιθῇ ἡ ταλαιπώρος χήρα, ἣν νὰ μὴ στεργῆσθαι οὐδενὸς τῶν ὄσων εἶχεν ἀνάγκην. «Ἴδου ταῦτα, εἶπεν αὐτῇ», διὰ τὰς πρώτας σου δαπάνας» καὶ κατέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης δύο νομίσματα τῶν εἰκοσὶ στεφάνων.

Ἡ ὄψις τοῦ χρυσοῦ τοῦτου, τοσοῦτον γενναϊοδῶρως προσερχθέντος, ἐπέτυχε πάραυτα νὰ βίξῃ τὴν τῆς εὐσπλαγχνίας τῆς χωρικῆς χορδῆν· ἔσπευσε λοιπὸν νὰ ἐκτελέσῃ τα διαταχθέντα αὐτῇ καὶ ἐγκατέστησε μετὰ μυρίων προφυλάξεων τὴν ἀτυχῆ μητέρα ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς κλίνῃ. Ὁ ἰατρός, προσκλιθεὶς πάραυτα καὶ ἐρωτηθεὶς ἀνευἀναβολῆς περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀσθενούς, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη ἀπέθνησκεν ἐκ στερεώσεως, ἀλλ' ὅτι ἡ δέουσα περιθαλίξις θὰ ἔσωζεν αὐτὴν ἐξάπαντος.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ πρίγκηψ ἐπανῆλθε συνοδευόμενος ὑπὸ πολλῶν κτιστῶν. Ἐν ροπῇ ὀφθαλμοῦ κατεροῖσθη τὸ παλαιὸν οἰκνμα καὶ μετὰ μικρὸν ἤρξατο ἡ ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ ἀνέγερσις εὐπροποῦς, κομψοῦ οἰκίσκου, εὐρυχώρου ἅμα καὶ ὑγιεινοῦ, περιλαμβάνοντος δὲ τρεῖς θαλάμους καὶ μαγειρεῖον. Καθ' ἑκάστην ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως διήρχειτο ἐκεῖθεν ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τῶν ἀπὸ τῆς προτεραίας γενομένων προόδων· ἐπὶ τέλους ἐτέθη ἡ στεγὴ καὶ τὸ οἰκοδόμημα καθ' ὀλοκληρίαν ἐπερατώθη. Τότε ἐπίπλωσεν αὐτὸ δι' ἀναπαυτικῆς ἅμα καὶ κομψῆς ἐπιπλοσκευῆς. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο χάρις εἰς τὰς ἐνδεδελεχθεῖς φροντίδας τῆς γείτονος, ἦτις καθέωρα πλουσίως ἀμοιβομένου τοὺς πόνους αὐτῆς, ἡ μήτηρ τοῦ παιδὸς ἀνεκτίσαστο βαθμῶν τὰς δυνάμεις αὐτῆς μέχρι βαθμοῦ ὥστε νὰ συγκρατῇ μόνη ἑαυτὴν καὶ νὰ σχηματίξῃ βήματά τινα.

Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν κατώρθωσε νὰ ἐξέλθῃ διὰ πρώτην φοράν, ὁ πρίγκηψ διάδοχος ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς τὸ νέον οἰκνμα καὶ ὅτε ἐπὶ μακρὸν ἐξίστατο, βλέπουσα τὴν ὡραίαν ἐκείνην κατοικίαν, ἦτις ἐφαίνετο ὡσεὶ διὰ μαγικῆς ράβδου ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἀναχθεῖσα, εἶπεν αὐτῇ ὁ πρίγκηψ: «Καλὴ μου γυνὴ, ἀναθάβῃ εὐρίσκεισαι ἐν τῷ οἴκῳ σου, σοὶ δίδω πάντα ταῦτα». — Εὐκόλως δύναται τις νὰ φαντασθῇ ὁπόσῃ ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ τῆς πτωχῆς, ἦτις ἐν συγχίσει μόνον διεχύθη εἰς ἀπείρους εὐχαριστίας, μὴ δυναμένη νὰ πιστεύσῃ τὴν τόσῃν εὐτυχίᾳ αὐτῆς. Εἶτα πρὸς ἐπιστέγασιν τῶν ὄλων εὐεργετημάτων, ἠγγείλεν αὐτῇ ὅτι ὅταν καθ' ὀλοκληρίαν ἀποκατασταθῇ ἡ ὑγεία αὐτῆς, θὰ δώσῃ αὐτῇ θέσιν ὑπηρετρίας ἐν τοῖς ἀνακτόροις. Καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὸν μικρὸν παῖδα οὐδόλως ἐλπισμὸν ἔθηκεν καὶ ἐκεῖνος, ἀλλὰ δαπάνη τοῦ πρίγκηπος εἰσῆχθη εἰς σχολήν, ἵνα τύχῃ βασιμὸν παιδεύσεως.

Ἴδου δὲ καὶ ἕτερα παραπλῆξια πρᾶξις τοῦ πρίγκηπος διαδόχου τῆς Δανίας, ἦτις συγκινητικὴ ἀφ' ἐνὸς ἐνέχει καὶ τι τὸ ἀστεῖον ἀφ' ἑτέρου.

Πρὸ τινῶν ἐτῶν ὁ δανικὸς στρατὸς προέβη κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς μεγάλα γυμνασια καὶ καθ' ὀλοκληρίαν συνθηροῖσθη ἐν τοῖς πέριξ τοῦ ἀρχαίου ἀνακτόρου τοῦ Χαλτ παρὰ τὴν Βιδόργην ἐν Ἰουτλάνδῃ. Τὴν ἀνωτάτην αὐτοῦ ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ πρίγκηψ διάδοχος. Διὰ τῆς εὐγενείας τῶν τρόπων αὐτοῦ, τῆς εὐπροσηγορίας καὶ τοῦ ἐλκυστικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος ἐκτίσαστο ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν ἀγάπην τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες κατὰ λέξιν ἐλάτρευον αὐτόν. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναπαύσεως συνειθίξε νὰ περιπατῇ περὶ ἐν ἑσφ τῶν ὀμίλων τῶν στρατιωτῶν, συνδιαλεγόμενος μετὰ διαφόρων καὶ ἐνδιαφερόμενος περὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν ἀνδρῶν τούτων.

Ἐσπέραν τινά, ἐνῶ προέβη εἰς τὸν σὺνῆθη αὐτῷ τοῦτον περιπάτον, παρετήρησεν ἐν γωνίᾳ τοῦ στρατοπέδου μεγάλην σὺνάθροισιν. Πληθιάσας, ἵνα ἴδῃ τὴν σὺνέβαινε, παρετήρησεν ὅτι ἡ προσελκύσασα τοσαύτην συρροὴν στρατιωτῶν ἦτο πολὺντρία κουλουρίων καὶ λοιπῶν τοιοῦτων σακχαρωτῶν, εὐρισκομένη ἐν ἀμαξίῳ, συρομένη ὑπὸ ἵππου. Τὰ εἶδη αὐτῆς ἐπῶλε ἀντὶ τῆς ἐλαχίστης τιμῆς τοῦ ἐνὸς σκοῦδου· ἀλλ' ὁ Πλοῦτος δὲν εἶναι βεβαίως στενὸς συγγενὴς τῆς Ἀρεῶς· ἐκτὸς τούτου τῇ ἐπιούσῃ μόνον θὰ ἐλάμβανον οἱ στρατιῶται τὸ ἐπιμίσθιον αὐτῶν· πολλὰ λοιπὸν θυλάκια ἦσαν ἀπελπιστικῶς κενά, σπάνιοι δ' ἦσαν οἱ Κροῖσοι, οἵτινες εἶχον τὰ μέσα νὰ προμνηθευθῶσι γεῦμα τόσον δαπανηρὸν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἠδύναντο νὰ πληρώσωσι τὸ πολυτελεῖς τοῦτο εἶδος ἠρκοῦντο εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς ὀσφρίσεως διὰ τῆς ὄψεως καὶ διὰ τῆς ὀσμῆς τῶν **ζυμαρικῶν**· ἀλλῶς τοῦτο οὐδὲν ἐστοιχίξεν αὐτοῖς καὶ οἱ γενναῖοι στρατιῶται, ὑπνωτίζομενοι, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ τῆς βαλσαμώδους ὀσμῆς τῶν παρ' αὐτῆς ζυμαρικῶν, σὺνδευοῦντο περὶ ταῦτα. Τοσοῦτον δ' ἦσαν συγκεκινημένοι ὑπὸ τοῦ ἐλκυστικοῦ θεάματος, ὥστε βραδέως μόνον ἀπεσπῶντο αὐτοῦ κατὰ τὴν προσέγγισιν τοῦ πρίγκηπος διαδόχου, ὅστις, διασχίζων τὰ πλῆθη διπυθύνετο πρὸς τὴν πωλίτριαν. Ὅτε δ' ἐπληθιάσεν εἰς αὐτὴν: «Ἀντίπλοδου ὀδεις τὸ ὄλον φορτίον, μητέρα;» ἠρώτησεν αὐτῇ. — Ἐκείνη ὤρισε τότε τὴν τιμὴν. — «Καλῶς, λοιπὸν» εἶπεν ὁ πρίγκηψ «θὰ ἀγοράσω τὸ ὄλον περιεχόμενον τῆς ἀμάξης σου· θὰ πληρωθῆς πάραυτα ὑπὸ τοῦ ταμίου μου· καθόσον ἀφορᾷ εἰς ὑμᾶς, φίλοι, εὐωχῆθετε.

σημερινόν τοδοῦτον περιεπατήσαμεν ὥστε ἔχομεν καλὴν ὄρεξιν, τὸ δ' ἔργον τὸ ὁποῖον ἐξετελέσαμεν εἶναι πράγματι ἄξιον τοιούτων ζυμαρικῶν». Εἶτα ἀπεχώρησεν ἐν μέσῳ τῶν ἐνθουσιωδῶν ζητωκραυγῶν τοῦ λίχνου στρατοῦ, ὅστις δὲν ἀνέμεινε νὰ προσκληθῆ εἰς τὰ γενναιοδώρως ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ παρατεθέντα αἰτῶν ἐδέσματα.

Ἴδου καὶ ἄλλο ἐπεισόδιον, ἱκανῶς εὐτραπέλον καὶ ἐπελθὼν τὸ παρελθὼν θέρος τῷ βασιλεῖ Χριστιανῷ τῷ Θ' καὶ τῷ δευτεροτόκῳ αὐτοῦ υἱῷ, τῷ βασιλεῖ τῆς Ἑλλάδος, καθ' ἣν ἡμέραν μετέβησαν εἰς περιπάτον ἐν τῷ δάσει Γκριψκόου. Ἀπὸ πολλοῦ ἀμφοτέροι περιεπάτου συνδιαλεγόμενοι καὶ χωρὶς νὰ προσδέξωσι ποσὸς εἶχον προχωρήσει κατὰ πολὺ πέραν τοῦ συνήθους ὅριου τῶν ἐκδρομῶν αὐτῶν. Ἀφ' ἑτέρου ἡ ὥρα εἶχε παρέλθει ἡγγιζε δὲ καὶ ἡ στιγμή τοῦ οικογενειακοῦ γεύματος. «Ἡ ἀκρίβεια εἶναι ἡ εὐγένεια τῶν βασιλέων» λέγει ἀρχαία παροιμία, ἐν δὲ τῇ δανικῇ αὐτῇ, ὅπου συναθροίζονται τόσαι ἐστεμμένοι κεφαλαί, μεγίστη ἐπικρατεὶ ἀκρίβεια. Οἱ δύο ἡγεμόνες, ἀποροῦντες, διηρωτῶντο πῶς νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐγκαίρως εἰς τὰ ἀνάκτορα· ἐφοβοῦντο δὲ μήπως ἀνησυχῶσι καὶ περὶ τῆς ἀπουσίας αὐτῶν καὶ συνεταράσσοντο ἐπὶ τῇ ιδεᾷ ὅτι θὰ ἐγίνοντο αἰτιοὶ ν' ἀναμένωσιν αὐτοὺς τόσον πολυάριθμοι συνδαιτυμόνες ἐν τοῖς ἀνακτόροις, ὅτε διπλήθεν ἀμάξιον, ὀδηγοῦμενον ὑπὸ γέροντος χωρικοῦ.

Ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσε τὸν χωρικὸν καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ καθίσῃ παρ' αὐτῷ· τοῦ χωρικοῦ συγκρατήσαντος τὸν ἵππον Χριστιανὸς ὁ Θ' καὶ Γεώργιος ὁ Α' ἐκάθησαν ἐντὸς τῆς ἀμάξης ἐπὶ δάκκων εὐρισκομένων ἐν αὐτῷ. Ὅτε οἱ ἐν τῇ ἀμάξῃ διυθετήθησαν καλῶς καὶ ἡ ἀμαξία προὐχώρει, ὁ βασιλεὺς Χριστιανὸς ἠρώτησε τὸν ὀδηγὸν αὐτῆς·

— Ποῦ πᾶς ἀπ' ἐδῶ, φίλε μου;

— Πηγαίνω, κύριε, εἰς τ' ἀνάκτορα Φρέδεσμποργ, ἵνα πωλήσω ἐκεῖ τοὺς δύο δάκκους ἐπὶ τῶν ὁποίων κάθησθε, ἐὰν θέλωσι ν' ἀγοράσωσιν τὰ ἐν αὐτοῖς. Εἶναι δὲ δανικία, οἷα σπανίως ἐξάγονται ἐν τοῖς πέριξ.

— Ἄ, ἀληθῶς!

— Μετὰ βραχείαν σιγὴν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων εἶπεν·

— Γινώσκεις τίνες εἴμεθα;

— Περιεργον· πῶς θὰ σᾶς γνωρίζω· οὐδέποτε εἶδον ὑμᾶς.

— Καλῶς, ἵνα γνωρίζῃς λοιπὸν ἡμᾶς ἐν τῷ μέλλοντι θὰ σοὶ τὸ εἶπω κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ὀδηγεῖς τὸν βασιλέα τῆς Δανίας καὶ τὸν βασιλέα τῆς Ἑλλάδος!

Ὁ χωρικός, στρέψας τὴν κεφαλὴν μετὰ βραδύτητος, ἐκφράζουσης δυσπιστίας, ἐπὶ μακρὸν αὐτοῖς παρετήρησεν καὶ εἶτα ἀπλῶς γελῶν·

— Ἄ, ἀληθῶς, εἶπεν, εἴθε ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος. Ἀγαθὴ τύχη! Καὶ ἐγὼ λοιπὸν, ὁποῖος εἶμαι, ἐὰν μὴ ἦμαι ὁ βασιλεὺς Φρειδερίκος ὁ Ζ' (ἀποθανὼν τῷ 1863 ἡτοὶ 28 ὅλα ἐτη πρὸ τῆς σκηνῆς ταύτης).

Ὁ χωρικός, κατατεθελγμένος ἐκ τῆς λεπτῆς ταύτης χαριτίας, ἐποιεῖτο διαφόρους τοῦ σώματος κινήσεις μαστιγῶν ταυτοχρόνως τὸν ἵππον αὐτοῦ καὶ σείων ἐκάστοτε τὴν κεφαλὴν μετ' ἐκφράσεως εὐαρεσκείας. Οἱ δύο ἀφ' ἑτέρου ἡγεμόνες, τερπόμενοι ἐκ τῆς τοιαύτης στάσεως τοῦ χωρικοῦ, ἐγέλων ἐκ βάθους καρδίας. Παρὰ τὴν γενικὴν ταύτην θυμῶν ἢ συνδιάλεξις περιορισθῆ εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο καὶ οὔτε ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους, οὔτε ἐκ τοῦ ἄλλου ἐγένετο ἀπόπειρά τις ἐπαναλήψεως αὐτῆς. Ὁ ἵππος ὅμως προὐχώρει πάντοτε τριποδίζων, παρετηροῦντο αἱ κωδωνοειδεῖς καὶ εἰς ὄξυ ἀπολήγουσαι στῆλαι τῶν πυργίσκων, ἢ ἀποψῆς τῶν ἀνακτόρων διεγράφετο σαφέστερον, ἐπλησίαζον καὶ τέλος ἀφίκοντο εἰς τ' ἀνάκτορα. Κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ὁ ἀξιωματικός ὁ ἐκπληρῶν χρέη ἀρχηγοῦ τοῦ ἀποσπάσματος τῆς φρουρᾶς, ὅπερ ἐξετελεῖ τὴν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ πύλῃ, ἀναγνωρίσας τοὺς δύο βασιλεῖς, ἐφώνησεν· «εἰς τὰ ὄπλα!» οἱ φρουροὶ ἐξῆλθον, παρετάχθησαν, ἀπέδωκαν τὰς τιμὰς, ἡ μουσικὴ ἐπαίανσε τὸν βασιλικὸν ὕμνον καὶ οἱ δύο ταξειδιῶται κατῆλθον τῆς ἀμαξίας. Ἐν αὐτῇ ὅμως ὑπῆρχεν εἰς ὅστις δὲν ἐγέλα ποσὸς κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην· αὗτος ἦν ὁ ψευδοφρειδερίκος ὁ Ζ'. Ὡ! ὅπόσον ἐλεηνολόγει ἑαυτὸν ὁ ταλαίπωρος! Δὲν ἐδκέπτετο πλέον νὰ κινήσῃ τὸν γέλωτα ἀλλὰ, συγκεχυμένος καὶ κατηρῆχμένος, φοβούμενος δ' ἅμα τὰς συνεπειὰς τῶν εἰρωνικῶν αὐτοῦ ἐπιθέσεων, παρετήρει μετὰ βλέμματος συγγνώμης τοὺς δύο βασιλεῖς, περιστρέ-

φῶν ἀδιακόπως τὸν παλαιὸν αὐτοῦ πῖλον ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ καὶ συσφίγγων αὐτὸν σπασμωδικῶς διὰ κινήσεως ἀμεταβλήτου. Ἀπ' ἐναντίας Χριστιανὸς ὁ Θ' καὶ Γεώργιος ὁ Α' ἐφαίνοντο ἐν μείζονι ἢ πρότερον θυμῶν διατελοῦντες· ἡ φωνὴ αὐτῶν ἦτο γλυκεία ὅσον συνήθως, ὅταν νύχαριστήσαν τὸν χωρικὸν ἐπὶ τῇ καλοκάγαθῳ ἐκ μέρους αὐτοῦ ὑποδοχῇ αὐτῶν. Μετὰ δέκα λεπτὰ ὁ οἰκονόμος παρελάμβανε τοὺς δύο δάκκους δανικίων, δίδων τῷ χωρικῷ εἰς πληρωμὴν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως ἑκατὸν στεφάνους δι' ἕκαστον δάκκον! . . .

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΡΕΝΑΝ.

Ὁ νέος τόμος τῶν Ἀπομνημονευμάτων, ὃν ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου τοῦ Ἰησοῦ προτίθεται, ὡς καὶ πρό τινος ἐγράφη, νὰ δημοσιεύσῃ περιλαμβάνει ἐν τῶν μάλιστα ἀξιολογούμετων προϊόντων τοῦ καλῆμου τοῦ κ. Ἐρνέστου Ρενάν. Ὁ τόμος ὁὗτος φέρει τύπον προλόγου, ἠθικῶς δ' ἅμα καὶ θεολογικῶς ἀποκαλύπτει τῷ ἀναγνώστῃ βαθύτερον τὴν ἐνέργειαν τῆς διανοίας τοῦ συγγραφῆως ἢ πᾶν ἄλλο προγενέστερον σύγγραμμα αὐτοῦ. Ἀφοῦ προηγουμένως ποιῆται μνείαν ἐν εἰδῇ παρεκβάσεως ὅτι, ὡς δικαιολογία τῆς ἐπιδόσεως αὐτοῦ εἰς ζητήματα καθαρῶς φιλολογικὰ ἐν ἡλικίᾳ, καθ' ἣν ὄφειλε νὰ ἀρσώσθῃ καθ' ὀλοκληρίαν εἰς ἀποκλειστικὴν μελέτην αἰωνίων ἀληθειῶν, προτάγεται τὸ ὅτι συνεπλήρωσε τὸ magnum opus (μέγα ἔργον) τῆς πρεσβυτικῆς αὐτοῦ ἡλικίας τὴν «Ἱστορίαν τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ», ὃ Ρενάν λέγει·

«Μακροῦ εἰσέτι χρόνου θὰ ἔχω ἀνάγκην πρὸς διόρθωσιν τῶν τυπογραφικῶν δοκιμῶν· ἀλλ' ἂν ἀπέθνησκον τὴν ἐπιούσαν, τῇ βοηθείᾳ καλοῦ ἀναγνώστου τὸ ἔργον ἰδύνατο νὰ δημοσιευθῆ. Συνεπλήρωσα τὴν ἀπὸ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ εἰς τὸν Χριστιανισμὸν γέφυραν. . . Ὅσα περισσότερον ζῶ τόσῳ περισσότερον καταπειθόμεθα ὅτι ἐλάχιστα γινώσκομεν ἐξ ἐκείνου, ὅπερ ὄφειλομεν τὰ μάλιστα νὰ ἐπιθυμῶμεν νὰ γνωρίσωμεν. Ἐν φιλοσοφικῶς ζητήμασι ὄφειλομεν νὰ ἐμπιστευόμεθα εἰς τὴν ἀπειρον ἀγαθότητα καὶ νὰ προφυλασσόμεθα ἀπὸ ἀγόνου προθυμίας. Οὐδὲν τὸ ὄφελος ἐκ τῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς ἀληθείας καὶ ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν πειρᾶσθαι ἀναπτύσσειν αὐτήν. Ἡ ἀλήθεια εἶναι κωφὴ καὶ ψυχρά, οὐδὲ διαλύεται ὑπὸ τῆς ζήσεως τῆς ἡμετέρας λατρείας. Διδάσκωμεν ἑαυτοὺς ὑπομονήν. Πιθανὸν ἐπὶ τέλους ὀλοκληρῶν τοῦτο νὰ καταλήξῃ εἰς οὐδέν· ἢ ἄλλως τίς γινώσκει μήπως ἡ ἀλήθεια ἀποδειχθῆ ἠλιθερωτάτη; Μὴ σπεύδωμεν τόσον εἰς ἀνεύρεσιν αὐτῆς».

Τὸ ἀνήσυχον τῆς νεωτέρας νεολαίας, ὅπερ στερεῖται τῆς γαλήνης τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, καταπειθεῖ τὸν κ. Ρενάν νὰ ἐρωτήσῃ· Ἀνέγνωσαν οἱ νέοι τῆς παρούσης ἐποχῆς τὴν βίβλον τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ ἢ οὐ; Συνίστησι δ' αὐτοῖς νὰ παραιτηθῶσι τὴν μεταφυσικὴν χάριν τῆς πρακτικῆς ἐπιστήμης καὶ ἱστορίας καὶ προστίθῃσι·

«Ἀγαπητὰ τέκνα, ὅποσα πράγματα θὰ γινώσκητε μετὰ παρέλευσιν τεσσαράκοντα ἢ πενήκοντα ἐτῶν, ἅτινα ἐγὼ οὐδέποτε θὰ μάθω! Ὅποσα προβλήματα θὰ ἴδῃτε λευμένα! . . . Ὅποια ἢ ἐκβάσις τῆς συγκρούσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνικοτήτων; ὅποια ἢ τύχη τῆς παπῶσνης; θὰ καταλήξῃ εἰς τι ἄρα γε τὸ κοινωσιτικὸν ζήτημα; Φεῦ! ὄφειλῶ ν' ἀποθάνω πρὶν ἢ ἴδω οἰονδήποτε τῶν διαφόρων τούτων ἀποτελεσμάτων, εἰ μὴ ἐξ εἰκασίας· ὑμεῖς δὲ θὰ εἰρηθῆτε ἐν συνεπαφεῖ μετ' αὐτῶν ὡς μετὰ τετελεσμένων γεγονότων. Ἐν τῷ Λιβάνῳ ἐπικρατεῖ παράδοσις τῆς καθ' ἣν, ἐν ταῖς ἀρχαίαις ἀραβικαῖς διαθήκαις ὁ διαθέτης δι' ὅρου ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ἐπιβάλλει τῷ ἐκτελεστῇ νὰ γνωρίσῃ αὐτῷ ἐν τῷ τάφῳ ἔν τι μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἐνδιαφέρον γεγονός. Ἐνίοτε λέγω κατ' ἑμαυτὸν ὅτι ὑπάρχουσι πληροφοραὶ τινεῖς, ἄσπερ ἂν τις ἀνακοινώσῃ μοι ἐν τῷ τάφῳ διὰ ψήφου, θὰ μετῆγαγόν με ὀπίσω εἰς τὴν ζωὴν. Ἀλλὰ συχνάκις ἀνέγνων ἐν τῇ Βίβλῳ ὅτι ἀπὸ τῶν βαθῶν τοῦ Ἄδου οὐδὲν φαίνεται, ἀκούεται, ἢ διατηρεῖται ἐν τῇ μνήμῃ ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς συμβαινόντων! Οὐχί, δὲν θὰ εἰσαγάγῃ τοιοῦτον ὅρον ἐν τῇ διαθήκῃ μου».

Καὶ ὅμως κατόπιν τῆς ἐπιδείξεως τοιαύτης ἀδιαφορίας ὡς πρὸς τὰς

μερίμνας τοῦ πνευματικοῦ βίου, αὐτὴ αὐτὴ ἢ τοῦ πνευματικοῦ βίου, αὐτὴ αὐτὴ ἢ τοῦ θέματος τούτου μελέτη ἀγεῖ τὸν συγγραφέα εἰς ἀνώτερον καὶ ἀγνώτερον κύκλον σκέψεων. Προβλέπει ὅτι ἐν Γαλλίᾳ ὁ στρατός καὶ ἡ Ἐκκλησία παρασυρθήσονται ὑπὸ τοῦ γενικοῦ χειμάρρου· τοῦτο ὁμῶς δὲν βλέπει· τὸ ἔργον τῆς Λιωνιότητος θὰ ἐξακολουθήσῃ.

« Ἡ ἐπιστήμη, ἰδίᾳ, θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐκθαμβοῦσα ἡμᾶς διὰ τῶν ἀποκαλύψεων αὐτῆς, αἵτινες θ' ἀντικαταστήσωσι διὰ τῆς ἀπειρίας τοῦ χρόνου καὶ χώρου ταπεινὸν εἶδος δημιουργικοῦ συστήματος, ὅπερ ἀδυνατεῖ πλέον νὰ ἱκανοποιήσῃ καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ παιδὸς φαντασίαν ».

Εἶτα ὁ κ. Ρενὰν προβαίνει εἰς τὴν πρὸς τὸ δημόσιον ἀνάπτυξιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἰδέας περὶ τῶν θρησκευτικῶν πιθανοτήτων :

« Ἔστιν ἄρα ἀπλῆ ἀπάτη ἢ βασανίζουσα ἡμᾶς αὕτη ἐπιθυμία προσκλήσεως παγκόσμιου συνεδήσεως; Οὐχί, οὐχί· καὶ αὐταὶ αἱ παράλληλοι γραμμαὶ συναντῶνται ὅταν ἐπ' ἀπειρον προεκταθῶσιν καὶ ἡ θρησκεία προσέτι εἶναι ἀληθὴς ὅταν θεωρηθῇ ἐν τῷ ἀπειρῷ. Ὅταν ὁ Θεὸς ἀποβῇ πλήρης τότε ἔσται δίκαιος. Πέποιθα ὅτι ἡμέραν τινὰ ἢ ἀρετὴ θεωρηθήσεται ἐπὶ τέλους ὡς ἀποτελέσασα τὴν ἀρίστην πορείαν. Ἐὰν εἴχομεν σαφεῖς γνῶσιν ὅτι ἡ ἀρετὴ ἦν προσδοκώμενον κεφάλαιον, οἱ ἐπιχειρηματῆρες ἄνδρες, οἵτινες διακρίνονται ἐπὶ ἀγχινοῖα, ἀπὸ πολλοῦ θὰ παρετήρουν τὸ γεγονός τοῦτο καὶ θ' ἀπέβαινον ἐνάρετοι. Γινώσκουμεν ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι κακὸν κεφάλαιον ἐν τῇ παρουσίᾳ πεπερασμένη καταστάσει τῶν πραγμάτων· διὰ τοῦ ἀπειροῦ ὁμῶς αἱ ἀντιλογίαι περιπίπτουσιν εἰς λήθην καὶ αἱ ἀρνήσεις ἐξαφανίζονται ».

Καὶ ὁμῶς ὁ κ. Ρενὰν ὑποστηρίζει τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα :

« Ἡ ἀναπόφευκτος καταστροφή ἐπαγγελματικῶς ἀποκαλυφθείσης θρησκείας δὲν πρέπει νὰ συνεπαγάγῃ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος. Ὁ χριστιανισμὸς κατέστησέ πως ἡμᾶς λίαν δυσκόλους καὶ ἀπαιτητικούς. Ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ἐπιμόνος, οὕτως εἰπεῖν, ζητοῦμεν εἶναι ὁ οὐρανός, ἐπιθυμοῦμεν δὲ νὰ ἡμεθα βεβαίωτατοι ὅτι θ' ἀποκτήσωμεν αὐτόν. Ἄς ἀρκεσθῶμεν εἰς μικρότερα κέρδη. Ἐν τῷ ἰουδαϊκῷ συνεδρίῳ ὁ κ. Ρότσιλδ πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐνθέρμως ὑπεστήριξε τὸ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς δόγμα. Παιδευμένος Ἰσραηλίτης τῆς ἀρχαίας σχολῆς, ὅστις διηγήθη μοι τοῦτο, προσέθηκεν ἐν εἶδει σκέψεως : « Δύνασθε νὰ συλλάβητε ἐν τῷ νῷ τοιοῦτό τι ; ἀνὴρ ζῆπλουτος νὰ ζητῇ τὴν μερίδα αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν ! Βεβαίως ἡδύνατο νὰ παραχωρήσῃ ταύτην εἰς ἄθλια ὄντα, οἷα ὑμεῖς καὶ ἐγώ ». Ὁ μεσαιῶν ἦτο ὀριστικώτερος. Ἄνθρωποι, ἐλπίζοντες εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν, ὑπεβάλλοντο εἰς δοκιμασίας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· ἀλλὰ τὰ ἐν γένει πλάσματα, τὰ στερούμενα τοῦ προνοίου τούτου, ἐλάμβανον τὴν ἀμοιβὴν αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Λέγεται ὅτι καλογραφαὶ τινὲς ἐδίδαξαν δορκάδα νὰ προσεύχεται εἰς τὴν Παναγίαν, αὕτη δ' ἐγονοπέτει πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου μετ' ἀκροτάτης ἀφοσιώσεως. Ἐπειδὴ ὁμῶς αἱ δορκάδες δὲν εὐμοιροῦσιν ἀθανάτου ψυχῆς καὶ ἀδυνατοῦσι κατὰ συνέπειαν νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὸν Παράδεισον, αἱ καλογραφαὶ παρετήρησαν ὅτι ἡ μικρὰ προστατευομένη αὐτῶν ἔπρεπε ν' ἀμειψθῇ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἐφ' ᾧ καὶ ἔτρεφον αὐτὴν διὰ γλυκισμάτων. Πρὸς τοῦτους ἀναγινώσκουμεν ἐν τοῖς βίοις τῶν Πατέρων ὅτι ὁ λέων, οὗτινος τὰς ὑπηρεσίας ἐχρησιμοποίησεν ὁ ἄγ. Ἀντώνιος ἵνα θάψῃ τὸν Παῦλον, μετὰ μεγάλης δυνάμεως εἰργάζετο εἰς ἀνόρουξιν τοῦ τάφου. Εἰς ἀμοιβὴν ὁ ἄγ. Ἀντώνιος ἠυλόγησεν αὐτόν, συνεπεῖα δὲ τῆς εὐλογίας ταύτης ὁ λέων συνήντησε πρόβατον, ὅπερ καὶ ἐχρησιμοποίησε διὰ τὸ γεῦμα αὐτοῦ. Τοῦτο λαμπρὸν ἦτο διὰ τὸν λέοντα, ἀλλ' ἤρα γε ἦτο καὶ δίκαιον διὰ τὸ πρόβατον ; Οὕτως ἄς λάθωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ παρὰδειγμα τῆς δορκάδος τῶν προμνησθειῶν καλογραφῶν καὶ ἄς εὐγνωμώμεν ἐπὶ ταῖς μικραῖς ἡμῶν ἀμοιβαῖς ».

Ὁ κ. Ρενὰν προβαίνει εἶτα εἰς ὑπεράσπισιν ἑαυτοῦ κατὰ τῶν κατ' αὐτοῦ προσβολῶν ἐκ μέρους εὐλαδῶν λαῶν, τὰ αἰσθήματα, τὰς ἀρχὰς ἢ πρᾶξις τῶν ὁποίων ἔτις πιθανῶς. Φοβεῖται, ἀληθῶς, εἶναι δὲ μᾶλλον βέβαιος ὅτι ἐκκλησιαστικοὶ τινες συγγραφεῖς θὰ παραστήσωσιν αὐτὸν ὡς τυχόντα θανάτου, οἷος ὁ Ἰουδα τοῦ Ἰσκαριώτου. Ἐν μελλοντικῇ τινὶ ἐποχῇ οἱ Γάλλοι θ' ἀναγνώσωσιν ἐν τινὶ συγγράμματι ἐκδοκίμῳ τῇ ἀδείᾳ καὶ κυρώσει τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ὁ Ρενὰν ἔλαθεν ἐν ἑκατομ. φράγκων παρὰ τοῦ κ. Ρότσιλδ καὶ ἰσαριθμὸν ποσὸν παρὰ Ναπολέοντος τοῦ Γ' διὰ τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ : Ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ.

Ἄναφέρει δ' ὅτι εὐσεβὲς τι πρόσωπον, ζῶν ἐν Νάντη, ἀποστέλλει αὐτῷ κατὰ μῆνα ἐπιστολὴν μετὰ τῶν λέξεων : « Ἐπάρχει κόλασις » καὶ προστίθῃσιν :

« Θὰ ἔχαιρον βεβαιούμενος ὅτι ὑπάρχει κόλασις, διότι προτιμῶ τὴν ὑπόθεσιν τῆς κολάσεως τῆς τοῦ ἐκμηδενισμοῦ. Φαντάζομαι ὅτι ἐὰν ἐν τῇ αὐστηρότητι Αὐτοῦ ὁ Αἰώνιος ἀπέσταλλέ με εἰς τὸν δυσάρεστον ἐκεῖνον τόπον θὰ κατώρθουν νὰ ἐξέλθω αὐτοῦ. Ὁ Παράδεισος φαίνεται τόπος τις ἐν ᾧ οἱ ἐν τούτῳ εὐρισκόμενοι θὰ διατελῶσιν ἐν ἀφάτῳ ἀγαλλιάσει. Προτιμῶ τὸ καθαρτήριον, ὅπερ φαντάζομαι ὡς τόπον πλήρη μελαγχολικοῦ τινος θελήτρου — εὐρὺ ἄλσος, φωτιζόμενον ὑπὸ πολικοῦ φωτός καὶ ποικιλλόμενον ὑπὸ λοχμῶν, ἐν αἷς οἱ ἐπὶ γῆς ἀρξάμενοι ἔρωτες θὰ ἐξαγισθῶσι μέχρι τελείας ἐξατμίσεως. Ὅποια λαμπρὰ μυθιστορήματα θὰ συντελεσθῶσιν ἐκεῖ ! Οἱ ἄνθρωποι δὲν πρέπει νὰ σπεύδωσιν εἰς ἀποχώρησιν ἐκ τούτου, ἔχοντες μάλιστα ὑπ' ὄψιν τὸν ἥκιστα ἔλκυστικὸν χαρακτῆρα τοῦ Παραδείσου — κατοικίας εὐδαιμονίας, ἣν ἀδυνατῶ νὰ ἐπιθυμήσω ὡς ἐκ τῆς μονοτονίας αὐτῆς. Θὰ προὔτιμον μᾶλλον τὸ περιοδεῦν εἰς διαφόρους πλανήτας τοῦθ' ὅπερ δὲν θὰ ἤρεσκεν εἰς τὰς εὐσεβεῖς γραῖας, αἵτινες, καθὰ λέγεται, θ' ἀποτελῶσι τὴν πλειοψηφίαν τῶν ἐκλεκτῶν. Μὴ ἐγκαταλίπωμεν Θεὸν τὸν Πατέρα. Μὴ ἀρνηθῶμεν τὸ δυνατόν τελικῆς ἡμέρας δικαιοκρασίας. Καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀνεφελῷ ἡμῶν βίῳ, ἐν ᾧ σπάνια αἱ μεγάλαι δοκιμασίαι, πόσον συχνάκις δὲν καθορῶμεν τὴν ἀνάγκην ἐπικλήσεως τῆς αἰωνίου ἀληθείας τῶν πραγμάτων καὶ καθικετεύομεν αὐτὴν ν' ἀποφανθῇ· ἀλλ' οὐδεμιᾶς τυγχάνομεν ἀπαντήσεως ».

Ὁ Ρενὰν περατοῖ τὸν παράδοξον τοῦτον πρόλογον διὰ τῆς ἐξῆς ὁμολογίας.

« Οὐράνιε Πάτερ, εὐχαριστῶ Σοι διὰ τὸν βίον· οὗτος ὑπέβρεξέ ἡρεμὸς καὶ πολῦτιμος δι' ἐμέ. Δὲν ἐδίωσα ἀναμάρτητος· ὁ τιδῆποτε ὁμῶς κἂν λέγωσιν, οἱ καλοῦντες ἑαυτοὺς ἱερεῖς, οὐδέποτε διέπραξα πρᾶξιν, λίαν πονηράν. Ἠγάπησα τὴν Ἀλήθειαν καὶ προέβην εἰς θυσίαν πρὸς αὐτήν. Ἐπεθύμησα τὴν ἐπέλευσιν τῆς ἡμέρας Σου καὶ εἰσέτι πιστεύω εἰς αὐτήν. Ὅταν αἱ πρῶται πεποθήσεις μου ἐκλονίσθησαν ἀντὶ νὰ κλαύσω καὶ ἀγανακτήσω κατὰ Σοῦ, ἀπεφάσισα νὰ πράξω πᾶν ὅ,τι μοι ἦτο δυνατόν. Τὸ νὰ κλαύσω θὰ ἦτο δειλόν, τὸ ἀγανακτῆσαι δὲ κατὰ Σοῦ θὰ ἦτο τὸ τελειότερον ἄτοπον ».

ΟΙ ΑΔΑΜΑΝΤΕΣ.

Μέγα πάντοτε ἐπικρατεῖ ἐνδιαφέρον περὶ τῶν ἀδαμάντων· οἱ πολῦτιμοι οὗτοι λίθοι ἐξετιμήθησαν ὑπὸ πάντων καὶ ἐν πάσῃ ἐποχῇ· ὀλίγα ὁμῶς πρόσωπα, τὰ μὴ ἀμέσως μετὰ τῆς βιομηχανίας συνδεόμενα, γινώσκουσι τὰς λεπτομερείας, ὥσπερ ἐνταῦθα παρατίθεμεν ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν ἐμπερίων ἐν παντὶ ἀναγομένων εἰς τὸ τῶν ἀδαμάντων ἐμπόριον. Κατὰ τοὺς προσεχεῖς μῆνας ἐν Κιμβερλέη, ἐπισκέπται τῆς τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς καὶ διεθνούς Ἐκθέσεως θὰ τύχωσιν ἰδιαιτέρων εὐκολιῶν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ὠρυχείων. Ἄτινα προμνηθεύουσι κατ' ἔτος τὰ 4/5 τῶν νῦν εἰς σύμπαντα τὸν κόσμον παρεχομένων ἀδαμάντων. Οἱ διάφοροι τρόποι τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἀδαμάντων, ὧν μνεῖα κατωτέρω γίνεται, δύνανται νὰ παρατηρηθῶσιν αὐτόθι, ὁμοῦ μετὰ τοῦ τρόπου τῆς τομῆς καὶ διασκευῆς αὐτῶν ὑπὸ Εὐρωπαϊῶν τεχνητῶν.

Οἱ ἀδαμαντέμποροι τοῦ Χάτταν Γκάρδεν, εἶπα κύριός τις μεγάλην ἔχων πείραν καὶ ὡς αὐθεντία ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ θεωρούμενος, ἀγοράζουσι τοὺς ἀκατεργάστους ἀδαμάντας ἀπὸ τῆς Ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου, τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Βρασιλίας καὶ τῆς Νέας Νοτίου Οὐαλλίας. Οἱ πρῶτοι γνωστοὶ ἀδαμάντες προήλθον ἐξ Ἰνδικῆς, λέγεται δ' ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ ἀδαμάντος Κοχινούρ δύναται ν' ἀνεγνευθῇ εἰς ἐποχὴν προγενεστέρην κατὰ 5000 ἔτη, διότι ἀναφέρεται ἐν τοῖς ὕμνοις τῶν Βεδῶν, ὡς ἀποτελέσας μέρος τῶν θησαυρῶν ἀρχαίου Ἰνδοῦ ἀρχηγοῦ. Πάντες σχεδὸν οἱ διάσημοι πολῦτιμοι λίθοι στεμμάτων τῆς Εὐρώπης προήλθον ἐξ Ἰνδικῆς. Τὰ ὠρυχεῖα Δεκάν εἶχον κλεισθῆ ὑπὸ πρακτικὴν ἐποψιν, ὅτε ἦνοι-

χθησαν τὰ τῆς Βρασιλείας, ἀλλὰ βραδύτερον καὶ τὰς ἐκ Βρασιλείας προερχομένης λίθους ἀντικατέστησαν ἐν μεγάλῃ ποσότητι αἱ ἐκ τοῦ Κιμπερλέη τοιαῦται· περιέργον δὲ πῶς ἐπαναλαμβάνεται ἡ αὐτὴ ἱστορία, διότι πᾶν ὅτι εἶχε λεχθῆ πρὸς ἔξαρσιν τῶν βρασιλιανῶν ἀδαμάντων ἐπὶ ζήμια τῶν ἰνδικῶν ἐπανελήφθη καὶ δυσμενεῖς ἐγένοντο συγκρίσεις τῶν ἀφρικανικῶν πρὸς τοὺς βρασιλιανούς ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀδαμάντων τοῦ Ἀκρωτηρίου. Συνεχῶς μοι ἔλεγον πολλοί, εἶπεν ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς κύριος, τὰ ἐπόμενα: «Πάντοτε εἶχομεν τὴν ἰδέαν ὅτι οἱ ἀφρικανικοὶ ἀδάμαντες ἦσαν ἐρυθροί». Δύναμαι ὅμως νὰ εἶπω ὅτι, λαμβάνοντες ἴσον ἐξ ἐκάστου τῶν δύο τούτων εἰδῶν ἀριθμὸν, θὰ εὕρητε μεγαλειτέραν ἀναλογίαν λαμπρῶν λευκῶν λίθων ἐν τοῖς ἀφρικανικοῖς ἀδάμασιν ἢ ἐν τοῖς ἰνδικοῖς. Συχνάκις οἱ τελευταῖοι ἔχουσι παγετώδεις περικάλυμμα καὶ εἶναι νεφελώδεις, διότι πολλοὶ εὐρίσκονται ἐν τοῖς ἀποθέμασιν ἰλῶς μερῶν, ἀφ' ὧν εἶχον ἀποσυρθῆ τὰ ὕδατα. Αὐστραλιανοὶ ἀδάμαντες δὲν εἶναι πολυάριθμοι ἐν τῇ ἀγορᾷ· διακρίνονται δ' οὗτοι ἐπὶ ὑπερβολικῇ σκληρότητι, καθιστώσῃ δυσχερεστάτην τὴν στίλβωσιν· θαυμασίως ὅμως ἀρμόζουσι διὰ τρύπανα βράχων, ἐργαλεῖα διασκευῆς λίθων καὶ διὰ πολλοὺς μηχανικοὺς σκοπούς.

Ὁ ἐν λόγῳ κύριος ἐρωτηθεὶς τί γίνονται πάντες οἱ ἀδάμαντες, οἵτινες ἐν τῷ κόσμῳ ἐξάγονται, ἀπεκρίθη:

«Οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι οἱ πρώτιστοι ἐν τῷ κόσμῳ κριταὶ τῶν ἀδαμάντων καὶ προσπαθοῦσι νὰ ἐπιτυγχάνωσι τῶν καλλιτέρων λίθων καὶ τῆς τελειοτάτης αὐτῶν τιμῆς. Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ ἔτος τοῦτο θὰ λάβωσι τοιοῦτους ἀξίας 3,000,000 λίρ. στερλινῶν. Ἡ Ἰνδικὴ παρέχει ἀγορὰν διὰ μεγάλον ἀριθμὸν λευκῶν λίθων, ὡς καὶ κιτρίνων ἢ κεχρωματισμένων ἀδαμάντων ἢ καὶ λίθων μετὰ ἰνῶν ἢ σημείων ἐν αὐταῖς. Οἱ ἰθαγενεῖς μετατρέπουσιν εἰς ταύτας καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους πᾶν ἢ τι κατορθόουσι νὰ διασώζωσιν ἐκ τῆς προσόδου αὐτῶν, ὃν τρόπον ἡμεῖς μετατρέπομεν τὰ ἡμέτερα διαθέσιμα χρήματα εἰς χρεώγραφα καὶ τὰ τοιαῦτα. Τοῖς ἐν Ρωσίᾳ ἀρέσκουσιν οἱ μεγάλοι κιτρινόχροες ἀδάμαντες. Ἡ Σινικὴ ἤρξατο ἐπίσης νὰ καθίσταται ἀγοραστὴς, διότι ἐσχάτως ἔτι ἡ αὐτοκράτειρα διέσπασε τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, τὴν ἀπαγορεύουσαν ταῖς γυναῖξί τοῦ φέρειν ἀδάμαντας ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν· δὲν ἰδυνήθη αὕτη ν' ἀντιστῆ εἰς τὸ κάλλος λαμπροῦ ἀδαμαντίνου περιλαιμίου, προσνευχθέντος αὐτῇ. Ἀπαξ λοιπὸν ἐν τῇ αὐτῇ παρετηρήθη φέρουσα τοῦτο καὶ τοιοτοτρόπως εἰσήχθη ὁ νεωτερισμὸς οὗτος εἰς Σινικὴν. Ἄλλὰ καὶ ἡ Ἰαπωνία γοργῶν τῷ βήματι ἄρχεται καθισταμένη πελάτις».

Ἐκ τούτου λοιπὸν προκύπτει, ἀπήνησεν ὁ ἐρωτῶν, ὅτι ἡ ζήτησις τῶν ἀδαμάντων δὲν θὰ ἐλαττωθῆ.

«Οὐχί», ἐπέλελεν ὁ ρηθεὶς ἔμπειρος κύριος, «ἐκτὸς ἐὰν πολιτικαὶ ταραχαὶ καὶ καταστρεπτικοὶ πόλεμοι ἐπέλθωσι. Ταῦτα, ἐπιηρεάζοντα ἐνίοτε τὸ ἐμπόριον, ὑποβιβάζουσι τὰς τιμὰς, ἐν τοιαύτῃ δὲ τῇ ἐποχῇ τῆς ὑποτιμήσεως δύναται νὰ διαθέσῃ τις συνετῶς χρηματικὸν τι ποσὸν μετὰ τῆς βεβαιότητος κέρδους ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν. Κατὰ κανόνα ὅμως οἱ ἀδάμαντες ὀλιγώτερον ὑπὸ τῶν πολέμων ἐπιηρεάζονται ἢ πλεῖστα ἄλλα ἐμπορεύματα, διότι ὁ ἀδάμας εἶναι ἄγαν εὐμετακίνητος καὶ οὔτε καταστρέφεται οὔτε συνεπάγεται ἀπώλιν ἀποθηκεύσεως».

Τί δὲ λέγετε περὶ τῶν νέων πηγῶν ἀδαμάντων, αἵτινες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνευρέθησαν;

«Ἐγὼ αὐτὸς ἐπεσκεψάμην ὀκτὼ νέα ὄρυχεῖα ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνευρισκομένων ἀδαμάντων εἶναι τόσον περιορισμένος, ὥστε ματαίᾳ εἶναι ἡ ἐκμεταλλεὺσις αὐτῶν. Δύο ὄρυχεῖα ἐν τῷ Ἐλευθέρῳ Κράτει τῆς Ὁράνζης, τὸ Γεγκερσποντάιν καὶ τὸ Κορφυφοντάιν παράγουσι τοὺς λαμπροτέρους ἀδάμαντας, ἀλλ' ἡ φύσις, παρεμβάσα, μεγάλως τὴν παραγωγὴν περιορίσεν. Ἐκ πάντων τῶν ἐν τῷ Ἀκρωτηρίῳ ὄρυχειν τὸ ἐν Κιμπερλέῃ εἶναι τὸ πλουσιώτατον, τὸ δὲ Δε-Βέερς ἄρχεται ἀμέσως μετ' αὐτό· τὰ δύο ταῦτα ὄρυχεῖα εἶναι τὰ μόνον, ἅτινα τανῶν ἐκμεταλλεύεται ἡ Ἡαγία Ἐταιρεία Δε-Βέερς. Ἐμπειρὸς τις δύναται νὰ εἶπῃ ὅμιν πόθεν προέρχεται ὠρισμένος τις ἀδάμας. Οἱ ἀδάμαντες τοῦ ὄρυχειοῦ Δε-Βέερς εἶναι μᾶλλον μεγάλοι καὶ μικρὸν κιτρινόχροοι, ἐνῶ αἱ λίθοι τῆς Κιμπερλέης εἶναι λευκώτεροι, ἢ αἱ τοῦ Μπουλφροντάιν εἶναι λευκώτεροι ἅμα καὶ σμικρότεροι καὶ αἱ τοῦ Toit's Pan εἶναι συχνάκις λαμπρόταται καὶ κιτρινόχροοι. Ἡ ἀξία τῆς ἐξαγωγῆς ἐκ

πάντων τῶν ὄρυχειῶν τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς ἀνέρχεται εἰς 4,000,000 λίρ. στερλ. κατ' ἔτος περίπου, ἐξ ὧν κατὰ τὸ ἔτος τὸ λῆξαν τῇ 31 μαρτίου 1891 ἡ ἔταιρεία Δε-Βέερς ἐξήγαγε τοιαύτας ἀξίας 3,300,000 λίρ. στερλινῶν».

Εὐρίσκονται δὲ οἱ ἀδάμαντες μετὰ μικρᾶς δυσχερείας ἐν τοῖς οὕτω καλουμένοις «ξηροῖς στρώμασι» πρὸς διάκρισιν τῶν ὑγρῶν μερῶν;

«Οὐχί. Ἡ ἐξαγωγή ἐν Κιμπερλέῃ ὑπέστη πολλὰς μεταβολὰς, ὧν αἱ τελευταῖαι εἰσὶ νέωταται. Τὰ ὄρυχεῖα πιστεύεται ὅτι εἶναι προϊόν τῆς πληρώσεως ἀπεσβεσμένων κρατῆρων διὰ τιτανώδους πηλοῦ ἐκ τῶν κάτω. Τὸ λεπτόν τοῦτο ἀκριβῶς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς καὶ ὑπεράνω αὐτῆς ἔδαφος ἦν κιτρινόχρονον, ἐν αὐτῷ δὲ πρῶτον ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τῶν σκαπανέων, τῶν ἐρευνησάντων ἀλληλοδιαδόχως τὰ ὄρυχεῖα Toit's Pan, Μπουλφροντάιν, Δε-Βέερς καὶ Κιμπερλέης, διεξαγόντων τὰς ἐργασίας αὐτῶν χωρὶς ποσῶς νὰ ἐλπίζωσι διάρκειαν τῆς ἐξαγωγῆς καὶ μηδέποτε ὑποπευόντων ὅτι ἀντὶ νὰ ἐργάζωνται ἐντὸς ἀβαθοῦς συγκριτικῶς στρώματος ὑγροῦ ἔδαφους, ὡς ὑπετίθον τὸ κιτρινόχρονον ἔδαφος, ἐν ᾧ ἐνίργουν τὴν τῶν ἀδαμάντων ἐξαγωγὴν, εἰσήρχοντο εἰς τὸ στόμιον κρατῆρος, περιλαμβάνοντος εὐρὺ καὶ ἀνυπολόγιστον βάθος «ἀδαμαντοφόρου βράχου» ἢ «κυανοῦ ἔδαφους» ὡς συνήθως ἀποκαλεῖται. Πράγματι ὅτε ἐφθασαν εἰς τὸ κυανοῦ ἔδαφος, οἱ σκαπανεῖς παρητήθησαν πρὸς στιγμὴν τὴν ἐξαγωγὴν, καθόσον ἐπίστευον ὅτι εἶχον φθάσει εἰς τὸ τέρμα τοῦ ὄρυχειοῦ, ἐνῶ τούναντι ὁ κυανῶς βράχος ἦν ἀπείρως πλουσιώτερος τοῦ ἀνωτέρου κιτρίνου στρώματος. Πάντες οὗτοι οἱ κρατῆρες ἀνακαλυφθέντες πρὸ εἰκοσαετίας περίπου, ἐν διαστήματι ἔξ μηνῶν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἀπέχουσι ἀλλήλων κατὰ μικρὰ διαστήματα καὶ ὑπάρχουσι πολυάριθμοι ἄλλοι «σωλήνες», ὡς οἱ κρατῆρες καλοῦνται, ἔχοντες κυανοῦ ἔδαφος, ὧν ὅμως οὐδεὶς μέχρι τοῦ δε ἀπεδείχθη ἰκανῶς πλούσιος καὶ κατὰ συνέπειαν ἐκμεταλλεύσιμος».

Κατόπιν ὁ ἐν λόγῳ εἰδήμων ποιούμενος λόγον περὶ τῆς ἐξαγωγῆς αὐτῆς τῶν ἀδαμάντων ἐκ τῶν διαφόρων στρωμάτων προσέθηκεν ἐν ἄλλοις καὶ τὰ ἐπόμενα:

«Τὸ κυανοῦ ἔδαφος καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἰδίῳ ὄρυχειῳ ποικίλλει σπουδαίως ὡς πρὸς τὸν πλοῦτον, τῶν ἀδαμάντων ἀνίσως διαχυθέντων κατὰ τὴν ἔκρηξιν· μέρος μάλιστα τοῦ ἔδαφους τούτου περιλαμβάνει ὀλιγίστους ἀδάμαντας, οἵτινες πάλιν εἶναι ἀνόμοιοι πρὸς τοὺς ἐν ἐτέρῳ τμήματι τοῦ ὄρυχειοῦ εὐρισκομένους. Ὁ διδάκτωρ Στέλτζερ κατόπιν προσεκτικῶν μικροσκοπικῶν ἐρευνῶν κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ ἀδάμαντες δὲν ἐσχηματίσθησαν ἐπὶ τόπου· ἀλλὰ προήλθον κάτωθεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ κυανοῦ ἔδαφους. Ἡ συχνὴ ἐμφάνισις τεθραυσμένων κρυσταλλῶν ἐντὸς τοῦ κυανοῦ στρώματος ἀποτελεῖ ἐπαρκῆς τεκμήριον ὅτι οἱ ἀδάμαντες δὲν εὐρίσκονται ἐν τῷ ἀρχικῷ αὐτῶν τόπῳ κρυσταλλώσεως, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ παραγάγῃ ἡ φύσις τεθραυσμένον ἀδάμαντα. Ἐνίοτε εὐρίσκονται ἐνίοτε τεθραυσμένοι ὑπὸ τῆς δυναμίτιδος».

Διαφέρουσι πολὺ οἱ ἀδάμαντες;

«Μάλιστα· ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, τὸ χρῶμα καὶ τὸ σχῆμα· ποικίλλουσι δὲ ἀπὸ μεγέθους κεφαλῆς καρφίδος μέχρι βάρους 428 1/2 καράτιων ὑπὸ τὴν ἀκατέργαστον μορφήν· τοιοῦτο βᾶρος εἶχεν ὁ μέγιστος τῶν εὐρεθέντων ἐν τοῖς τέσσαρσιν ὄρυχειοῖς. Κατὰ τὴν κατεργασίαν αὐτοῦ ἀπώλεσε 200 καράτια καὶ ἐξετέθη κατὰ τὴν παρισιανὴν ἔκθεσιν τοῦ 1889. Ὁ ἀδάμας ἐμφανίζεται ἐν πάσαις ταῖς ἀποχρώσεσιν ἀπὸ τοῦ βαθέος κιτρίνου, ὅτε καὶ μεγάλην ἔχει ἀξίαν, μέχρι τοῦ ἐν εἶδει ἀχύρου κιτρίνου, ὅτε καὶ μικρὰν ἔχει ἀξίαν· ὑπάρχουσι δὲ καὶ λίθοι βαθέος καὶ ἀνοικτοῦ φαιοῦ, πρασίνου, κυανοῦ, ροδόχρου, πορτοκαλόχρου, κυανώδους λευκοῦ, καθαρῶ λευκοῦ καὶ σκοτεινοῦ. Ἡ κατωτέρα ποιότης καλεῖται Boati, οἱ δὲ εἰς ταύτην ἀναγόμενοι ἀδάμαντες μετατρέπονται εἰς κόβιν, ἥτις χρησιμοποιεῖται πρὸς στίλβωσιν ἄλλων. Ἡ φυσικὴ μορφή τοῦ ἀδαμαντος εἶναι τὸ ὀκτάεδρον σχῆμα, ἥτοι τὸ σχῆμα δύο κῶνων συνηνωμένων διὰ τῶν βάσεων αὐτῶνα».

Τί δὲ γίνονται οἱ ἀδάμαντες, ἀφ' ἑξαχθῶσιν;

«Πρῶτον δέον νὰ σημειώσωμεν τὸ ἐξῆς. Τὸ κυανοῦ ἔδαφος ἐνῶ, ὡς εἶρηται, εὐρηνται εἶναι σκληρόν· παρετηρήθη ὅμως, ὅτι ἐκτιθέμενον ἐπὶ μικρὸν εἰς τὸν ἀέρα καθίσταται ἀπαλὸν καὶ εὐθριπτον, ὡς τὸ κιτρίνον χῶμα, ὅπερ τὸ πρῶτον ἐξήγητο ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρυχειοῦ. Κατὰ

συνέπειαν τὸ εξαγόμενον ἀδαμαντοφόρον γῶμα εξαπλοῦται ἐπὶ σκληρῶν καὶ ἐπιπέδων μερῶν, ἕτινα παρὰ τῆ ἑταιρίᾳ Δὲ Βέερς π. γ. ἔχουσιν ὀρθογώνια σχήματα, 600 ὑαδῶν μήκους καὶ 200 πλάτους, ἐκάστου δυναμένου νὰ περιλάβῃ περὶ τὰς 50.000 φορτίων ἐκ 16 κυβικῶν ποδῶν ἐκάστου, ἐναποτιθεμένου ἐκεῖ δι' ἀμαζῶν κινουμένων ἐπὶ σιδηρῶν γραμμῶν καὶ καταλαμβάνοντος γῶρον περὶ τοὺς 21 τετραγωνικούς πόδας. Εἶτα τὸ θάλλος τοῦ ἴλιου καὶ ἡ ὑγρασία ἀρχονται θρίπτοντα τὸ ἐκτεθειμένον βραχὺδες γῶμα, τοῦ ἐδάφους διαρκῶς βρεχομένου δι' ἀτροῦ πρὸς ὑποδοχῆσιν τῆς κονιοποίησης. Οὕτω πρὶν ἢ ἀρξῆται ἡ ἐργασία τῆς πλύσεως κλπ. ἀπαιτεῖται ἡ ἐκθεσις τοῦ ἀδαμαντοφόρου γῶματος ἀπὸ τριῶν μῆχρις ἕξ μηνῶν. Κατόπιν διὰ τῆς πλύσεως κλπ. ὁ τῶος ἐκτε εὐμένος ὄγκος τοῦ γῶματος τοσούτον ἐλαττοῦται ὥστε ἐκ 240 φορτίων κυανοῦ γῶματος πλύθέντος, μόνον ἓν φορτίον ἢ 16 κυβικοί πόδες περιέρχονται εἰς χεῖρας τῶν ἀνιγενυτῶν. Καὶ ἄλλα δὲ τινα ὀρυκτὰ ἐξέρχονται κατὰ τὸ τελευταῖον στάδιον οὗ μετὰ τῶν ἀδαμάντων. Οἱ εξαγόμενοι ἀδάμαντες ἀποστέλλονται καθ' ἡμέραν εἰς τὸ γενικὸν γραφεῖον ὑπὸ ἔνοπλον συνοδῆσαν, μεθ' ἧ παραδίδονται εἰς τοὺς ἐκτιμητὰς. Ἀφοῦ δὲ τεθῶσιν ἐντὸς ζέοντος νιτρικοῦ καὶ θεικοῦ ὀξέος πρὸς καθαρισμόν αὐτῶν, χωρίζονται κατὰ μεγέθη, γῶματα καὶ βαθμοὶν στιλπνότητος. Εἶτα καταρτίζονται εἰς π α κ ε τ α καὶ ἐκτιμῶμενοι πωλοῦνται εἰς τοὺς προέχοντας ἀδαμαντευπόρους τῆς Εὐρώπης. Τὰ π α κ ε τ α παίζει τὸ μέγεθος ἀπὸ χιλιάδων τινῶν μέχρι δεκάδων χιλιάδων καρατίων. Πρὸ τινῶν ἐπὶ 1/4 ἐκατομμυρίου καρατίων περίπου ἐπωλήθη διὰ μιᾶς εἰς ἓνα καὶ μόνον ἀγοραστήν. Οἱ ἀδάμαντες ἀποστέλλονται εἰς Ἀγγλίαν ταχυδρομικῶς καὶ ἠσφαλισμένοι κατὰ 50.000 καρατίων καθ' ἑβδομάδα.

Ἀφοῦ οἱ ἀδάμαντες ἀγορασθῶσιν ἐν ἀκατεργάστῳ μορφῇ κόπτονται καὶ στιλβούσιν κυρίως ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἢ δὲ βιομηχανία διεξάγεται κυρίως ἐν Ἀμβέρσῃ ἐπεκτεινομένη καὶ εἰς Παρισίους, Ἐλβετίαν καὶ Ἀμερικὴν. Ἀλλὰ καὶ ἐν Λονδίῳ ἐξασκεῖται. Ὁ Κοκινούρ π. γ. ἐκόπη ἐν Χαϊουμάρκετ, τοῦ δουκὸς τοῦ Οὐγγελλίχτωνος θέντος πρώτου τὴν χεῖρα ἐν τῇ τιμῇ αὐτοῦ ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς ἀνάσσης καὶ συμπάσης σχεδὸν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ὁ στιλπνὸς ἀδάμας (brillant) δέον νὰ ἔχῃ 64 παρεῖας. Ἡ ἀνωτάτη ἐνθεῖα παρεῖα καλεῖται «τράπεζα» καὶ δέχεται τὸ φῶς ὅπερ εἰσδύον εἰς τὰ βῆθη τῆς λίθου προσβάλλει μίαν τῶν παρεῖων κάτω τῆς «ζώνης» ἢ συνενώσεως τῶν δύο πυραμίδων ἐκείθεν ἀναπηδῶν εἰς τὴν σφαῖρα σφαιριστήριου ἐκ τῆς παρεῖας ἐκείνης πρὸς τὴν παράλληλον αὐτῇ ἀνω τῆς ζώνης παρεῖαν καὶ τοιούτοτρόπως αὐξάνει ἢ τοῦ φωτὸς ἀπὸ παρεῖας εἰς παρεῖαν ἀντανάκλασις ἀναλόγως τῆς πλήθους τῶν τομῶν ὑπάρχουσι δὲ διαφόρων εἰδῶν τομῶν καὶ ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν ὁ στιλπνὸς ἀδάμας (brillant) περιγράφεται ὡς ἀπλῆς ἢ διπλῆς τομῆς. Ροδόεις ἀδάμας εἶναι ὁ οὗτος πῶς τετιμημένος ὥστε νὰ δμοιαζῇ πρὸς κάλυκα ῥόδου ἀνοιγόμενον. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτο τέμνονται ἀπὸ τοῦ 1820 οἱ ἀδάμαντες, οἵτινες εἶναι τόσον ἀθαβεῖς, οὕτως εἰς πέν, ὥστε δὲν δύνανται νὰ μετατραπῶσιν εἰς στιλπνοὺς (brillant), ἄτε ἔχοντες ἐπιπέδους βάσεις, τὸ δὲν τῇ κορυφῇ αὐτῶν ἡμισφαίριον καλύπτεται ὑπὸ μικρῶν παρεῖων.

Ἐτερός τις εἰδήμων τῆς τῶν ἀδαμάντων ἀξίας καὶ τέχνης ἐξέφρασε περὶ τῆς τιμῆς τῶν ἀδαμάντων τὰ ἐπόμενα.

«Ἡ μεγαλειότητα εὐκολία τῆς προμηθείας ἀδαμάντων κατέστησεν αὐτοὺς εὐθηνότερους. Ἀλλ' ἡ ἀνάπτυξις τῆς σιδηροδρομικῆς καὶ αἰτιοπλοικῆς συγκοινωνίας, θαυμασίως ἠξίωσε καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἀδαμάντων. Ἦδη ἀγοράζονται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ κατ' ἔτος ἀδάμαντες ἀξίας 5 ἑκατομμ. λιρῶν στερλινῶν. Πρὸ εἰκοσαετίας τὰ ἀγοραζόμενα ποσὸν ἀνῆρχετο εἰς ἡμισυ περίπου ἑκατομμ. λιρῶν στερλινῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν οὕτως ἐκείνην δὲν ὑπῆρχον τὰ νῦν μέσα τῆς συγκοινωνίας καὶ αἱ μηχαναί, αἱ δὲ λίθοι ἐξήχοντο διὰ τῆς σκαπάνης, τοῦθ' ὅπερ καθίστα τὴν παραγωγὴν δαπανηρὰν καὶ ἀθεδαίαν. Πρὸς τοῦτοις ἐν Βρασιλῆϊ ὁ κίτρινος πυρετὸς συχνάκις ἀνέκοπτε τὸ ἔργον».

Ἐν τέλει ἐδήλωσεν ὅτι ἕνεκα τῆς διακανόνισσεως τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἀδαμάντων ὑπὸ τῶν σχετικῶν ἑταιριῶν ἡ ἀξία αὐτῶν χωρεῖ, προϊούσα καὶ ἂν ὑπὸ τὴν παρούσαν ἕξηται ἐπιπλοῦν ἡ περιουσία τῆς. Ἐν τῇ ἐξαγωγῇ ἢ ἡ ὑπερτιμῆσις αὐτῶν ὅσα ἀναπόφευκτος.

Ἡ ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΗΤΗΡ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια ἴδὲ προηγούμενον ἀριθμὸν).

Ὁ Ἐδμόνδος εἰσῆλθε εἰς τὸ Λυκειον ὡς ἐσωτερικός, ἄνευ πολλῶν διαπληκτισμῶν. Ἡ κυρία Βρίς, ἐπανελευθέρουσα τῆς γαλήνης, ἐνόησεν ὅτι ἡ τυφλὴ ἀγάπη πρὸς τὸν ἐγγονόν της παρεσυρεν αὐτὴν λίαν μακρὰν καὶ ἐπομένως δὲν προσέβαλεν ἀντιλογίας, ὡς πρὸς τὸ παρόν. Ὁ Ριχάρδος διὰ τοῦ Ζαφφέ ἔφερε τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸ μέγαρόν του καὶ ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐκράτησεν αὐτὸν πλησίον του. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ἐποχὴν ἡ Ὀδὶλη ἀπῆν, ἐπομένως ὁ Ἐδμόνδος δὲν συνήντησεν αὐτήν. Ὅταν ὅμως συνηντήθησαν, ἡ Ὀδὶλη ἐχαιρέτησε μόνον αὐτὸν, ἀπαντήσαντα ὁμοίως. Προσεφέρετο πρὸς αὐτὸν κατὰ τρόπον ὑποδεικνύοντα ὅτι οὐδέποτε θὰ συνεχώρει, ἐν τῷ ὅποιῳ ὅμως ὁ αὐστηρότερος παρατηρητὴς δὲν θὰ εὕρισκεν ἔχνος μνησικακίας ἢ κακῆς προδιαθέσεως.

Ἡ γραῖα κυρία Βρίς κατώκησεν ἐν ὠραίῳ διαμερίσματι πλησιέστερον τῷ Λυκείῳ Ἐρρίκου τοῦ Δ' ἢ τῷ μεγάρῳ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς κειμένῳ, ὅταν δὲ ὁ Ἐδμόνδος ἐξήρχετο τοῦ Λυκείου, ἡ ἡμέρα διενέμετο ὡς ἐξῆς. Τὴν πρωΐαν ὁ Ἐδμόνδος, ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Ζαφφέ, ἦγετο εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἕνα ἐγευματιζε, μετὰ μεσημβρίαν δὲ μετέβαινε παρὰ τῇ προμήτορι αὐτοῦ, ἥτις ἀνελάμβανε τὴν φροντίδα νὰ σταίλῃ αὐτὸν τὴν ἑσπέραν εἰς τὸ Λυκειον.

Τοιοῦτον ἦτο τὸ κυριακὸν πρόγραμμα, σπανίως ὅμως ἐκτελούμενον, διότι ὁ Ἐδμόνδος τοῦλάχιστον κατὰ τὰς δύο κυριακάς τοῦ μηνὸς ἐστερεῖτο τῆς ἐξόδου ἕνεκα ἀνυποταξίας. Ὁ Ριχάρδος ὅμως δὲν ἀνησύχει πολὺ, πεποιθὸς ὅτι ὅταν ὁ υἱὸς του θὰ ἐφθάνει εἰς ἡλικίαν νὰ παραλάβῃ αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ θὰ κατώρθου νὰ καταστήσῃ λεία τὰ ἀξέστα μέρη τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Ἐπίσης μεγάλῃ ἐσθῆριζεν ἐλπίδα ἐπὶ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ υἱὸς του θὰ ἐκoinῶνε τὸ πρῶτον τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἐλπίζων ὅτι τὸ ἐπιβάλλον τοῦ γεγονότος θὰ ἐπῆνεγκε βελτίωσιν τοῦ χαρακτῆρος. Ἡπατήθη ὅμως, διότι ὁ Ἐδμόνδος ἤρξατο διδασκόμενος τὰ ἱερά μαθήματα ἐν ἡσυχίᾳ μὲν, ἀλλὰ χωρὶς οὐδαμῶς νὰ ἐπηρεασθῇ ὑπ' αὐτῶν. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἐν τῶν μηχανημάτων τῆς ὅλης σωματικῆς καὶ διανοητικῆς αὐτοῦ μηχανῆς, ἔπαθεν ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας καὶ παρημποδίζεν οὕτως αὐτὸν νὰ βελτίωσῃ ὁρθῶς.

Ἡ ἐπίσημος ἡμέρα ἐφθασεν. Ὁ Ἐδμόνδος ἐγονυπέτησε πρὸ τοῦ πατρὸς καὶ ἐξήτησε συγγνώμην διὰ τὰ σφάλματα αὐτοῦ. Ἐπραξέ δὲ τοῦτο μεθ' ὅλου τοῦ ἀπαιτουμένου σεβασμοῦ καὶ ἀπέδωκε μετὰ ζέσεως τὸν ἀσπασμὸν τοῦ πατρὸς, εἰς οὐδεμίαν ὅμως ἐξεχύθη λεπτομέρειαν καὶ ἐπομένως δὲν ἠδυνήθη ὁ Ριχάρδος νὰ ἐνοήσῃ ἐὰν ἡ καρδία τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ συνεκινήθη. Ἡ Ὀδὶλη ἀπῆν πάλιν. Ὅσάκις οἰκογενειακὴ προπαροσκευάζετο σκηνή, ἢ ἐπικίνδυνος ὡς ἐκ τῶν ἀναμνήσεων, ὡς προεκάλει, ἐφθάνεν ἐποχῇ, ἀπῆρχετο εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ πατρὸς αὐτῆς. Ἡ κυρία Βρίς, ὠδήγησε μόνη τὸν ἐγγονὸν εἰς τὸν ναόν, εὐτυχῆς καὶ γαυριῶσα, μᾶλλον ὑπερηφανημένη ἐνδομύχως ἢ ὅσον πράγματι ἐφαίνετο, διότι ἐβλεπεν οὕτως ἐξαφανιζόμενα πρὸ αὐτῆς τὰ ἐμπόδια, ἐνδομύχως δὲ δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἐπαινέσῃ τὴν πλήρη λεπτότητος εὐγενῆ συμπεριφορὰν τῆς νύμφης αὐτῆς.

Ἡ ὑπερήφανος προμήτωρ, ὡμολόγησεν ἐν τέλει ὅτι ἐὰν ὑπῆρχε κακὴ πρὸς τὴν νύμφην της, αὐτὴ ὅμως οὐδέποτε δυσηρέστησεν ἐκείνην, ἐπίσης ἀνωμολόγει ὅτι ἐὰν αὐτὴ ἦν ἡ Ὀδὶλη θὰ συμπεριεφέρετο ὅλως διαφόρως.

Μὴ θέλουσα ὅμως πάλιν νὰ ὁμολογήσῃ ἑαυτὴν ἡττημένην

καὶ ταπεινωμένην, ἔλεγεν ὅτι ἡ κυρία Ριχάρδου ἦτο πλασμένη ἐκ ξύλου ἢ ἐξ ἄμμοκονίας ἢ ἐκ τινος οὐδετέρας ἄλλης ὕλης, ὡς μὴ αἰσθανομένη τὰς συγκινήσεις ἐκείνας αἱ ὁποῖαι συνήθως ταράττουσι τὰς γυναῖκας. Διότι ἄλλως, πῶς θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστῇ μετὰ τοσαύτης γαλήνης καὶ μακροθυμίας πάντα τὰ ἐν Πινὸν συμβάντα, τὰ ὁποῖα ἕκαστον ἔτι τὰ ὄψα τῆς κυρίας Βοῖς, μόνον ἐὰν τὰ ἀνεπύλει;

Ἡ ἀδρανὴς ὕλη, ἐξ ἧς ἦτο πλασμένη ἡ Ὀδύλη, δὲν ἐμπόδιζεν ὅμως αὐτὴν ποσῶς νὰ συμπεριφέρηται πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς μετὰ πολλῆς φρονήσεως καὶ λεπτότητος· οὐδέποτε οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον ἐποικήσατο ὑπαινιγμὸν πρὸς τὴν δυσάρεστον ἐκείνην ἡμέραν, πάντοτε ἐδείκνυε τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην ἐκείνην, ἣν καὶ ἡ μάλλον ἀπαιτητικὴ τῶν πενθερῶν θὰ εὕρισκεν ἱκανοποιητικὴν. Ὅταν ὠμίλει περὶ τοῦ Ἐδμόνδου ἐδείκνυεν ἐνδιαφέρον, ψυχρὸν ὅμως μέχρι βαθμοῦ ὥστε νὰ ἦναι φανερὸν ὅτι δὲν θὰ ἀναμιχθῇ ποτέ εἰς τὰ ἀφορῶντα αὐτόν. Ἐκ τούτων ἐνοεῖται ὅτι οὐδεὶς πράγματι, ἐν τῷ κόσμῳ, θὰ συμπεριεφερέτο κάλλιον εὕρισκόμενος ἐν θέσει πράγματι δυσχερεστάτῃ.

Ἡ κυρία Ρουβεραὶ ἐκ τῶν πρώτων ἐπῆνει τὴν κυρίαν Ριχάρδου. Ὅσκις αὕτη ἐπισκέπτετο ἐκείνην σὺν τῷ συζύγῳ ὅπως ἴδῃ τὴν Ὑβελίνην, οὐδέποτε κατ' οὐδεμίαν τῶν ἐπισκέψεων τούτων τὴν παραμικρὰν παρετήρησε τάσιν πρὸς σφετερισμὸν τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς, ἢ ὅπως ἰδιαζόντως προσελκύσῃ τὴν καρδίαν τῆς κορασίδος μάλλον πρὸς ἑαυτήν. Ἡ κορασίς ἀνεπτύσσετο ὡς ἄνθος τῆς ἀνοιξέως, ἐν τῷ μέσῳ τῶν χαρίτων, τῶν μετὰ τὴν ζῆν χαρᾶς, ἀλλὰ χαρᾶς ἐγωιστικῆς. Ἀπέβαιναν ὠραία ὡς πάντες θὰ πύχοντο καὶ ὄξυνουστάτη, ἐμάνθανε πᾶν ὅ,τι ἤθελον οἱ περὶ αὐτὴν καὶ ἐφαίνετο ὡς γυνὴ μικρὰ τὴν ἡλικίαν, ἀρεσκομένη εἰς τὸ κομψεύεσθαι. Ἐμπροσθήγορος κατ' ἐπιφάνειαν, πείσμων ὅμως κατὰ βάθος ἀπεκάλει πάντοτε τὴν Ὀδύλην, «Κυρία» καὶ ἐπαρουσίαζεν αὐτῇ τὴν παρεῖαν μετὰ μειδιήματος ἀνεπιλήπτου γυναικὸς τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τινος μάλιστα καιροῦ ἐκάλει αὐτὴν «Ἀγαπητὴ κυρία». Ἐν τῷ ροδοχρῶ ὅμως ἐκείνῳ στόματι τὸ ἐπιθετικὸν τοῦτο εἶχε τὴν σημασίαν τετριμμένης εὐμενείας, τὸ ὁποῖον ἡ κορασίς ἤκουεν ἀνταλλάσσόμενον μετὰ τῶν φίλων τῆς προμήτορος αὐτῆς καὶ οὐδὲν πλέον. Ἡ κυρία Ρουβεραὶ, μεθ' ὅλην τὴν ὑποτύφουσαν αὐτῆς ζηλίαν, δὲν ἠπατήθη ἐν τούτῳ καὶ ἡ Ὀδύλη, ἥτις ἐβλεπεν αὐτὴν μειδιῶσαν ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς μικρᾶς, ἐγίνωσκε καλῶς ὅτι τὸ λεπτὸν μειδίημα τῆς μάμμης ὑπέκρυπτεν εἰρωνίαν.

Ὁ Ριχάρδος ἀπομικρυνόμενος τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἀνεστῆναζεν, ὡς ἀνεστῆναζεν ἐπίσης ἐπαναβλέπων αὐτὴν, θελκτικωτάτην οὖσαν. Δὲν ἐθλίβεν αὐτόν ἡ στέρησις τῶν χαρίτων τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ σκέψις ὅτι ἡ ἐπιπόλαιος ἐκείνη ἀνατροφή δὲν θὰ παρασκευάζεν αὐτῷ τὸ ἀγαπητὸν τέκνον οἷον πύχετο καὶ ἐπεθύμει, ἐξωτερικῶς μὲν οἷα ἦτο, ἐσωτερικῶς ὅμως, ὡς πρὸς τὰ αἰσθήματα, οἷα ἦν ἡ Ὀδύλη, γενναυόφρων καὶ καλὴ, καρτερικὴ καὶ ὑψιλόφρων, ἐτοιμὴ εἰς πάσας τὰς μάχας ἀλλὰ φιλήσυχος.

— Ὑπομονή, ἔλεγεν αὐτῷ ἡ σύζυγος, θὰ τὸ κατορθώσωμεν καὶ αὐτό.

Ψευσθεὶς τῶν ἐλπίδων, ἤλπισεν ἕτερόν τι καὶ νύχθη ἐκ μέσης καρδίας νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλο τέκνον, τέκνον ὅπερ θὰ ἦτο ἡ παρηγορία του, διότι θὰ ἠδύνατο ν' ἀναθρέψῃ αὐτὸ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν αὐτοῦ καὶ νὰ ἴδῃ ἀνθίζουσαν ἐν ὄλῃ αὐτῆς τῇ μεγαλοπρεπεῖᾳ τὴν μητρικὴν ἀγάπην, ἣν ἦτο δυνατόν νὰ ἐγκλείῃ ἡ καρδία τῆς συζύγου του. Τὴν χαρὰν ὅμως ταύτην ἐστερήθη. Ἐνεκαρτέρησεν ἐν τῇ στέρησει ταύτῃ, ἀπέβη ὅμως σοβαρότερος καὶ σκυθρωπότερος καὶ ἐν τῇ ἐργασίᾳ του ἐξεζήτησε τὴν ἱκανοποίησιν τῶν εὐγενῶν αὐτοῦ αἰσθημάτων.

Ὁ Ὀδύλη ὑπέφερον ἐκ τούτου. Οὐχὶ διότι εἶδε σημεῖόν τι ἀδιαφορίας πρὸς αὐτὴν, ἀλλὰ διότι, διὰ τῆς συνήθους αὐτῇ δυ-

νάμεως τῆς ἀντιλήψεως, ἠσθάνετο ὅτι ὁ σύζυγος αὐτῆς ὑπέφερον ἐκ τούτου. Καὶ ἐκείνη ὅμως ἐνεκαρτέρησε καὶ, μετὰ τῶν δύο ἐκείνων συζύγων, οἵτινες θὰ ἠδύνατο νὰ ὄσι τόσον εὐτυχεῖς, ἐγεννήθη ἀντικείμενον λύπης, περὶ οὗ οὐδέποτε ὠμίλου. Δὲν ἀντηγαπῶντο ὅμως ὀλιγώτερον διὰ τοῦτο, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς καταβιβρωσκούσης αὐτοῦς ἰδέας, ἦν οὐδέποτε ὠμολόγουν ἀλλήλοις, ὁ βίος αὐτῶν ἀπέβη μελαγχολικὸς.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐξεργάγη ἡ καταγιγίς τοῦ 1870. Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ αὐγούστου ἡ κυρία Βοῖς ἀπήγαγε τὸν Ἐδμόνδον καὶ τὸν Ζαφφέ εἰς Πινόν, ἐνῶ ἡ Ὑβελίνη εὕρισκετο ἐν Ρουβεραὶ. Ὁ Ριχάρδος δὲν ἠθέλησε νὰ ἐγκαταλίπη τοὺς Παρισίους καὶ ἡ Ὀδύλη ἔμεινε μετ' αὐτοῦ.

Ἐκαστος ἐπράξε τὸ καθήκον αὐτοῦ, ὅταν δὲ μετὰ τὴν φρικαλέαν βάσανον ἤλθον αὐθις πάντες ἐπὶ τὸ αὐτό, αἱ προσωπικαὶ ἐχθρότητες καὶ αἱ μικροπρεπεῖς ὑπόκωφοι πάλαι ἐξέλιπον, ἐν μέρει τοὐλάχιστον, ὑπὸ τὴν ἐπίρροιαν τῶν πατριωτικῶν θλίψεων.

Ἡ Ὀδύλη ἀπώλεσε τὸν πατέρα αὐτῆς κατὰ τὴν πολιορκίαν, ἡ δὲ ἀπώλεια αὕτη καταπιράνασα αὐτὴν, τὴν κατέστησε σοβαρωτέραν. Ὁ Ριχάρδος ἐπέμεινε ἵνα ὁ Ἐδμόνδος ἐπανεῖλθῃ εἰς τὸ Λύκειον ἅμα ὡς ἤρξαντο αὐθις τὰ μαθήματα, ἡ δὲ κυρία Βοῖς, καταβληθεῖσα καὶ γηράσασα ἕνεκα τῶς κοπώσεων καὶ τῶν θλίψεων, ἄς συνεπήγαγεν ἡ ἐπιδρομὴ, ἔμεινε ἐν Πινόν διὰ νὰ τακτοποιήσῃ ὀλίγον τὰ ἐν αὐτῷ.

Κατὰ μῆνα ἰούλιον, ὁ Ριχάρδος Βοῖς, ὅστις εἶχεν ἀποδεχθῆ προσωρινὴν διπλωματικὴν ἀποστολὴν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐγκατέλιπε τοὺς Παρισίους, ἡ δὲ Ὀδύλη προητοιμάζετο ν' ἀπέλθῃ διὰ μίαν ἢ δύο ἑβδομάδας εἰς τὰ κτήματα αὐτῆς, ὅτε πρῶτα εἶδεν ἐρχόμενον τὸν Ζαφφέ.

Ἀπὸ τοῦ συμβάντος ἐκείνου, ὅπερ ἐγένετο ἀφορμὴ τῆς εἰς τὸ Λύκειον εἰσαγωγῆς τοῦ Ἐδμόνδου, ἡ Ὀδύλη ἐδέχετο πάντοτε μετ' ἐνδομύχου φόβου τὸν καλὸν ὑπῆρτην. Ἐν τούτοις πολλάκις εἶχεν ἔλθει χωρὶς νὰ φέρῃ κακὴν τινα εἰδήσιν, κατ' ἐκείνην ὅμως τὴν ἡμέραν οἱ ἀκούσιοι φόβοι τῆς Ὀδύλης δὲν ἐστερουνο βάσεως, τοῦτο δὲ ἐνόησεν ἐκ τοῦ ἠλλοιωμένου προσώπου τοῦ ὑπῆρτου.

— Δὲν ἔχομεν τύχην, ἤρξατο λέγων ὁ Ζαφφέ καὶ λησμονῶν τὰς συνήθεις αὐτοῦ ἐκφράσεις. Ἡ κυρία Βοῖς μὲ ἔστειλε νὰ πηγαίνω ἐνδύματά τινα εἰς τὸ Λύκειον καὶ ἐκεῖ εὔρον τὸν Ἐδμόνδον ἐν τῷ νοσοκομείῳ.

— Δὲν εἶναι βέβαια τίποτε σοβαρὸν, εἶπεν ἡ Ὀδύλη ἔντρομος.

— Ἀκόμη δὲν ἠξέουρον τίποτε. Τόσαι ὑπάρχουν ἀσθένειαι ἐν Παρισίοις ἀφ' ὅτου τόσον ἀνεσκαλεύθη ἡ γῆ! Ἐν συντομίᾳ, μὲ εἶπαν νὰ εἰδοποιήσω τὸν κύριον καὶ, ἐὰν εἶναι δυνατόν, νὰ παραλάβω τὸν μικρὸν ἐνόσω ἀκόμη εἶναι ἀκίνδυνος ἡ μεταφορὰ αὐτοῦ. Καὶ ὁ Κύριος νὰ μὴ εὕρισκεται ἐν Γαλλίᾳ! Τώρα τί νὰ κάμω;

— Νὰ τὸν φέρῃς ἐδῶ ὡς τάχος, εἶπεν ἡ Ὀδύλη.

— Ναί, ἀλλὰ ἡ κυρία Βοῖς θὰ δυσχερεσθῆ! εἶπεν ὁ Ζαφφέ στρέφων τὸν πῖλον αὐτοῦ, ἃν ἐκράτει ἐν χερσίν. Ἐὰν κατὰ κακὴν τύχην ἡ ἀσθένεια ἦτο κακοῦτης καὶ ἐὰν ὁ μικρὸς ἐπάβαινε κανὲν κακὸν καὶ μάλιστα τώρα ὅτε εἶναι ἀπὸν ὁ κύριος! Ἄλλοίμονον! τότε αἰωνίως θὰ ἐπαναλαμβάνουν ὅτι τὸ σφάλμα ἦτο ἰδικόν σας, κυρία.

Καὶ παρετήρησε τὴν Ὀδύλην εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς ἐσυνείθιζε κατὰ τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις.

— Εἶσαι βέβαιος, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ μεταφερθῇ εἰς Πινόν; ἠρώτησεν ἡ νεαρὰ γυνὴ παρατηροῦσα τὸ θρομολόγιον τῶν σιδηροδρόμων.

— Ὅσον δι' αὐτό, μάλιστα! διότι μόλις ἀπὸ χθὲς ἀσθενεῖ Πιθανὸν νὰ μὴ ἦναι τίποτε ἐπικίνδυνον, ἐν τούτοις... ἐπὶ τέλους...

— Ὅμιλοι, Ζαφφέ, πρέπει νὰ τὰ ἠξέρω βλα!

Ἐν τῇ συνομιλίᾳ ἔμαθον ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐγένοντο κρούσματα εὐφρογίας κακοῦθους χαρακτῆρος. Κατὰ τὴν πολιορκίαν πολλοὶ ἀπέθανον, αὐτὸ εἶναι βέβαιον, φαίνεται δὲ ὅτι πάλιν ἀναφαίνεται.

Ἡ Ὀδύλη ἔκρουσε τὸν κώδωνα.

— Μόλις ἔχομεν τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον νὰ ὑπάγωμεν καὶ νὰ τὸν πέρωμεν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς ταχείας ἀμαξοστοιχίας, εἶπεν. Ἐνοίκιασε μίαν καλὴν ἀμαξάν Ζαφφέ καὶ νὰ μὴ χῶνωμεν καιρὸν.

Ὁ Ἐδμόνδος παρεδόθη τῇ αἰτήσῃ αὐτῆς, εἰς τὴν κυρίαν Ριχάρδου φέρων τὴν στολὴν τοῦ λυκείου, ἣτις ἐφαίνετο παράδοξος ἐπὶ τοῦ ἰσχυροῦ ἕνεκα τῆς προώρου ἀναπτύξεως σώματος ἐκείνου, ὅπερ κατέβαλε συνάμα ὁ πυρετός. Κατῆλθε μηχανικῶς τὴν κλίμακα καὶ ἠκολούθησε τὸν Ζαφφέ χωρὶς νὰ προβάλῃ ἐρώτησιν. Ἦτο ἤδη λίαν ἀσθενὴς καὶ ἐπομένως δὲν εἶχε καθαρὰν συνείδησιν τῶν γινομένων. Ἀφοῦ ἐτοποθέτησεν αὐτὸν ἐν τῇ ἀμάξῃ ὁ Ζαφφέ ἐζήτησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν κυρίαν Ριχάρδου, ὅπως παραλάβῃ καὶ αὐτήν. Ἄλλ' ἡ Ὀδύλη λαβούσα αὐτὸν κατὰ μέρος εἶπεν.

— Δὲν πρέπει νὰ μὲ ἰδῇ ὁ Ἐδμόνδος. Δὲν μὲ ἀγαπᾷ καὶ ἐπομένως δὲν θέλω νὰ κινδυνεύσω νὰ τὸν παροργίσω. Πήγαινε λοιπὸν μόνος μετ' αὐτοῦ, ἐγὼ θὰ ἔλθω ἐντὸς ἄλλης ἀμάξης, καὶ ἐν τῷ σταθμῷ θὰ ἀνέλθω εἰς ἄλλην σιδηροδρομικὴν ἀμαξάν, καὶ ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Λαρός, θὰ εὐρωμεν νομίζω δύο ἀμάξας.

Τὸ ταξιδίδιον ἐγένετο πράγματι ὡς εἶπεν ἡ Ὀδύλη, ἡ δὲ κυρία Βρίς εἰδοποιηθεῖσα τηλεγραφικῶς ἀνέμενον αὐτοὺς ἐν τῷ σταθμῷ, ἰδοῦσα δὲ τὸ συνεσπασμένον καὶ ἐξωδηκὸς συνάμα πρόσωπον τοῦ ὠραίου παιδὸς ἐρείγησεν ἄλλ' οὐδὲν εἶπεν. Ἡ κυρία Ριχάρδου, πρὸς ἀποφυγὴν ἐξηγήσασεν ἐν δημοσίῳ τόπῳ, οἷος ὁ σταθμὸς, δὲν ἐπαρυσίασθη, ἐπεφόρτισε δὲ μόνον τὸν Ζαφφέ ν' ἀναγγεῖλῃ εἰς τὴν κυρίαν Βρίς τὴν ἔλευσιν αὐτῆς.

Ὅταν ὁ Ἐδμόνδος, κατακλιθεὶς ἀπεκοιμήθη, μέχρῃ τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἱατροῦ τῆς οικογενείας, ὅστις εἰδοποιήθη νὰ σπεύσῃ, ἡ κ. Βρίς κατῆλθεν εἰς τὴν αἰθούσαν ἐνθα ἀνέμενον ἡ νύμφη αὐτῆς.

Κατὰ τὸ δίστημα τῆς διαρρυσάσης ἡμισείας ὥρας ἡ Ὀδύλη ἠσθάνθη γεννωμένης πολλὰς μαύρας ἀναμνήσεις, ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ ἐνθα πρό τινων ἡμερῶν διῆλθε μίαν τῶν σκληροτέρων στιγμῶν τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς.

Ἐπληθύνθη εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐκουσίως, ἐνῶ εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ ἐπανέλθῃ ἀλλ' ἡ προσκαλουμένη μόνον, διηρωτᾶτο δὲ ἐὰν ἡ καρδία αὐτῆς δὲν τὴν παρέσυρε πάλιν πέραν τῶν ὁρίων τῆς φρονήσεως. Τί θὰ ἐπραττεν ἄρ' γε ὁ Ριχάρδος; Δεκτικὸς ἔθεσεν εἰς ἑαυτὴν τὴν ἐρώτησιν ταύτην καὶ οὐδεμίαν ἄλλην εὕρισκεν ἀπάντησιν, πλὴν τῆς ἐξῆς, ὅτι καὶ ὁ Ριχάρδος θὰ ἐπραττεν ὡς αὐτὴ ἐπραξε, θὰ ἐλάμβανε τὸν παιδὰ ἐκ τῆς δεδηλητηριασμένης ἀτμοσφαιρας τῶν Παρισίων καὶ θὰ τὸν παρέδιδεν εἰς χεῖρας τῆς προμήτορας, ἣτις ἀνέθρεψεν αὐτόν.

Αὕτη δὲ ἡ δευτέρα μήτηρ, ἡ ὁποία ἠναγκάζετο νὰ μὴ γινώσκῃ τὴν ὑπαρξίν τοῦ παιδός, τί θὰ ἐπραττε νῦν; Θὰ ἐξετίθετο εἰς νέας ἐξυβρίσεις; Ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἐὰν δὲν τὴν παρεκάλουν; Ὁ Ζαφφέ εἶχεν ἀνοίξει τὴν θύραν καὶ μακρόθεν, χαμηλοφώνως, ἔρριψεν εἰς τὴν Ὀδύλιν τὴν ἐξῆς φράσιν, ἣν αὕτη ἐπανελάμβανε ἀδιακόπως, προσπαθοῦσα νὰ κατανοήσῃ τὴν σημασίαν αὐτῆς.

— Ἀφοῦ ἦλθατε, κυρία, δὲν πρέπει νὰ ἀπέλυθετε!

Ἐνῶ ἡ Ὀδύλη διὰ μυριοστὴν φοράν προσεπάθει νὰ ἐξηγήσῃ τὴν φράσιν ταύτην, εἰσῆλθεν ἡ κυρία Βρίς, τόσον ὠρὰ, καταβεβλημένη καὶ ἠλλοιωμένη, ὥστε ἡ Ὀδύλη ὠκτεῖρεν αὐτήν. Ὁδύσε πρὸς τὴν Ὀδύλιν προτεινοῦσα τὴν χεῖρα, ἡ δὲ φωνὴ αὐτῆς εἶχεν ἦχον τόσον καταβεβλημένον καὶ διάφορον πρὸς τὸ ἠχηρὸν αὐτῆς κατὰ τὰς παρελθούσας ἡμέρας, ὥστε ὁμοιάζε μᾶλλον φωνῇ φάσματος.

— Σὰς εὐχαριστῶ, εἶπεν ἡ κυρία Βρίς, μοὶ τὸν ἐφέρατε, σὰς εὐχαριστῶ, ἐπράξατε ἄριστα...

Ἡ Ὀδύλη παρετῆρει αὐτὴν ὀλίγον ἐκπληκτος, ἐνῶ ἡ πυρεσοῦσα χεῖρ τῆς γράδος ἐσφιγγε τὴν ἑαυτῆς ἐν φιλικῇ περιπτύξει. Πρῶτον ἦδη ἀπὸ τοῦ γάμου αὐτῆς, ἡ κυρία Βρίς τῇ ὁμίλει μετὰ τινος ἐκχύσεως φιλικῶν αἰσθημάτων.

— Ναί, ἠδύνασθε πολὺ καλὰ νὰ τὸν κρατήσητε, νὰ τὸν περιποιηθῆτε ἐν τῷ οἴκῳ σας· ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ πατρὸς ἠδύνασθε...

Ἡ ἰδέα αὕτη δὲν εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν κυρίαν Ριχάρδου καὶ ἡ κυρία Βρίς ὁμολογεῖ τὸ πρῆγμα ἀπλούστατα.

— Ἐν τούτοις ἦτο...

Ἡ κυρία Βρίς δὲν ἐτελείωσε τὴν φράσιν. Ἐὰν ἡ Ὀδύλη ἤθελε νὰ ἐπιβληθῇ καὶ ν' ἀναδειχθῇ παρὰ τῷ συζύγῳ εἶχε καταλληλοτάτην εὐκαιρίαν νὰ παίξῃ πρόσωπον σπουδαῖον, συνάμα δὲ νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν πενθερὰν αὐτῆς ὅλας τὰς ταπεινώσεις, ἃς ὑπέστη ἐξ αὐτῆς, ἀναγκάζουσα αὐτὴν νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν οἶκόν τῆς καὶ ἀνεχομένη τὴν γράϊαν, καθιστώσα δὲ φανεράν τὴν ἀνοχὴν αὐτῆς. Τοσοῦτα ὅμως πράγματα δὲν πρέπει νὰ ἐκφράζωνται, κυρίως ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἐνδιαφερομένου προσώπου, ἐπομένως ἡ κυρία Βρίς ἐκρατήθη καὶ δὲν ὁμίλησεν.

— Ἐνόμισα ὅτι ἐδῶ ὁ ἀὴρ θὰ ἦτο ὠφελιμώτερος εἰς αὐτὸν καὶ ὅτι θὰ εὕρισκετο εἰς καλλιτέρας χεῖρας, εἶπεν ἡ Ὀδύλη, οὐχὶ ἄνευ δυσχερείας. Νομίζω ὅμως, κυρία, ὅτι ἐὰν μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ μείνω ἐδῶ θὰ ἦτο καλλίτερον.

Ἡ κυρία Βρίς ἐταπεινώσε τοὺς ὀφθαλμούς, διότι, ναὶ μὲν ἡ Ὀδύλη, συνοδεύσασα τὸν ἕγγονον αὐτῆς μέχρις ἐκεῖ, προσηνέχθη ἄριστα, ἡ πρόθεσις ὅμως αὐτῆς νὰ μείνῃ ἐν Πινὸν κατέστρεψε τὰ πάντα.

— Θέλω νὰ εἶπω, εἶπεν ἡ Ὀδύλη, ἡ ὁποία ἠσθάνετο τὸ αἶμα αὐτῆς συσσωρευόμενον ἐν τῇ καρδίᾳ, νὰ μείνω μέχρις οὗ ὁ ἱατρός ἀποφανθῇ περὶ τῆς σοβαρότητος τῆς ἀσθενείας... Ἐὰν εἶναι τίποτε δὲν θὰ σὰς ἀνησυχίσω διὰ τῆς παρουσίας μου, ἐὰν ὅμως, κατὰ κακὴν τύχην, ἡ ἀσθένεια προσελάμβανε κακοήθη χαρακτῆρα, νομίζω ὅτι, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ συζύγου μου, καθῆκον ἔχω νὰ μείνω πλησίον ὑμῶν... καὶ τοῦ παιδός.

— Εἰδοποιήσατε τὸν Ριχάρδον; ἠρώτησεν ἡ κ. Βρίς.

— Ὅχι, καὶ δὲν πιστεύω νὰ εἶναι καλὸν νὰ τὸν εἰδοποιήσω πρὶν ἢ μάθω ἐὰν ἡ ἀσθένεια εἶναι ἐπικίνδυνος ἢ παροδικὴ καὶ ἀκίνδυνος. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ συζύγου μου τοιαύτην κέκτται σπουδαιότητα, ὥστε θὰ ἐφοβούμην πολὺ μὴ ἀφίνουσα αὐτῷ ἀπασαν τὴν πνευματικὴν ἡσυχίαν καὶ γαλήνην, ἧς ἔχει ἀνάγκην καὶ τοῦτο ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπουσι τὰ καθήκοντά μου ὡς συζύγου, — ἔστη καὶ μετ' ὀλίγον προσέθηκε, — καὶ δευτέρας μητρός.

Ἠκολούθησε σιωπῇ.

— Ἐχετε δίκαιον, εἶπεν ἡ κ. Βρίς ἐγειρομένη. Τότε λοιπὸν λάβετε τὸν κόπον νὰ ἀνέλθετε εἰς τὸ δωμάτιόν σας καὶ ὁ ἱατρός δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ.

Παρήλθον ἡμέραι τινες, ἀνυποφόρως βραδείαι καὶ πληκτικαί. Ἡ προμήτωρ ἐτοποθέτησε τὸν Ἐδμόνδον ἐν τινὶ θαλάμῳ παρὰ τὸν ἰδικὸν τῆς, ἡ δὲ θύρα αὐτοῦ ἔμενε πάντοτε ἀνοικτή, μόνω δὲ τῷ Ζαφφέ ἐπετρέπετο ἡ εἴσοδος, διότι οὗτος μετετρέπη νῦν εἰς νοσοκόμον καὶ ἐξετέλει τὰ καθήκοντα αὐτοῦ μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχερείας, μεθ' ἧς θὰ διόκει ἵππους.

Ἡ ἀσθένεια δὲν ἐξετερικεύετο καθαρῶς, ὁ δὲ ἱατρός, ἀνησυχῶν, ἠθέλησε νὰ προκαλέσῃ εἰς ἱατροσυμβούλιον διάσημον συνάδελφόν του, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς εὐθύνης. Ὁ σφοδρὸς πυρετός καὶ ἡ ἀναίσθησις τοῦ Ἐδμόνδου, ὅστις ἤνοιγε τὸ στόμα μόνον διὰ νὰ ζητήσῃ νὰ πῆ, παρεῖχον αὐτῷ φόβους περὶ ἐγκεφαλικῆς ἐπιπλοκῆς. Ἡ κυρία Βρίς ἀπὸ τῆς δευτέρας ἐσπέρας παρέδωκε τὰς κλειδας εἰς τὴν Ὀδύλιν παρακαλέσασα αὐτὴν ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσιν. Ἠσθάνετο τὰς δυνάμεις αὐτῆς ἐκλειπούσας, προσεπάθει ὅμως ν' ἀντιπαλαίσῃ. Ἡ νεαρὰ γυνή, εὐτυχῆς διότι ἔβλεπεν ὅτι ἦν χρήσιμος, ἀνέλαθεν ἀμέσως τὴν διεύθυνσιν τοῦ προσωπικοῦ τῶν ὑπηρετῶν, ὅπερ ὑπῆκουεν αὐτῇ ἐν πλήρει τάξει.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.